

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Å R S R E D O V I S N I N G

2019

LANDSKAPSSYMBOLER FÖR SÖDERMANLAND

På omslaget syns illustrationer av de nio växter, djur och mineraler som utsetts till landskapssymboler för Södermanland.

ILLUSTRATION&OMSLAG:KREAM.SE

BLOMMA
Vit näckros
(*Nymphaea alba*)

Vit näckros finns det gott om i Södermanlands många insjöar och vattendrag. Namnet har den fått därför att man tidigare trodde att Näcken gömde sig under näckrosens stora blad. Den är flerårig, har stora runda flytblad och stora vita blommor, de största hos någon svensk växt. Blomningstiden är från juni till augusti och när blomman blivit befruktad böjs frukten ner under vattnet för att mogna.

DJUR
Fiskgjuse
(*Pandion haliaetus*)

Fiskgjusen är 60 cm lång och har ett vingspänn på uppemot 150 cm. Ovansidan är brun och undersidan vit medan benen är gråblå. Fiskgjusen håller till vid stora insjöar eller vid kusten där den bygger bo i toppen av gamla träd, gärna tallar. Den får gulvita, fläckiga ägg. Fiskgjusen äter fisk som den fångar med klorna. I månadsskiftet augusti/september flyttar fiskgjusen till medelhavsländerna och Afrika och den kommer tillbaka i mars/maj.

FISK
Braxen
(*Abramis brama*)

Braxen är en karpfisk som kan uppnå en vikt av hela nio kilo och fiskar på två till tre kilo är inte ovanliga. Den är allmän i södra och mellersta Sverige och i vårt län är den vanlig i näringsrika sjöar och havsvikar. Nu förekommer inget riktat fiske på braxen, men den var tidigare en mycket uppskattad matfisk. Braxen leker i stora stim i maj-juli och lever av maskar, insektslarver, kräftdjur och blötdjur.

STEN
Granatådergnejs

Gnejs är den dominerande bergartstypen i Södermanland och bildas då äldre bergarter deformeras och omvandlas djupt nere i jordskorpan. Södermanlands berggrund utsattes för knappt 2 miljarder år sedan för en bergkedjeveckning. Spår av denna bergkedjeveckning kan man än idag se i form av bland annat granatådergnejs runt om i landskapet men främst i de centrala delarna. Granatådergnejsen, som är typisk för Södermanland, vittnar om att vid denna tid så skedde det stora omvandlingar av den tidigare berggrunden.

MOSSA
Vågig praktmossa
(*Plagiomnium undulatum*)

Vågig praktmossa är en stor och lätt igenkännlig mossa som trivs i lövskogar och blandskogar. Skotten är 5–10 cm långa och har stora, kraftigt tvärvågiga blad. Vill man hitta vågig praktmossa bör man leta på skuggiga platser på lite fuktig mull- eller lerhaltig skogsmark. Mossan är allmän i de södra och mellersta delarna av Norden, så även i Södermanland.

ÄPPLE
Åkerö

Åkerö eller Åkerö glas som äpplet har hetat alltsedan 1800-talet. Åkerö är stor njutning, det vet alla som har smakat. Det gamla moderträdet – troligen planterat i början av 1700-talet – finns kvar vid Åkerö säteri i Södermanland där det trots sin höga ålder fortfarande blommar och bär frukt. Skönt, tunnskaligt, saftigt, krispigt, begärligt – det avlånga Åkeröäpplet har allt. Förekommer i en rad färger från mörkt tegel till gulvit. Skördas i senare delen av september och håller nära nog till jul.

SVAMP
Svart trumpetsvamp
(*Craterellus cornucopioides*)

Svart trumpetsvamp är en utmärkt matsvamp som växer i små grupper på marken i lövskog, gärna i anslutning till ek, hassel eller asp, men också i mossig barrskog. Man känner igen svampen på den trumpetformade fruktkroppen. Hattens insida är nästan svart medan utsidan är grå eller blågrå.

INSEKT
Strimlus
(*Graphosoma lineatum*)

Den vackra svart- och rödrandiga strimlusen är egentligen ingen lus utan en skinnbagge eller stinklus. Systematiskt tillhör den familjen egentliga bärfisar. Strimlusen är vanlig i Mälardalen men finns även i stora delar av sydöstra Sverige. På våren samlas stora mängder strimlus på hundkåx för att kaka, para sig och lägga ägg. Strimlusen blir cirka en centimeter lång.

GRUNDÄMNE
Kobolt

Kobolt finns i varierande halter i jordskorpan och räknas till de essentiella spärmetallerna och har brutits i gruvor belägna utanför Nyköping under 1400–1600-talen.

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å andra sidan.

Innehållsförteckning

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019	2
Landshövdingen har ordet.....	3
Organisation och organisationsstyrning 2019	4
Resultatredovisning	5
Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag	5
Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet.....	7
Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsspecifika uppgifter	55
Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter	56
Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljömålsarbete	68
Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap	72
Övrig verksamhet	74
Finansdepartementet	78
Justitiedepartementet.....	81
Kulturdepartementet.....	83
Miljö- och energidepartementet.....	89
Näringsdepartementet.....	94
Socialdepartementet	111
Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev	114
Annat beslut från regeringen	117
Året i siffror	119
Övriga återrapporteringskrav.....	132
Resultaträkning	135
Balansräkning.....	136
Anslagsredovisning	138
Tilläggsupplysningar och noter.....	139
Sammanställning över väsentliga uppgifter	158

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Nyköping den 21 februari 2020

Beatrice Ask

Landshövding

Landshövdingen har ordet

Årsredovisningen för 2019 ger en god bild av vad Länsstyrelsen gör för att ge framtiden möjligheter i ett Södermanland för alla. Södermanland har ett fantastiskt läge mellan två storstadsregioner, unika natur- och kulturmiljöer samt en växande skara sörmlänningar. Södermanlands naturmiljö och vatten har stora värden. Länsstyrelsen bidrar till att dessa värden bibehålls eller förbättras i enlighet med de nationella och regionala miljömålen. Detta sker med prioriterad ärendehandläggning och tillsyn enligt bl.a. miljöbalken, beslut om projektstöd och en bred kommunikation i olika fora. Vår utgångspunkt är att vårt arbete ska gynna Södermanlands utveckling och framtid.

Återrapporteringarna visar att vi inom flera områden har en mycket god måluppfyllelse. Jag vill därför börja med att tacka alla fantastiska medarbetare på Länsstyrelsen för det viktiga arbetet de utför varje dag som länsutvecklare.

Länsstyrelsens arbete består till stor del av samverkan, vilket fungerar som en ledstjärna i vårt arbete. Flera av de projekt som vi drivit under året hade inte nått framgång utan god samverkan med olika aktörer i länet. För att kunna genomföra den nationella politiken utifrån ett regionalt helhetsperspektiv behövs det god kännedom om länets unika förutsättningar.

Myndighetens uppdrag med att förverkliga de nationella målen framgår tydligt i de viktiga projekt som har genomförts tillsammans med olika aktörer under året. Några belysande exempel är utvecklingsarbetet kring vattenfrågor, den regionala livsmedelsstrategin och grön infrastruktur. Även i arbetet med miljömålen har flera mål förankrats genom samverkan och projekt. Myndighetens kulturmiljöarbete har bidragit till att de nationella målen uppfylls, bland annat genom arbetet med forntidsvandringar och genom infrastrukturprojektet Ostlänken.

I arbetet med att utveckla länet är vi inte ensamma. Sedan den 1 januari 2019 har vi fått en ny samverkanspartner i Region Sörmland. Tillsammans täcker samtliga utvecklingsområden för länet och gemensamt för vi fram en avsiktsförklaring som ska ge oss båda utrymme att komplettera och förstärka det viktiga utvecklingsarbetet som länet står inför.

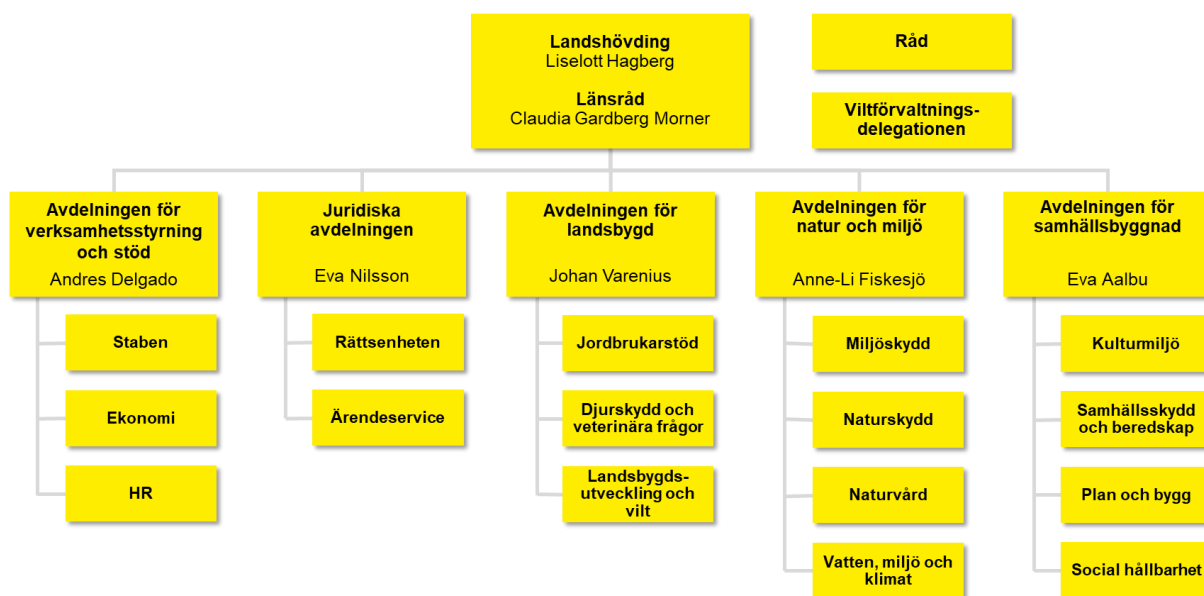
Under året genomfördes en serie kommunbesök för att bilda oss en uppfattning om var kommunerna står i sitt utvecklingsarbete och för att föra en dialog om hur de ser att Länsstyrelsen kan bistå dem i deras framtida utmaningar. Det har varit viktigt för Länsstyrelsens formulering av framtida fokusområden att ha denna dialog i syfte att både kunna se hur de nationella målen kan få genomslag i länet samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Vi på Länsstyrelsen ser fram emot att tillsammans fortsätta arbetet med länets utveckling och tillväxt. Det är min fasta övertygelse att en fortsatt samverkan med länets intressenter är en framgångsfaktor för en hållbar utveckling i ett Södermanland för alla!

Organisation och organisationsstyrning 2019

Länsstyrelsens organisation den 31 december 2019. Ny landshövding fr o m 1 jan 2020 är Beatrice Ask.

Organisationsskiss Länsstyrelsen i Södermanland

Resultatredovisning

Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag

Länsstyrelsen ska

1. verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.
2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.
3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.
4. Inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, och
5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Länsstyrelsen verkar för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsens arbete med de nationella målen sker i olika former utifrån olika förutsättningar och prioriteringar. En grundläggande prioritering är uppdrag som finns i Länsstyrelsens instruktion och regleringsbrev samt uppdrag som beskrivs i lagar och förordningar.

För att Länsstyrelsen ska kunna genomföra den nationella politiken utifrån ett regionalt helhetsperspektiv behövs god kännedom om länets unika förutsättningar. Länsstyrelsen har identifierat följande fokusområden för det framtida arbetet:

- att möjliggöra byggande och investeringar
- att tillhandahålla en fungerande infrastruktur
- att utveckla landsbygden
- att tillvarata mänskliga resurser
- att uppnå generationsmålen för miljö och klimat genom regionala åtgärdsprogram.

I Södermanlands län fortsätter befolkningen att öka. Statistik visar även på en ökad inflyttning och ett ökat företagande på landsbygden, vilket är positiva signaler för länets utveckling. Det råder dock hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå samt bostadsbrist i länet. Dessa områden är viktiga utmaningar i Länsstyrelsens fortsatta arbete med att stärka och utveckla länet.

För att skapa bättre förutsättningar för ett attraktivt och hållbart län behöver vi klara av en stark inflyttning och arbeta för minskat utanförskap samt ökad jämlikhet och jämställdhet. Dessutom behöver vi bidra till att genomföra nödvändiga infrastrukturella investeringar och även verka för att öka länets andel av statliga investeringar.

Länsstyrelsens arbete med att verka för att nationella mål får regionalt genomslag består till stor del av samverkan. Denna samverkan sker med andra statliga myndigheter, länets kommuner, Region Sörmland, Landstinget Sörmland samt företrädare för näringsliv, intresseorganisationer och enskilda företag. Genom samverkan arbetar vi tillsammans för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, på såväl kort som lång sikt. Samverkan skapar också kontakter på olika nivåer och mellan olika aktörer, vilket stärker och utvecklar det regionala arbetet. I det regionala utvecklingsarbetet driver Länsstyrelsen även flera råd och partnerskap i länet, bland annat Insynsrådet, Integrationsrådet, Miljö- och klimatrådet, Bostadsnätverket, Partnerskap för landsbygdsfrågor och Jämställdhetskommittén.

Dessutom har Länsstyrelsen ansvaret för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt myndigheten. Det innebär att Länsstyrelsen bedriver tillsyn inom olika verksamhetsområden, exempelvis miljö, vatten, livsmedel, djur samt alkohol och tobak.

Tillsynsarbetet sker bland annat i form av handläggning, kontroller och informationsinsatser. Tillsynsvägledning för ökad samsyn om lagtolkning på länsstyrelsen och kommunerna sker på ämnesinriktade seminarier för kommunernas och länsstyrelsernas handläggare inom resp. verksamhetsområde.

Under 2019 har Länsstyrelsen också fått ett uppdrag att driva utvecklingsprojekt tillsammans med Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Syftet är att bygga upp en modell och systemstöd som ska möjliggöra för samtliga länsstyrelser att på ett enklare och mer systematiskt sätt samla in data och statistik, bygga upp nyckeltal och indikatorer, samt genomföra omvärldsanalyser. Härigenom kommer vi bättre kunna beskriva de behov som Länsstyrelsen ser för länets framtida utveckling inom de uppdragsområden som länsstyrelsen ansvarar för.

Samlad bedömning av resultat

Bedömningen grundas på myndighetens samverkan och sektorsövergripande arbete samt tillsynsverksamhet. Av nedanstående redovisning följer också att de flesta uppdragen bedömts uppvisa ett gott resultat, varför Länsstyrelsens helhetsbedömning är att myndighetens uppdrag i hög grad har uppfyllts.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet

Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om

1. de allmänna valen,
2. livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar,
3. regional tillväxt,
4. infrastrukturplanering,
5. hållbar samhällsplanering och boende,
6. energi och klimat,
7. kulturmiljö,
8. skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap,
9. naturvård, samt miljö- och hälsoskydd,
10. lantbruk och landsbygd,
11. fiske,
12. folkhälsa,
13. jämställdhet, och
14. integration.

1. De allmänna valen

Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört val till Europaparlamentet i maj. Länsstyrelsen har det regionala ansvaret för att genomföra Europaparlamentsvalet. I samband med arbetet har Länsstyrelsen genomfört utbildningar för kommunernas valnämnder som i sin tur har haft att utbilda röstmottagare. Länsstyrelsen utfärdade även behörigheter till kommunala röstmottagare i länet från valdatasystemet.

Länsstyrelsen har även genomfört utbildningar för personal som arbetat med den slutliga sammanräkningen.

Till Europaparlamentsvalet inkom 299 anmälningar till den svenska röstlängden samt 48 som begärde utträde från den svenska röstlängden.

Den slutliga sammanräkningen genomfördes i befintliga lokaler. Totalt arbetade 36 personer i fyra dagar med att räkna röster, kontrollera räkningen och registrera valresultatet.

Resultatmått och resultatanalys – De allmänna valen

De allmänna valen (verksamhet 201*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,1	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,8	1,2	0,3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	861	2 787	247
Antal ärenden, inkomna och upprättade	434	98	80
Antal beslutade ärenden	431	101	75
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete med Europaparlamentsvalet 2019 har haft gott resultat. Bedömningen grundas på att uppdraget har utförts på ett säkert sätt enligt tidplan.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

2. Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har genomfört flertalet insatser inom livsmedels- och djurområdet under 2019. Resultatet av myndighetens arbete redovisas nedan samt på annat ställe i årsredovisningen.¹

Livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har anordnat två samverkansmöten med livsmedelsinspektörer i länets kommuner. Under dessa möten har det exempelvis diskuterats samverkan mellan kontroll av primärproduktion och kommunal livsmedelskontroll, salmonella och kommande projekt. Vid ett av mötena medverkade förutom länets kommuner och Länsstyrelsen även Livsmedelsverket som informerade om nyheter och anordnade en gruppövning.

¹ Se regleringsbrevsuppdrag 1.16

Samverkansmötena har bland annat medverkat till ökad aktivitet i ett gemensamt forum på Livsmedelsverkets webbplats, bidragit till ökat samarbete mellan kommunerna samt kunskapsutbyte.

En handläggare från Länsstyrelsen har medverkat vid Livsmedelsverkets revisioner av primärproduktionskontrollen i andra län. Inom området primärproduktion har även samkontroller med andra län förekommit. Länsstyrelsen har kontrollerat 45 objekt inom primärproduktionen. 20 livsmedelsproducenter har kontrollerats i samband med tvärvillkorskontroller. Målet för 2019 var att kontrollera minst 50 objekt.

Djurskydd

Under året har Länsstyrelsen handlagt ett fortsatt stort antal anmälningsärenden. Jämfört med 2018 har fler ärenden resulterat i omhändertaganden, varav några ganska omfattande och tidskrävande. Antalet omhändertaganden har ökat med 71 procent från föregående år. Arbetet med handläggningen av ärenden enligt Lagen om (SFS 2007:1150) om tillsyn över hundar och katter har under året varit mer resurskrävande än förväntat. Under året har 122 anmälningar enligt denna lag kommit in till Länsstyrelsen, vilket innebär en ökning av antal ärenden i snitt per månad med 78 procent. Dessa två faktorer har resulterat i att Länsstyrelsen har fått prioritera bort flertalet planerade aktiviteter och därmed inte haft möjlighet att uppnå alla uppsatta mål inom området djurskydd.

Länsstyrelsen har under året deltagit i flera olika samverkansmöten med representanter från branschorganisationer, exempelvis Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Länsstyrelsen har också medverkat i Jordbruksverkets samrådsgrupp² för slakt och avlivning samt Livsmedelsverkets Workshop³ om förenkling av information från djurskyddskontroll vid slakterier.

Allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsen genomför inom området allmänna veterinära frågor kontroller av hästpass, djurhälsopersonal och läkemedel på gård. Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört 70 hästpasskontroller, 72 kontroller av djurhälsopersonal och 15 kontroller av läkemedel på gård. Länsstyrelsen har inom dessa områden uppfyllt uppsatta mål.

² I gruppen deltar representanter från några länsstyrelser, Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Swedish Centre for Animal Welfare (SCAW).

³ Deltagare från tre länsstyrelser, Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsveterinärerna har medverkat vid ett samverkansmöte med kommunernas miljöchefer och informerat om åtgärder för att förebygga spridning av afrikansk svinpest. Länsstyrelsen har även genomfört andra informationsinsatser avseende afrikansk svinpest som exempelvis inlägg på sociala medier, artiklar på Länsstyrelsens webbsida och en artikel i Länsstyrelsens tidskrift *Aktiv Landsbygd*. Länsstyrelsen har under 2019 haft ett samverkansmöte med Smittskydd Sörmland.

Under 2019 har länet fått in 126 anmälning av anmälningspliktiga sjukdomar, varav 93 fall av salmonella hos katt. Även föregående år rapporterades ett stort antal fall av salmonella hos katt, men antalet har ändå ökat med 41 procent i år jämfört med 2018. Länsstyrelsen har i varje enskilt fall informerat Livsmedelsverket, smittskyddsläkare och berörd kommun. Antalet anmälningar av campylobakter hos fjäderfä har fördubblats jämfört med föregående år, men fallen är fördelade på ett färre antal gårdar.

Det har endast anmälts ett fåtal fall av andra anmälningspliktiga sjukdomar, exempelvis kvarka hos häst och salmonella hos andra djurslag än katt. Länet har inte drabbats av någon epizooti under 2019.

Resultatmått och resultatanalys – Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (verksamhet 28*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,9	0,9	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	9,6	9,7	8,4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	12 606	10 976	9 342
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 934	1 754	1 534
Antal beslutade ärenden	1 818	1 789	1 531
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

Antalet inkomna och upprättade ärenden fortsätter att öka. Under 2019 är ökningen 10,3 procent. Ökningen beror till stor del på ett kraftigt ökat antal ärenden som gäller lag (SFS 2007:1150) om tillsyn över hundar och katter. Antalet årsarbetskrafter har minskat något vilket, vilket visar på en effektivare handläggning. Den höga arbetsbelastningen har dock periodvis medfört arbetsmiljöproblem.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att Länsstyrelsens arbete med livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar har haft gott resultat.⁴ Bedömningen grundas på myndighetens genomförda kontroller och samverkansarbete.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

3. Regional tillväxt

I samband med regionbildningen fick Länsstyrelsen 2019 en ändring av anslagstilldelningen för anslaget 1:1 från 3 877 tkr till 969 tkr och har därmed under året endast haft fem procent av de tidigare medlen avsatta för regional tillväxt. Uppdraget om regional tillväxt har gått över till Region Sörmland fr o m 2019. Länsstyrelsen har inte genomfört lika många aktiviteter som tidigare år då Länsstyrelsen idag har begränsade resurser att bidra till den regionala tillväxten, vilket försvårar möjligheten att genomföra insatser som kortsiktigt har mätbara effekter. Därför arbetar Länsstyrelsen numera mer strategiskt för att uppnå resultat långsiktigt. Det är av vikt att Länsstyrelsen fortsatt arbetar med regionala tillväxtmedel då Länsstyrelsen ofta har andra kontaktytor än Region Sörmland.

Länsstyrelsen har under året fokuserat på samverkan i länet och med uppdraget att förenkla för företag, genomföra kompetensutvecklingsinsatser för hållbar tillväxt och ett intersektionellt perspektiv samt projekt för att utveckla sörmländsk mat.⁵ Länsstyrelsen har genomfört, medverkat i och bidragit till samverkansforum för länets aktörer rörande landsbygdsutveckling och regional tillväxt, till exempel Partnerskapsmöten och Landsbygdsting.

Länsstyrelsen har utvecklat kunskapen om och stärkt upp arbetet med hållbar tillväxt internt och externt. Målet är att stärka lokal och regional konkurrenskraft och att arbeta strategiskt som en del i det långsiktiga arbetet för att stärka och utveckla länets företag; företag som i stor grad finns och verkar på landsbygden.

⁴ Länsstyrelsens mål för områdena livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar finns dels i en gemensam handlingsplan för avdelningen för landsbygd, dels i kontrollplaner för de olika verksamhetsområdena. Målen utgår från regleringsbrev, länsstyrelseinstruktion och Sveriges fleråriga kontrollplan. Länsstyrelsen har uppnått merparten av dessa mål.

⁵ Se även uppdrag 3.34 och 3.35

För att ett intersektionellt perspektiv ska få större genomslag i myndighetens insatser så har Länsstyrelsen arbetat med kompetensutveckling gällande rätten till likabehandling och skydd mot diskriminering i hantering av företagsstöd främst gällande myndighetens arbete med service, information, rådgivning och handläggning.

I samband med att den regionala livsmedelsstrategin lanserades i februari 2019 har satsningar gjorts för att stärka livsmedelssektorn och företagarna som verkar i den. Den regionala livsmedelsstrategin är ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Region Sörmland och Lantbrukarnas Riksförbund och har som övergripande mål att göra Södermanland till ett av landets tre ledande matregioner.

Länsstyrelsen har valt att rikta de regionala tillväxtmedlen mot flera aktörer i livsmedelssektorn. Aktiviteterna har tagits fram i samarbete med offentliga aktörer, intresseorganisationer och näringslivet. Effekterna som kan ses av dessa aktiviteter är att kunskapen har ökat om betydelsen av samverkan mellan de olika aktörerna i livsmedelskedjans produktionsled. Denna samverkan har stärkt livsmedelskedjan i länet och skapat nya affärer och produkter. Länsstyrelsen bedömer att aktiviteterna inom primärproduktion för att öka produktion och minska klimatpåverkan har ökat attraktionskraften för den regionalt odlade maten hos konsumenten.

Ett inledande arbete har gjorts för att ta fram fler kommunikationsinsatser för att synliggöra företagare på landsbygden och inom livsmedelssektorn. Effekterna av dessa insatser kommer kunna mätas först nästa år.

Resultatmätt och resultatanalys – Regional tillväxt

Regional tillväxt (verksamhet 30*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	1,3	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	0,4	1,3	0,5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 642	5 275	1 194
Antal ärenden, inkomna och upprättade	9	17	10
Antal beslutade ärenden	12	16	10
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	3 620	2 186	2 312

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har minskat under 2019 som ett resultat av övergång till Region Sörmland. Bland annat har programmet för ”kommersiell och offentlig service” flyttats över till regionen, vilket omfattar en årsarbetskraft. Anslaget är kraftigt minskat mellan 2018 och 2019 och utgör endast en fjärdedel av tidigare år.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete har haft ett gott resultat även med hänsyn tagen till övergången av uppdraget till Region Sörmland. Bedömningen grundas på myndighetens genomförda projekt och samverkansarbete samt att Länsstyrelsen och Region Sörmland. Länsstyrelsen når särskilt väl ut till målgruppen företagare på landsbygden då länsstyrelsen ansvarar för EU:S stödhantering vilket i sin tur genererar kunskap om målgruppen och etablerade kontakter med målgruppen. Insatserna för regionala tillväxtåtgärder kopplar också väl till den regionala utvecklingsstrategi och det regionala strukturfondsprogrammet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

4. Infrastrukturplanering

Länsstyrelsen är granskningsmyndighet för väg- och järnvägsplanering enligt väglagen (SFS 1971:948) respektive lagen (SFS 1995:1649) om byggande av järnväg. Länsstyrelsen har i sin roll som granskande myndighet för väg- och järnvägsplanering under året framförallt deltagit i omfattande samråd om Ostlänken - landets största infrastruktur-projekt. I de fall Trafikverket efterfrågat Länsstyrelsens skriftliga yttranden och beslut har vi hållit utsatta hålltider.

Bredband

Intresset kring bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet har varit stort. Länsstyrelsen har beslutat om fördelning av alla de 139 miljoner kronor som funnits tillgängliga inom nuvarande Landsbygdsprogram. Dessa medel räckte till 13 bredbandsprojekt och ger ca 4 000 hushåll på den sörmländska landsbygden tillgång till en fiberuppkoppling. Ytterligare medel, ca sju miljoner kronor, tilldelades Länsstyrelsen hösten 2019. Beslut om utbetalning av dessa medel kommer att fattas under 2020. Eftersom marknadens vilja och förutsättningar att bygga fiber på landsbygden kontinuerligt förändras måste även Länsstyrelsens strategi gällande stöd göra det. Därför kommer stödnivån ändras från 40 procent till 60 procent i bidrag från och med 2020.

Bredbandsstrategin som utarbetats av Länsstyrelsen och Region Sörmland är antagen av åtta av länets nio kommuner. Strategin håller även på att uppdateras. Det är Region Sörmland som har fått uppdraget och medlen från regeringen för att tillhandahålla en regional bredbandskoordinator och har därmed ansvaret för detta arbete.

Länsstyrelsen ingår i den samverkansgrupp med länets kommuner som drivs av Region Sörmland. Inom denna gruppering samverkas kring utbyggnad av fast och mobil IT-infrastruktur. På kommungruppen informeras om stödmöjligheter och vad som sker på regional och nationell nivå inom IT-infrastruktur och digitalisering. Under året har fem möten i kommungruppen genomförts.

Länsstyrelsen har under året fortsatt dialogen med telekomoperatörerna. Avstämningsmöten har hållits för att diskutera hur den sörmländska landsbygden kan få tillgång till fiberbaserat bredband så snabbt som möjligt. Dialogen omfattar även mobil infrastruktur och så kallade radiolänklösningar som ofta är en blandning mellan fiber och mobil teknik. För att nå de övergripande målen krävs en marknadsdialog och att Södermanland blir ett av de mest attraktiva länen för marknaden att investera i.

Länsstyrelsen arbetar tillsammans med Region Sörmland med planering bl.a. genom kartläggning. Ett verktyg där olika databaser läggs ihop för att hitta den lämpligaste vägen att lägga fiber har utvecklats. Detta kan bland annat tillämpas i dialog med kommuner och marknadens aktörer.

Resultatmått och resultatanalys – Infrastrukturplanering

Infrastrukturplanering (verksamhet 34*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,4	1,5	1,4
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,1	0,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 615	2 283	1 876
Antal ärenden, inkomna och upprättade	16	26	34
Antal beslutade ärenden	19	19	31
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	15	2
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	97	134	605

Kommentarer till tabellen

Antal inkomna ärenden har minskat till drygt 50 procent sedan 2017. Länsstyrelsen har beslutat om alla medel till bredband, dock har sökande återtagit ett antal projekt vilket innebär att länsstyrelsen kommer att göra en ny utlysning för bredband under 2020. Pågående samrådsprocesser kring järnvägsplaner för Ostlänken har fortsatt under året.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete inom infrastrukturplanering har haft gott resultat. Bedömningen grundas på myndighetens samverkan och deltagande i samråd.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

5. Hållbar samhällsplanering och boende

Hållbar samhällsplanering

Länsstyrelsen har genomfört olika insatser inom området hållbar samhällsplanering under 2019.⁶ Arbetet med samråd och granskning av översikts- och detaljplaner har löpt på så att kommunernas samrådstider i stort har hållits.

Vi har uppdaterat den webbaserade redogörelsen⁷ över statliga och mellankommunala intressen som kan vara av betydelse för länets kommuner vid prövningen av översiktsplanernas aktualitet som togs fram under 2018. Redogörelsen innehåller även vägledningsmaterial från Länsstyrelsens projekt om social hållbarhet i samhällsplaneringen.

Det regionala innehållet i den länsstyrelsegemensamma planeringskatalogen har uppdaterats under året. Vi bedömer att effekten av arbetet med att hålla planeringsunderlaget uppdaterat och tillgängligt är att det bidrar till att underlätta kommunernas planeringsarbete och höjer kvaliteten i prövningar enligt plan- och bygglagen.

Länsstyrelsen har bidragit med planeringsunderlag, råd och stöd inför kommunernas planarbete. Effektmått från enkäter eller brukarundersökningar saknas, men vi bedömer att samverkan i tidiga dialoger bidrar till en mer hållbar samhällsplanering och ett effektivare bostadsbyggande.

Länsstyrelsen har anordnat utbildning för kommunernas planerare. Om detta har bidragit till att höja kommunernas kunskap om och tillämpningen av plan- och bygglagen samt att stärka det mellankommunala samarbetet inom området kan inte bedömas i nuläget men utbildningarna får goda resultat i utvärderingar. Vidare har en workshop om Länsstyrelsens interna arbete i komplicerade detaljplaner genomförts med konsulthjälp. Resultatet är att två interna utbildningstillfällen per år ska genomföras. Dessa ska innehålla uppdatering kring PBL och sakområdenas lagstiftning, hur Länsstyrelsen förbereder sig för digitalisering, omvärldsbevakning med mera.

Boende

Länsstyrelsens arbete inom området boende har utöver det som redovisas under Länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 9 samt Återrapporteringskrav 1.24, handlat om stöd till byggande. Inflödet av ärenden har ökat även under detta år då det inkommit 946 nya ärenden. År 2018 inkom 872 nya ärenden. Länsstyrelsen har under året kunnat besluta i 609 nya bygg- och energistödsärenden om totalt 142 miljoner kronor. Länsstyrelsen har korta handläggningstider för kompletta ärenden. Många sökande väntar dock på beslut på grund av brist på medel. Under 2019 har Länsstyrelsen totalt fattat 1 126 beslut i bygg- och

⁶ Se även länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 9.

⁷ Se <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/plan--och-bygg-pbl/oversiktsplanering/sammanfattande-redogorelse-for-sodermanlands-lan.html>.

energistödsärenden. Detta inkluderar även omprövningar och utbetalningar och ligger i nivå med antalet beslut (1 272) som togs under år 2018.

Länsstyrelsen besvarar frågor och lämnar information om bygg- och energistöden vid kontakter med privatpersoner, företag och kommuner. Detta kan ha bidragit till ökningen av antalet inkomna ärenden under året.

Under 2019 har flera aktörer börjat bygga hyresrätter i länet. Det har varit fortsatt stort intresse för investeringsstödet till hyresbostäder och bostäder för studerande under 2019. Länsstyrelsen har 24 ärenden med drygt 960 hyreslägenheter som inväntar medel och de nya reglerna för stödet till hyresbostäder.

Det är fortsatt intresse för bidraget gällande radonsanering i småhus. 77 ansökningar har inkommit under året jämfört med år 2018 då det inkom 51 ansökningar.

Det har beviljats stöd till bostäder för äldre i sex ärenden avseende 228 lägenheter med ett sammanlagt stödbelopp om 51 miljoner kronor. Ytterligare tre ärenden väntar på att få medel av Boverket vilket kan medföra fördröjda byggstartar.

Fem av länets nio kommuner uppger att behovet av särskilda boendeformer för äldre inte kommer att vara täckt inom vare sig två eller fem år.

Under 2019 inkom 825 ansökningar om stöd till solceller. Det är det högsta antalet ansökningar för detta stöd sedan det infördes. Länsstyrelsen har under 2019 kunnat bevilja 442 nya solcellsärenden om totalt drygt 33 miljoner kronor. Sedan stödet infördes har över 137 miljoner kronor beviljats i Södermanlands län.

Resultatmått och resultatanalys – Hållbar samhällsplanering och boende

Hållbar samhällsplanering och boende (verksamhet 40* och 41*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,8	4,5	3,6
Årsarbetskrafter kvinnor	7,5	6,1	4,6
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	13 642	12 311	9 131
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 860	1 659	895
Antal beslutade ärenden	1 476	1 431	899
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

I byggstödsärenden fattas alla beslut av Länsstyrelsen i Boverkets datasystem Bofinc. Där görs också utbetalningar, varför dessa bidragsutbetalningar om totalt 85 miljoner kronor under 2019⁸ inte redovisas i tabellen.

⁸ Bidragsutbetalningar under 2018 var 140 miljoner.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete inom hållbar samhällsplanering och boende har haft gott resultat. Länsstyrelsen bedömer att arbetet har bidragit till en hållbar utveckling av städer, tätorter och landsbygder. Länsstyrelsen har även bidragit till goda förutsättningar för samhällsbyggande med en god livsmiljö.

Länsstyrelsen bedömer också att arbetet har bidragit till regeringens övergripande mål för boende och byggande samt till delmålen för bostadsmarknad, byggande, samhällsplanering och hållbara städer. Bedömningen grundas på bland annat ärendehantering, tillsyn, stödjande aktiviteter samt myndighetens nära samverkan med kommunerna.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

6. Energi och klimat

Länsstyrelsens uppdrag inom området energi och klimat består i att långsiktigt främja, samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik för energiomställning och minskad klimatpåverkan.⁹

Uppdraget omfattar även att under 2018 och 2019 ta fram nya långsiktiga regionala energi- och klimatstrategier samt planer för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel. Länsstyrelsen ska också samordna åtgärder för fossilfria transporter, verka för ökad andel förnybar energi och effektiva klimatinvesteringar i länet samt skapa synergieffekter mellan olika åtgärder. Dessutom ska Länsstyrelsen verka för ökat genomslag av energi- och klimatmål i våra sakområden.

Resultat

Länsstyrelsen har under 2019 samordnat en *Klimatdag*, ett antal seminarier, samt flertalet möten för och med olika aktörer i länet, i syfte att regionalt implementera regeringens politik för energiomställning och minskad klimatpåverkan. Syftet med Klimatdagen var särskilt att förankra arbetet med länets nya Klimat- och Energistrategi. Närvarande på Klimatdagen var 36 aktörer och innefattade tjänstepersoner, politiker, föreningsmedlemmar m.fl.

En utvärdering av klimatdagen visar på ett stort engagemang och förslag på förbättringar och utvecklade samarbetsformer. Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med en ny klimat-

⁹ Se separat redovisning till Länsstyrelsen i Dalarnas län och Länsstyrelsernas energi- och klimatsamverkan (LEKS).

och energistrategi för länet. Arbetet har bestått av intern och extern förankring och ombearbetning av strategins struktur och innehåll.

Inom ramen för arbetet med strategin har *en regional koldioxidbudget*¹⁰ tagits fram. Budgeten visar att de energirelaterade koldioxidutsläppen inom länet behöver minska med cirka 16 procent per invånare och år för att nå det nationella målet om noll nettoutsläpp 2045. Koldioxidbudgeten har integrerats i *Klimat och Energistrategin* och visar färdriktningen och åtgärder som länet behöver vidta för att hålla oss inom vår för länets Klimat och energiarbete.

En *regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel*¹¹ har tagits fram med hjälp av BioDriv Öst. I planen framgår att Södermanlands län bör satsa på ökad produktion och användning av biodrivmedel. Kartläggning av länets produktionspotential av biomassa för biodrivmedel pekar på att en 20 gånger större produktion kan vara möjlig. Det behövs även en förbättrad infrastruktur för el och biodrivmedel med fler publika snabbladdpunkter, från ca 30 till 350 laddpunkter, samt ca fem nya tankstationer för biogas och vätgas.

Länsstyrelsen har under året medfinansierat ett antal projekt som syftar till omställning till förnybara transporter.

Fossilfritt 2030

Länsstyrelserna i Södermanland, Västmanland och Uppsala leder tillsammans med BioDriv Öst projektet *Fossilfritt 2030*. Majoriteten av länets kommuner är med i projektet som avslutas vid årsskiftet. Flera av dem har infört handlingsplaner för att ställa om. Planer för ett nytt program finns och kommer stödjas ekonomiskt från Länsstyrelsen i Södermanland.

Projektet Fossilfritt 2030 – Fossilfria och effektiva transporter i östra Mellansverige samlar och lyfter fram de kommuner som vill agera föredöme och därmed även påskynda och stötta näringslivets och privatpersoners omställning till mer hållbara transporter. Som en del i projektet lanserades en rapport under våren 2019, ”*Transporter i östra Mellansverige 2017*”¹².

Rapporten visade statusen för projektdeltagarna ett år in i projektet och är den första uppdateringen i en serie av årliga rapporter under projektiden. I genomsnitt var 35 procent av de deltagande organisationernas drivmedelsanvändning av förnybart ursprung 2017, vilket var betydligt högre än det nationella genomsnittet på 21 procent. Det är därmed tydligt att ett aktivt arbete ger resultat.

¹⁰ <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/tjanster/publikationer/koldioxidbudget-2020---2040.html>

¹¹ Dnr 425- 5611-2019

¹² <https://biodrivost.se/Publikationer/Rapporter/Details/2802>

Projektet HEKTO

Projektet HEKTO startade i 2019, efter att Länsstyrelsen tilldelats medel från Tillväxtverket för att främja hållbara och miljövänliga transporter. Projektet är ett samarbetsprojekt med Länsstyrelsen i Västmanlands län och Regionförbundet Sörmland med en total projektbudget på 5,5 miljoner kronor.

Cykelsamverkan Sörmland

Cykelsamverkan i Södermanland, åtgärd i åtgärdsprogrammet för miljömålen, startades upp i år av Energikontoret i Mälardalen. Region Sörmland, Länsstyrelsen i Södermanland och ett flertal kommuner deltar. Syftet är att skapa ett nätverk av kommuner som utgör ett forum för diskussion, erfarenhetsutbyte och resultatspridning samt att det regionala samarbetet kring cykelfrågor stärks.

LaddInfra Öst 2.0

LaddInfra Öst 2.0 är ett projekt som finansieras bl.a. av Länsstyrelsen Södermanland. Målet är att skapa fler möjligheter till elfordonsladdning och projektet riktar sig i första hand till bostadsrättsföreningar, hyresbolag och arbetsgivare. Projektet drivs av Energikontoret i Mälardalen. Under 2019 har bland annat föreläsningar och seminarium om elbilsladdning samt ” Stora elbilsdagen” arrangerats i några av länets kommuner.

Incitament för energieffektivisering

Inom det för alla länsstyrelser gemensamma projektet Incitament för Energieffektivisering har utbildning i energitillsyn anordnats för kommunernas miljöinspektörer och länsstyrelsens miljöskyddsskyddshandläggare. Länsstyrelsen i Södermanland har också besökt några av länets kommuner för att diskutera kommunal energitillsyn. Projektet avslutades under 2019.

Klimatklivet

Investeringsstödet Klimatklivet har bidragit till ett flertal klimatåtgärder i länet. Under 2019 inkom totalt 47 ansökningar till Klimatklivet i Södermanlands län. Majoriteten gällde åtgärder för energikonvertering (55 procent). Övriga åtgärder är fördelade mellan Energieffektivisering (9 procent), Laddstationer (6 procent), Transport (11 procent), Produktion biogas (2 procent), Avfall (2 procent), Infrastruktur (6 procent), samt Fordon (9 procent). Under 2018 inkom det totalt 82 ansökningar, varav 54 har beviljats.

Länsstyrelsens fokus 2019 var samverkan med Naturvårdsverket och kompetensutveckling av handläggarna för att ge bra rådgivning till sökanden. Som rådgivande och yttrandeinstans inom finansieringsstödet Klimatklivet har Länsstyrelsen analyserat möjliga synergieffekter bland sökanden.

Resultatmått och resultatanalys – Energi och klimat

Energi och klimat (verksamhet 42*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,5	1,5	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	2,7	1,5	0,9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 162	3 295	2 899
Antal ärenden, inkomna och upprättade	80	144	102
Antal beslutade ärenden	107	116	80
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	8	3
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	216

Kommentarer till tabellen

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete inom energi och klimat har haft ett gott resultat. Bedömningen grundas på myndighetens genomförda samordningsarbete och deltagande i projekt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

7. Kulturmiljö

Under 2019 har Länsstyrelsen prioriterat ärenden rörande samhällsutbyggnad såsom bostäder, företag och infrastruktur. Syftet har varit att minska negativ påverkan på kulturmiljön i förhållande till en väl fungerande samhällsutbyggnad. Effektmått från enkäter eller brukarundersökningar saknas. Länsstyrelsen har få klagomål om att planering och byggande försenas på grund av Länsstyrelsens krav på att ta hänsyn till kulturmiljövärden. Länsstyrelsen har en ökad medvetenhet om att frågorna ska hanteras i de flesta byggprocesser. Länsstyrelsen har också prioriterat handläggningen av äldre byggnadsminnesärenden. För dessa ärenden pågår i vissa fall parallella processer utanför Länsstyrelsen som måste avgöras innan kulturmiljöfrågan kan behandlas.

Länsstyrelsen har även arbetat aktivt med förebyggande insatser i form av tidiga samråd och yttranden i planprocessen. Syftet har varit att arbeta förebyggande i processen och därmed undvika tillståndsprövningar. Länsstyrelsen har noterat att råd och rekommendationer hörsammats genom att företagarna i planeringen sökt undvika påverkan på kulturvärden. Trots detta har det genomförts ett stort antal tillståndsprövningar under året. Det beror bland annat på bredbandsutbyggnaden i länet och ovanligt många skogsbruksärenden som berör forn- och kulturlämningar.

I de fall där det inte varit möjligt att undvika markåtgärder på fornlämningar har Länsstyrelsen har också ansvarat för handläggningen av fornlämningsärenden som resulterat i arkeologiska undersökningar.

Länsstyrelsen medverkar dessutom vid bedömningar i ytterligare 700 ärenden som andra verksamhetsområden inom myndigheten driver, exempelvis planärenden och så kallade 12:6-samråd enligt miljöbalken (SFS 1998:808).¹³

De interna samrådsrutinerna stärker det tvärsektoriella arbetet inom Länsstyrelsen och innebär att sökanden får tidiga besked om kulturmiljöfrågorna vilket underlättar planeringen av åtgärder.

Länsstyrelsen har inom det kyrkoantikvariska arbetet samverkat med Svenska kyrkan om förvaltningen av de kyrkliga kulturmiljöerna. Länsstyrelsen har löpande under 2019 prövat och beslutat om tillstånd för ändring av kyrkomiljöer. I den regionala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet samverkar Länsstyrelsen med Strängnäs stift och andra länsstyrelser i exempelvis frågor om den kyrkoantikvariska ersättningen. Samverkan har resulterat dels i en mer enhetlig och rättvis bedömning av tillståndsansökningarna enligt kulturmiljölagen (SFS 1988:950), dels i en mer effektiv användning av systemet med den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessutom har Länsstyrelsen kunnat identifiera angelägna behov av vård och kunskapsuppyggnad, vilket medfört aktiva insatser. Länsstyrelsen har även 2019 ofta begärt

¹³ Se regleringsbrevsuppdrag 3.6

kompletteringar till ofullständiga ansökningshandlingar, vilket förklarar de långa handläggningstiderna.

Misstänkta brott mot kulturmiljölagen har resulterat i polisutredningar där Länsstyrelsen lämnat vittnesuppgifter. Stölden av begravningsregalier i Strängnäs domkyrka 2018 har även under 2019 inneburit en stor arbetsinsats för enheten. Den ökade arbetsbelastningen har inneburit omprioriteringar av ärendehantering. Vittnesförhör i tingsrätten samt många inkommande frågor från församling, stift, polis och media har förekommit. Ett stort antal skadade fornlämningar i samband med åtgärder för bredbandsutbyggnaden i länet har också inneburit vittnesförhör med polisens nationella operativa avdelning.

Länsstyrelsen har vidare arbetat med kulturmiljöfrågor inom ramen för den nationella planen för omprövning av vattenkraft. Hänsyn till kulturmiljön är en aspekt som ska beaktas vid bedömningen av vilka miljöförbättrande åtgärder som kan vara aktuella. Genom den information som lämnats i våra samråd har vi utvecklat kontakterna med fastighetsägare och andra intressenter inför kommande åtgärder. Effekterna för kulturmiljön kommer att kunna avläsas först när beslut om åtgärder tagits och planen går in i genomförandefasen.

Resultatmätt och resultatanalys – Kulturmiljö

Kulturmiljö (verksamhet 43*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	6,6	5,1	3,9
Årsarbetskrafter kvinnor	1,9	2,7	3,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	10 853	8 930	7 595
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 182	1 063	1 123
Antal beslutade ärenden	1 102	1 161	923
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	23	25	7
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	9 232	0	0

Kommentarer till tabellen

I mars månad har en tillsattes en vakant tjänst som byggnadsantikvarie vilket succesivt förbättrat ärendebalansen för kyrkoärenden. Arbetet med förebyggande insatser har fortsatt i syfte att styra processer så att de inte övergår till ärenden. Ökningen av antalet ärenden kan förklaras av att ansökan om tillstånd till markingrepp i samband med skogsbruksåtgärder ökat på grund av att skog angripen av granbarkborre kräver avverkning.

Antalet ej beslutade ärenden äldre än två år beror dels på att de sökande inte har lämnat besked om de vill gå vidare med ärenden som kräver arkeologiska åtgärder, dels på att bidragsärenden inte kunnat avgöras med hänsyn till icke tillgängliga bidragsmedel. Det nya handläggarstödet ASK bidrag innebär att utbetalningen av bidrag flyttas från Riksantikvarieämbetet till länsstyrelserna.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att Länsstyrelsens uppdrag inom området kulturmiljö har haft gott resultat. Kulturmiljön har tagits till vara i plan- och byggprocesser genom yttranden i plansamråd samt brukats som en del i samhällets utveckling. Genom tillståndsbeslut och arkeologiska undersökningar har bostadsbyggande, företagsetableringar och infrastrukturutbyggnad möjliggjorts. Genom tillståndsgivning har församlingarna i länet kunnat utföra nödvändiga åtgärder på kyrkobyggnader.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☒Gott ☐Utmärkt

8. Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Minska sårbarheten i samhället

För beskrivning av vad som gjorts under året hänvisas till redovisning av regleringsbrevsuppdrag 3.¹⁴

Utöver detta kan nämnas:

- Under året har ett utökat arbete skett i syfte att skapa förutsättningar för samverkan mellan privata och offentliga aktörer.
- Utökat samverkan med frivilliga försvarsorganisationer i länet.
- Påbörjat process för samordning och inriktningsarbetet inför åren 2021 - 2024
- Utifrån överenskommelse mellan SKR och MSB om kommuner och regioners arbete med krisberedskap och civilt försvar, ger Länsstyrelsen stödinsatser eller stödinsatser vid behov enligt intentionerna i överenskommelserna.
- Uppföljningsplanering framtagen för åren 2019 - 2022 kopplat till lag (SFS 2006:544).
- Utvecklat arbetet vad gäller hanteringen av ansökningar gällande skyddsobjekt.
- Nytt nätverk är etablerat i länet, med fokus på säkerhetsskyddsfrågor.
- Möten har skett inom tekniska sambans- och kommunikationsnätverket.
- Mottagit/skapat underlag till den regionala risk- och sårbarhetsanalysen.

Effekten av arbetet är bl.a. att Länsstyrelsen förvaltar och har utvecklat sitt geografiska områdesansvar.

¹⁴ Dnr 450-4533-2019.

Bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen

Följande har genomförts:

- Deltagit i Ostlänksarbete.
- Bevakat riskhänsyn i kommunala planprocesser.
- Bevakat riskfrågor i tillståndsansökningar.

Sammantaget är effekten att riskfrågorna hanterats i de olika processerna och att riskerna i samhället minskat något, jämfört med om vi inte deltagit.

Hantera uppgifter fredstida krissituationer

Följande har genomförts:

- Översyn av planverk, befattningsbeskrivningar och rutiner.
- Genomfört och deltagit i övningar.
- Sammanställt samlade regionala lägesbilder i proaktivt syfte, även om inte krissituation har uppstått (Ex. höga flöden vintern 2019).

Länsstyrelsen har med detta arbete upprätthållit sin grundförmåga inom krisberedskapen.

Höjd beredskap

Följande har genomförts;

- Utbildningar och deltagit i olika nätverk för kunskapshöjning.
- Övningar med försvarsmakten.
- Initierat och påbörjat ett utvecklingsarbete för Räddningstjänst under höjd beredskap
- Stödinsatser kopplat till säkra kommunikationer (SIGNE/ Signalskydd) gentemot kommunerna.

Regional samordning och inriktning

Länsstyrelsens samlade bedömning av arbetet med samordning och inriktning i länet, kopplat till krisberedskap och skydd mot olyckor, är att det regionala ledningssystemet (råd, beredningsgrupp, nätverk och arbetsgrupper) har utvecklat och likriktat arbetet samt bidragit till systematik i arbetet (utifrån ett PDSA-perspektiv). Denna bedömning görs utifrån den uppföljning som har gjorts, mellan nuläget och den regionala målbilden 2020 (GAP-analys). Analysen ger information om styrkor och utvecklingsmöjligheter för den gemensamma samordningen och inriktningen i länet samt underlag för fortsatt planering. Detta som stöd för det gemensamma arbetet kopplat till lag om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Utifrån detta arbete bedöms Länsstyrelsen har stärkt sitt geografiska områdesansvar.

Krisberedskap

Länsstyrelsens samlade bedömning av kommunernas arbete enligt lag (SFS 2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, är att arbetet utvecklas i positiv riktning. För en fördjupad beskrivning hänvisas till redovisning av regleringsbrevsuppdrag 3.¹⁵

Lagen om skydd mot olyckor

Länsstyrelsens ansvar enligt lagen (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor har då det gäller tillsynsområdet, inneburit att samtliga kommunala räddningsorganisationer har besökts enligt den tillsynsplan som finns upprättad. Länsstyrelsen kan därmed bedöma att kommunerna kan anses ha en tillräcklig förmåga utifrån de lokala riskbilderna.

Det uppdrag som Länsstyrelsen har att utföra i form av rådgivning och stöd, har då det handlat om kunskapshöjande inslag inför nya handlingsprogram skett i samverkan med andra länsstyrelser. Stödjande verksamhet har i första hand genomförts inom ramen för den etablerade strategi och samverkansstruktur för krishantering och räddningstjänst som finns inom länet.

I olika infrastrukturprojekt och planärenden har Länsstyrelsen kvalitetssäkrat att frågor som gäller LSO- området har beaktats i planeringen.

Resultatmått och resultatanalys – Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap (verksamhet 45*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	7,8	6,7	4,3
Årsarbetskrafter kvinnor	1,1	1,8	1,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	11 486	10 779	7 134
Antal ärenden, inkomna och upprättade	207	326	356
Antal beslutade ärenden	185	325	355
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen har fortsatt utökningen av verksamheten under 2019 för att möta utvecklingsbehoven i länet.

¹⁵ Dnr 450-4533-2019.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att vi har bidragit till att minska riskerna i samhällsplaneringen genom yttranden i infrastruktur- och planärenden. Hantering av fredstida kriser har varit på nivå att bibehålla grundläggande förmåga med viss utveckling. Höjd beredskap bedöms inte här.

Länsstyrelsen bedömer att länet utvecklat sin förmåga inom skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Inom räddningstjänstområdet har nu alla kommuner avtal med andra räddningstjänster om bakre ledningsstöd och utökad samverkan vilket vi verkat för under tid via den tillsyn som genomförts. Krisberedskapen har fått en högre prioritet i flertalet kommuner och vi ser ökad aktivitet inom t ex. kontinuitet och trygghetspunkter. De kunskapshöjande insatserna inom säkerhetsskydd, totalförsvar och kommunens roll har gett en ökad insikt och möjliggör fortsatt arbete med att utveckla det civila försvaret. I förhållande till de resurser och uppdrag vi har bedömer vi resultatet gott.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

9. Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Övergripande sammanfattning

Länsstyrelsens verksamhet inom naturvård samt miljö- och hälsoskydd omfattar fler uppdrag än vad som styrs av länsstyrelseinstruktionen och regleringsbrevet.¹⁶ Verksamheten redovisas mer utförligt under länsstyrelseinstruktion 3 § punkt 6 och 6 § samt regleringsbrevsuppdrag 1.7 och 1.9 i denna årsredovisning. Dessutom sker olika återrapporteringar direkt till centrala verk, dels i enlighet med uppdragen i regleringsbrevet, dels på de centrala verkens begäran under några tillfällen under året. Därutöver sker löpande sådan ärendehandläggning enligt framför allt miljöbalken (1998:808) som utgör myndighetens kärnverksamhet. Myndighetens tillsyns- och tillståndsprövning följer av miljöbalken och andra lagstiftningar, såsom implementerade EU-direktiv och direkt gällande EU-förordningar som IED-förordningen om större förbränningsanläggningar.

Redovisningen nedan är, efter en övergripande sammanfattning, inriktad på de uppdrag som ska redovisas till regeringen i årsredovisningen. De uppdrag som enligt regleringsbrevet ska redovisas genom andra myndigheter berörs endast kort i texten nedan, se vidare hänvisning till den samlande redovisning som annan länsstyrelse eller centralt verk har i uppdrag att redovisa till regeringen, not 16. Särskilda kommentarer ges om LONA, vattenskydd, våtmarker och strandskydd.

Naturskydd

Inom arbetet med att bevara skogar har Länsstyrelsen valt att särskilt prioritera säkerställande av skogsmark för kommande skyddsbeslut, samt fatta beslut om nya naturreservat. Prioriteringen anses lyckad. Från Naturvårdsverkets anslag för skydd av natur har 11,8 miljoner kronor betalats ut för överenskommelser om intrångsersättningar vid naturreservatsbildning i länet. Förhandlingar slutfördes under året för tre områden med tillsammans cirka 69 hektar produktiv skogsmark. I reservatsarbetet koncentrerar Länsstyrelsen områdesskyddet till de värdefullaste objekten och arbete sker i enlighet med länets strategi för formellt skydd av skog. Systematiskt och dialoginriktat arbete bedrivs gentemot större markägare för att nå effektivitetsvinster i verksamheten. Särskilt bidrag från Naturvårdsverkets anslag 1:14 har förstärkt arbetet och bl.a. resulterat i att Länsstyrelsen fattat beslut om fyra nya naturreservat. Dessa reservat omfattar en total areal om 93 hektar produktiv skogsmark.

¹⁶ Verksamheten omfattar även regleringsbrevsuppdrag 3:9, 3:10, 3:11, 3:12, 3:13, 3:14, 3:15, 3:16, 3:17, 3:18, 3:20, 3:21 och del av 3:34. Dessa regleringsbrevsuppdrag redovisas till olika centrala verk enligt anvisning i resp. uppdrag i regleringsbrevet.

I länet finns för närvarande 23 naturreservatsobjekt där ersättningsfrågan är löst men där Länsstyrelsen inte fattat beslut.

Länsstyrelsen arbetar tillsammans med Skogsstyrelsen med regeringsuppdraget *Nya Komet*, vilket innebär att markägare ska kunna ta initiativ till skydd av skog för att skapa större förståelse för och förbättra dialogen om skydd av skog och annan natur mellan staten och olika markägarekategorier. Under året har det inkommit en Komet-ansökan för ett större objekt på drygt 220 hektar där Länsstyrelsen påbörjat ett ärende för bildande av naturreservat. Det ena av de fyra naturreservat som beslutades under året inkom tidigare som ett Komet-ärende.

Områdesskydd marina miljöer

Länsstyrelsen bedriver sedan 2015 ett omfattande inventeringsprojekt av marina makrofytter i grunda vattenområden längs Södermanlandskusten. Projektet har hittills resulterat i två publicerade rapporter under 2019¹⁷. Rapporterna finns publicerade på Länsstyrelsens hemsida, vilket möjliggör att andra myndigheter, organisationer, företag och allmänhet kan ta del av informationen och lära sig mer om Södermanlands marina naturvärden. Under maj 2019 genomfördes även ett kunskapshöjande seminarium för länsstyrelsepersonal och kommunpersonal, vilket ytterligare har bidragit till att höja kompetensen hos handläggare och kommunbiologer i länet. Projektet bidrar framförallt till ett ökat skydd av marina miljöer i länet. Länsstyrelsen har arbetat med att revidera tidigare beslut för två skärgårdsnaturreservat under 2019 för att bl.a. stärka skyddet för marina miljöer. Dessa två naturreservat omfattar ca 6 000 hektar marina områden. Beslut om nya föreskrifter och revidering avseende de marina miljöerna kommer att tas under 2020. Södermanland har för närvarande tre marina naturreservat.

Under 2019 har projektet *Vik för Vik – mot en friskare Östersjökust* avslutats. Projektet har varit ett samarbete mellan länsstyrelserna i Stockholm, Södermanland, Östergötland, Kalmar och Blekinge län samt Västerviks kommun. Projektet syftade till att öka åtgärdstakten och ta fram åtgärdsförslag för övergödda vikar längs Östersjökusten. Resultatet av projektet har utmynnat i sammanlagt tolv åtgärdsplaner för tolv olika vikar, med fokus på att förbättra den ekologiska statusen i vikarna. En del av åtgärderna har också genomförts under 2019.

Förvaltning av skyddade områden

Länsstyrelsens arbete med förvaltningen av skyddade områden är koncentrerad på arbetet med förvaltning av naturreservaten. Förvaltningen har stora fasta åtaganden i form av löner till anställd personal, ersättning för bete samt djurtransporter, löpande skötsel av friluftslivs-

¹⁷ <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/miljo-och-vatten/miljoovervakning.html>

anordningar, och reservatsgränser samt naturvårdskap i skyddade områden. Ramavtal med regionala leverantörer används i stor utsträckning för genomförandet av skötseln av naturreservaten. Länsstyrelsen använder sig också av naturvårdskap, vilket innebär att en person eller organisation med lokal förankring i bygden är arvoderad av Länsstyrelsen för att genomföra enklare skötseluppdrag.

De skötselåtgärder som utförts i särskilt värdefulla delar av odlingslandskapet i Södermanlands län består till största delen av löpande skötsel av slätterängar, rikkärr och betesmarker. Länsstyrelsen arbetar även kontinuerligt med att utöka och restaurera de artrika gräsmarkerna genom olika former av restaureringsinsatser. Slätter med antingen lie eller motormanuell slätterbalk genomförs varje år i drygt tio skyddade områden. Nya stängsel har satts upp i nio skyddade områden vilket kommer att underlätta skötseln och djurhållningen i dessa områden under en lång tid framöver. I vårt mest besökta naturreservat Stendörren har en åker dessutom inhägnats med traditionell gärdesgård vilket bidrar till att kulturmiljön på platsen framhävs ytterligare.

Arbetet med restaureringar av länets skogliga naturreservat har fortsatt för att, framförallt med röjningar för att gynna tall och lövträd, skapa mer död ved och på sikt få en mer varierad åldersfördelning och trädslagssammansättning. En stor insats har gjorts i naturreservaten Eknäset, Västra Kulltorp och Tegelbrukshagen.

Stora resurser har lagts på att förebygga och åtgärda skador av granbarkborre i naturreservaten. Skadorna har inventerats, huggningar har genomförts och fällor har köpts in. Arbetet har skett i nära samarbete med markägare och Skogsstyrelsen och har kommunicerats i flera kanaler.

Under året har Länsstyrelsen arbetat med att rusta upp flera naturreservat genom att sätta ut nya informationstavlor och bättra på gränsmålningar, friluftslivsanordningar och leder. Ett särskilt fokus har varit de reservat som finns med i guideboken som Länsstyrelsen släppte under året, eftersom dessa områden har blivit ett ”skyltfönster” för Länsstyrelsens reservats- och friluftslivsarbete.

Länsstyrelsen har regelbundet lagt upp aktuella nyheter om naturreservat, naturvårdsåtgärder, friluftsliv på Länsstyrelsens webbplats och Facebookkonto, samt i Länsstyrelsens tidskrift ”Aktiv Landsbygd” för att nå ut med naturvårdsfrågor till länets lantbrukare. Länsstyrelsens arbete med förvaltning av skyddade områden och de insatser som gjorts där har också resulterat i ett flertal artiklar i lokalpress. Flera publika arrangemang har hållits i naturreservaten under året där allmänheten fått chans att lära sig mer om naturvården i Södermanland och om biologisk mångfald. Ett exempel på ett mycket lyckat arrangemang var firandet av naturreservatet Jaktstuguskogens hundraårsjubileum som skedde i nära samarbete med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet och Sörmlands museum.

Länsstyrelsen har under året fortsatt samarbetet med Funktionsrätt Sörmland¹⁸ som gjort att funktionshinder-frågorna har lyfts inom hela reservatsarbetet. I samarbete med Länsstyrelsen har Funktionsrätt Sörmland genomfört en rad tillgänglighetsåtgärder i Kalkbro naturreservat. En ny stig har anlagts och befintliga stigar har förstärkts med grus. Vidare har en tillgänglighetsanpassad toalett- och förrådsbyggnad samt en grillplats anlagts. Flera aktiviteter har hållits för föreningens medlemmar med teman som kultur, natur och musik. Vi ser att samarbetet ger ringar på vattnet och har lett till ett ökat intresse för naturaktiviteter inom funktionshinder-rörelsen.

Under året släppte Länsstyrelsen en guidebok¹⁹ till 50 av länets finaste natur- och kulturområden, där merparten utgörs av naturreservat. Tillgänglighet är ett återkommande tema i beskrivningarna. Boken delas ut gratis på bland annat turistbyråer. Första upplagan på 15 000 exemplar tog snabbt slut och under hösten trycktes en ny upplaga.

Guiden skapar förståelse för natur- och kulturvård, fridlysning, allemansrätten med mera och når en bred målgrupp tack vare det lättillgängliga språket, utflyktstipsen och den attraktiva layouten.

Under året avslutade Länsstyrelsen arbetet med projektet *LIFE Coast Benefit* som har pågått under åren 2013–2019 i Södermanland, Östergötland och Kalmar län. 2019 fokuserade Länsstyrelsen på att bli klara med samtliga aktiviteter inom projektet samt att slutredovisa projektet till EU. För att följa upp hur restaurerade marker och arter svarar på åtgärder som genomförts inom projektet har Länsstyrelsen under året inventerat fåglar, insekter och gräsmarker. Vi kan därigenom konstatera att restaurerade ängsmarker svarar fort på restaurering och att artrikedomen ökar snabbt, både fågelbeståndet på restaurerade strandängar och kärlväxtfloran i restaurerade ängar. Vidare kan Länsstyrelsen konstatera att minkjakt med både fällor och jakt är en effektiv metod för att få bort minkar men att fågelbeståndet inte återhämtar sig i samma takt.

För att förbättra tillgängligheten för besökare i skärgården har mulltoaletter, vandringsleder och rastplatser iordningstänkts. Slutligen har en stor satsning på information om projektet under projektets sista år lett till att fler tagit del av projektets åtgärder och resultat. Satsningarna har varit till exempel en internationell slutkonferens med fem olika nationaliteter representerade, framtagande av en utomhusutställning om projektet till naturum Stendörren, framtagande av en film om Rågö som exempel på bredden och nyttan med projektet samt invigning av ett nytt fågeltorn som byggts inom projektet och som anpassats för personer med nedsatt rörlighet. Projektet Life Coast Benefit har även bidragit till ökad sysselsättning i regionen och cirka 70 olika entreprenörer har varit verksamma i projektet.

¹⁸ En paraplyorganisation för funktionshinderrörelsen i Södermanland

¹⁹ <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/tjanster/publikationer/50-utflykter-i-sormlandsk-natur.html>

Länsstyrelsen har också arbetat vidare med projektet LIFE Taiga som syftar till att genomföra kontrollerade naturvårdsbränningar i över 2000 hektar barrskog i 14 län. I Södermanland genomfördes en naturvårdsbränning i Fjällmossen i maj, för första gången gjordes bränningen helt i egen regi och upphandlades inte av en extern entreprenör. LIFE-projektet har gjort att kunskapen inom naturvårdsbränning har lyfts rejält inom Länsstyrelsen. Detta gäller till exempel kunskaperna att säkert planera bränningsåtgärder i samråd med respektive kommuns räddningstjänst, samt att planera släckning och bevakning efter avslutad insats.

Fastighetsförvaltning

Länsstyrelsen förvaltar cirka 130 byggnader och ett 40-tal anläggningar åt Naturvårdsverket i de av verket ägda naturreservaten. 2014 genomfördes en byggnadsinventering som ligger till grund för arbetet med underhåll och investeringar. 17 mindre projekt med byggnadsunderhåll genomfördes under året. Tre större projekt genomfördes också där byte av uppvärmning i en fastighet till värmepump genomfördes, Rågö fick ny brygga och i Sävö där avloppsanläggningen byttes ut till en ny till en kostnad av 550 000 kronor.

Länsstyrelsens fastighetsförvaltare upprätthåller över 120 avtal med olika nyttjanderättshavare av jakträtter, fiskerätter, vägar och jordbruksarrenden till ett sammanlagt årligt värde på en miljon kronor. Sju nya avtal tecknades under året.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Inom ramen för arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) har Länsstyrelsen genomfört såväl konkreta förbättrande naturvårdsåtgärder som inventeringar och kunskapsuppbäggande arbete. Åtgärderna inkluderar frihuggningar av över 200 träd (främst ek), påbörjad restaurering av en betesmark med sandödlor och stängsling av hagmarker med trumgräshoppa och svartfläckig blåvinge. Inventeringar har gjorts av bland andra trumgräshoppa, svartfläckig blåvinge, rödtoppebi, tjockskalig målarmussla och raggsträfsse. En av länets lokaler för fetörtsblåvinge har skyddats som naturreservat. Kustens marina vegetation kommer att karteras under tre år med start 2019, och en regional åtgärdsplan har tagits fram för ålgräs. Åtgärdsprogrammet för skalbaggar på nyligen död tall (2014–2018) slutredovisades i mars 2019.

Samarbetet med Floraväxteriet i Sörmland har fortsatt. Floraväxterna har under året inventerat flera av kärlväxterna inom ÅGP. Ett samarbete med Nyköpings kommun har inletts för populationsförstärkande åtgärder för skräntarna inom redan pågående samarbeten med Birdlife Sverige och Fågelföreningen Tärnan. Ett samarbete med samma kommun finns även för sandödlor, där kommunen 2019 beviljats LONA-medel för arbete med arten. Ett forskningsprojekt om mal har inletts i samarbete med SLU/Vattenbrukscentrum norr och Sportfiskarna, där malar märkts med akustiska sändare för att följa rörelser över flera år. Genetiska analyser för arten har samordnats inom uppdraget som nationell koordinator. Arbetet i länet har skett i samarbete med de LIFE-projekt som avslutats i länet i år (LIFE Taiga och LIFE Coast Benefit).

Länsstyrelsen har under året deltagit i organiseringen och genomförandet av ett flertal evenemang. Bland annat har skulpturer av ÅGP-arter invigts vid naturum Stendörren under ett publikt evenemang för Biologiska mångfaldens dag i maj, och ett föredrag och en exkursion om vildbin har genomförts för kommuner, länsstyrelsepersonal och andra aktörer.

Länsstyrelsen har också deltagit i ett avsnitt av radioprogrammet Naturmorgon om sjön Båven, som uppmärksammade fisken mal och särskilt skyddsvärda träd.

Lokala naturvårdssatsningen, LONA

Medel för beslut av nya LONA projekt kom sent på året vilket medförde att flera kommuner drog tillbaka sina ansökta projekt. I november beslutade Länsstyrelsen om LONA-bidrag till fyra nya naturvårdsprojekt i länets kommuner. Projekten handlar Frihuggning av träd och restaurering av trädmiljöer, gynna sandödlor samt att utveckla en mobilapplikation och guide för besökare till naturen. Det sammanlagda värdet av insatserna uppgick till 670 000 kronor. Flera av årets beviljade projekt kommer bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö samt Ett rikt växt- och djurliv samt till att uppfylla friluftslivsmål, bland annat tillgänglig natur för alla och tillgång till natur för friluftslivet.

Strandskydd

Länsstyrelsen har redovisat sitt arbete till Naturvårdsverket i enlighet med regleringsbrevs-uppdrag 3:20 avseende registrering och granskning av kommunernas dispensärenden. I Södermanland beviljas totalt sett 92 % av sökta strandskyddsdispenser. Två av kommunerna har en större andel av felaktiga beslut som behöver upphävas av Länsstyrelsen än övriga. Särskild tillsynsvägledning planeras under 2020 med inriktning på de fel som återkommer i flera beslut från länets kommuner.

Den löpande granskningen och tillsynen av kommunala strandskyddsbeslut har varit prioriterad under 2019 framför överprövade dispenser, vilket i många fall medfört förlängd handläggningstid för de senare. Under 2019 ökade även antalet kommunala strandskydds-ärenden jämfört med föregående år. På grund av hög arbetsbelastning har därför nyrekrytering skett av en årsarbetskraft under året. Strandskyddshandläggarna har även bidragit med sin kompetens i granskning av detalj- och översiktsplaner samt löpande tillsynsvägledning.

Miljö- och hälsoskydd

Miljöskydd

Länsstyrelsen har tillsyn över totalt 67 anläggningar, det vill säga miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken. Tillsynen har i huvudsak bedrivits i enlighet med fastställd tillsynsplan och har bland annat inkluderat tillsynsbesök, hantering av anmälningsärenden, driftsstörningar, granskning av miljörapporter och besiktningsrapporter.

Länsstyrelsen har också arbetat med rådgivning och information genom att anordna handläggarträffar för länets kommuner. En av dessa handläggarträffar var inriktad mot täkter och tog upp aktuella frågeställningar från kommunerna. Inom länet har Länsstyrelsen tillsyn över omkring 20 grus- och sandtäkter och kommunerna bedriver tillsyn över ungefär lika många.

För ca 100 anläggningar har länsstyrelsen överlåtit miljöbalkstillsynen till kommunernas miljönämnder eller motsvarande. Under 2019 har länsstyrelsen genomfört en översyn av dessa överlåtelser och tagit fram uppdaterat underlag i syfte att underlätta kommunernas begäran om moderna överlåtelsebeslut som hänvisar till aktuell lagstiftning.

Länsstyrelsen deltar vid tillståndsprövning utifrån miljöbalkens 9 kap i de olika provningsnivåerna. Länsstyrelsen deltar också i samråd, skriver yttranden till miljöprövningsdelegationen, till mark- och miljödomstolen och till mark- och miljööverdomstolen samt är en motpart till verksamhetsutövaren vid förhandling vid domstolarna. Under 2019 har Länsstyrelsen bl.a. arbetat med den tillståndsansökan avseende förändrad verksamhet (skrotbaserad stålproduktion) som SSAB i Oxelösund lämnat in till mark- och miljödomstolen.

I länet finns 17 anläggningar som omfattas av Seveso-lagstiftningen. Seveso-lagstiftningen syftar till att förebygga och begränsa allvarliga kemikalieolyckor. Länsstyrelsens tillsyn har under året fokuserat på interna planer och säkerhetssystem samt processer. Vi har utfört tillsynsbesök på sex verksamheter. Se vidare rapporteringen av uppdrag 3:10 till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Avlopp

Länsstyrelsen har under året ökat sitt arbete med VA-frågor, i enlighet med de särskilda uppdragen i regleringsbrevet för 2019. Länsstyrelsen har arbetat med överklagande av kommunala beslut avseende enskilda avlopp och med tillsyn på sju större kommunala avloppsreningsverk samt tillsynsvägledning. Två kommuner är i behov av nytt avloppsreningsverk och/eller omprövning av befintligt tillstånd, och länsstyrelsen har haft många diskussioner med dessa kommuner om vägen framåt.²⁰

Förorenade områden

Två nyanställningar under 2019 har möjliggjort en intensifiering av länsstyrelsens arbete med förorenade områden. Flera områden där ansvarig verksamhetsutövare saknas har undersökts eller sanerats med hjälp av statliga bidrag från Naturvårdsverket. Det gäller t.ex. området

²⁰ Se vidare rapporteringen till Havs- och vattenmyndigheten av uppdrag 3:11 och 3:13

Slottsvakten i Nyköpings kommun. Området som ligger centralt i Nyköping vid Nyköpingsån, var förorenat från det tidigare gasverket, men är snart färdigsanerat.

Länsstyrelsens personal med kompetens inom verksamhetsområdet förorenade områden och 10 kap. miljöbalken har också under året aktivt deltagit i arbetet med att granska översiktsplaner och detaljplaner. Genom att tidigt i planprocessen ta hänsyn till förorenade områden kan man undvika fördyringar och förseningar på grund av oförutsedda händelser och istället utnyttja exploatering som en möjlighet att sanera områden. Länsstyrelsen har också arbetat med att informera kommunerna om möjligheten till bidrag för att sanera förorenade områden som planeras att bebyggas med bostäder, bl.a. på särskild informationsdag för kommunala plan- och bygg- samt miljöhandläggare.

Tillsynsvägledning utgör en betydande del av Länsstyrelsens arbete med förorenade områden. Länsstyrelsen i Södermanlands län samverkar med flera andra länsstyrelser i Mälardalen för att anordna gemensamma handläggartäffar och utbildningar. Denna typ av samverkan är ett kostnadseffektivt sätt att tillsynsvägleda länets kommuner och att kompetensutveckla Länsstyrelsens egna medarbetare. Under 2019 har det bl.a. hållits utbildningar om olika åtgärds tekniker samt platsspecifika riktvärden.²¹

Vatten

Länsstyrelsens uppdrag i frågor som rör vatten utökas för varje år. Länsstyrelsen handlägger anmälningar och deltar som part i tillståndsärenden enligt 11 kap miljöbalken. Länsstyrelsen arbetar med att förvalta länets vattenmiljöer enligt uppdrag från Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns Vattendistrikt. Uppdragen omfattar miljöövervakning av olika vattenmiljöer samt att arbeta utifrån den 6 åriga vattenförvaltningscykeln med fortsatt kvalitetssäkring av data i den myndighetsgemensamma databasen www.viss.lst.se. Under 2019 har kartläggning av vattenmiljöer gjorts utifrån befintliga data från miljöövervakning och klassning av hur vattenmiljöerna mår.

Länsstyrelsen arbetar med skydd för marina värden och limniska värden i olika vattenmiljöer. Se ovan under *Naturskydd*. Länsstyrelsen ska bekämpa invasiva arter även i vatten. Ett projekt mot *Sjögull* i Mälaren har startats under året. Länsstyrelsen driver olika projekt för att stödja arbetet med att förbättra vattenmiljöer i länet genom exempelvis LIFE IP Rich Waters. Projektet LIFE IP Rich Waters bedrivs för att påskynda länets arbete med Vattendirektivet och omfattar flera programområden med syftet att minska belastningen från miljögifter och övergödning samt minska fysisk påverkan i vattendrag. Resultat under året som uppnåtts är biotopkarteringar av viktiga vattendrag samt att ha tagit fram metoder för att minska påverkan på vattenkvaliteten från stora lantbruk (Gårdsvisa vattenplaner).

²¹ Se vidare redovisning av uppdrag 1:8 och 3:12; den senare genom Länsstyrelsen i Västerbottens län.

Vattenskydd och dricksvatten

Länsstyrelsen har stöttat Nyköpings kommun vid uppdateringen av föreskrifter för 7 vattenskyddsområden samt samarbetat med Länsstyrelsen i Stockholm i arbetet med att bilda ett nytt vattenskyddsområde. Få vattentäkter har moderna skyddsområdesbeslut enligt miljöbalken och ett långsiktigt strategiskt arbete har påbörjats för att i samarbete med länets kommuner säkerställa att alla länets dricksvattentäkter har fullgott skydd.

En remissversion av den regionala dricksvattenstrategin beräknas vara klar under 2020 och kommer att bli ett viktigt underlag för kommunernas och länsstyrelsens riktade insatser för nya och förbättrade vattenskyddsområdesbeslut. Länsstyrelsen har informerat kommunalråd och miljöchefer i samband med regionala träffar, vid landshövdingens kommunbesök m.m. om att vattenskyddsområdesarbetet behöver prioriteras mycket högt. Tyvärr har endast en av länets kommuner sökt det statliga stödet för arbete med vattenskyddsområden under året men eftersom bidraget nu återkommit under 2020 så kan kommunerna stimuleras särskilt att söka dessa medel.²²

Särskilt om våtmarker, uppdrag 3:15

Länsstyrelserna ska redovisa genomförda åtgärder avseende våtmarker och deras effekter till Länsstyrelsen i Gotlands län, den redovisningen gjordes 1 oktober 2019. Under hösten 2019 tog Länsstyrelsens arbete med våtmarker återigen fart efter ett halvårs paus p g a ändrade budgetförutsättningar. Under denna period har fokus legat på att genomföra de våtmarker som Länsstyrelsen tidigare har utrett inom våra naturreservat. Detta betyder nu att vi tack vare våtmarkssatsningen har anlagda våtmarker inom två av våra naturreservat. Fortsatt arbete har också skett med utredningar och ansökningar om tillståndsprövningar enligt 11 kap. miljöbalken inför kommande anläggningsarbeten. Utöver detta har medel också betalats ut till Region Sörmland för utredningar av flera blivande våtmarker inom Nynäs naturreservat som Regionen äger och förvaltar. I Nynäs naturreservat, som till landytan är länets största reservat, kommer så småningom ett våtmarkslandskap att växa fram. Bidrag för anläggande av våtmarker inom LONA (Lokala naturvårdsprojekt) har betalats ut till tre projekt i länet som avser våtmarker i syftet att stärka landskapets förmåga att balansera vattenflöden.

Vattenförvaltning

Länsstyrelsen har i uppdrag att arbeta som beredningssekretariat med kvalitetssäkring, statusklassning, samråd m.m. inom arbetscykeln med EU:s vattendirektiv enligt vattenförvaltningsförordningarna (SFS 2004:660 och SFS 2017:872) som redovisas till Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt. Se vidare redovisningen till Havs- och vattenmyndigheten av uppdrag 3:18. Myndighetsutövning med tillsyn och tillståndsprövning som följer av miljöbalken och andra lagstiftningar som t ex implementerade EU-direktiv mm finansieras också delvis av de medel som anges i uppdrag 3:18 men i övrigt med förvaltningsanslag.

²² Se vidare rapportering av 3:14

Resultatmått och resultatanalys – Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Naturskydd och naturvård

Som exempel på effekter av årets verksamhet kan nämnas att

- Fyra nya naturreservat har bildats som skyddar hotade arter och naturmiljöer samt tillgängliggör dessa för allmänheten. Naturtyper som skyddats är till övervägande del skog. I ett av de nya reservaten skyddas även en för regionen ovanlig myr, en så kallad topogen högmosse. I ett av de andra reservaten skyddas även en värdefull åsbildning där flera hotade och sällsynta arter förekommer.
- Bevarandeplaner har fastställts för Natura 2000-områden i länet så att endast tio av 197 nu återstår. Detta är viktiga kunskapsunderlag till exempel för kommunal planering och flera beslut inom Länsstyrelsen.
- LIFE-projektet Coast Benefit har avslutats efter fem mycket framgångsrika verksamhetsår. LIFE Taiga har också bidragit till kvalificerade skötselinsatser i skyddade områden och naturvårdsinformation till allmänhet och brukare,
- Handläggningstiderna har kortats genom införandet av en förenklad rutin för s. k. naturvårdsärenden om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

Miljö- och hälsoskydd

- Yttranden till mark- och miljödomstol samt miljöprövningsdelegationen angående tillstånd för ny eller ändrad miljöfarlig verksamhet i länet har lämnats för de verksamheter där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Inriktningen på Länsstyrelsens förslag till villkor med mera har varit tydliga, remisstider för yttranden har följts och arbetet har därför bidragit till att värna om människors hälsa och miljön samt länets utveckling.
- I april 2019 deltog Länsstyrelsen vid mark- och miljödomstolens överprövning av tillståndet för länets största och mest miljöpåverkande företag SSAB.
- Flera förorenade områden (Näveksvarn, Bålsjön, Ålberga, Slottsvakten), där ansvarig verksamhetsutövare saknas, har undersökts eller sanerats med hjälp av statliga bidrag. I samtliga fall har Länsstyrelsen varit bidragsförmedlare och Nyköpings kommun huvudman. Arbetet har bidragit till miljömålet Giftfri miljö.

Vatten

- Tillsynen av vattenverksamhet har ökat jämfört med tidigare år, vilket innebär att fler anläggningar får tydlig reglering enligt miljöbalken. Tillsynsåtgärder för att förbättra konnektivitet i vattendrag är ett uppdrag i åtgärdsprogrammet för EU: s vattendirektiv och moderna tillstånd/domar för vattenreglering gagnar också berörda sakägare och allmänna intressen, till exempel fiskvandring i åar. Under året har mycket arbete fokuserat på den Nationella Planen för omprövning av vattenkraft. Informationsträffar har hållits med berörda dammägare och Länsstyrelsen har tagit beslut om vilka dammar som ska omfattas av planen.
- LIFE IP har nystartats med ny projektledare som driver olika delprojekt i länet med rådgivning och uppföljning i olika delavrinningsområden där det finns särskilt stort behov av konkretisering av vattendirektivets och åtgärdsprogrammets krav på åtgärder för bättre vattenkvalitet.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd (verksamhet 5*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	22,2	22,3	23,2
Årsarbetskrafter kvinnor	31,8	29,3	27,4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	81 243	78 844	70 560
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 147	1 910	1 986
Antal beslutade ärenden	1 889	1 760	1 883
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	90	95	66
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	31 337	7 663	9 312

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har minskat eftersom de särskilt riktade bidragen till naturvård och naturskydd uteblev under första halvåret.

De lämnade bidrag där länsstyrelsen gör utbetalningen som har ökat är framförallt bidrag till sanering av förorenade områden samt bidrag till olika projekt för förbättring av vattenkvaliteten, t ex särskilt ett stort projekt för sanering av övergödningen i sjön Öljaren i Katrineholms kommun.

Handläggningstiderna för ärenden om bildande av naturreservat och handläggning av dispenser (inkl. kommunala strandskyddsdispensbeslut), samrådsärenden m.m. har ökat något, mest beroende på ökande antal inkommande ärenden.

Samlad bedömning av resultat

Bedömningen är att länsstyrelsen når god måluppfyllelse för uppdragen inom naturvård samt miljö- och hälsoskydd inklusive vattenverksamhet och klimat. Uppföljning och utvärdering av verksamheten inom natur- och miljöområdet under året har visat att de för länet konkretiserade målen inom regleringsbrevet, verksamhetsplaneringen och enligt

styrinstruktioner i tilldelningsbeslut av medel från centrala verk för genomförande av uppdragen har nåtts på en godtagbar nivå trots att flertalet bidrag för finansiering av verksamheten inte tilldelats Länsstyrelsen förrän under sommaren. Länsstyrelsen har också följt andra styrinstruktioner och verksamheten som helhet har bidragit till att förbättra förutsättningarna för att nå miljömålen samt att värna människors hälsa och miljö.

Konkret uppföljning kan göras till exempel för myndighetsutövningen inkl. uppdrag 1.9 och del av uppdrag 1:10 i analysen av handläggningstider, där dock inte alla ärenden ingår. En egen analys inom de sex viktigaste ärendegrupper visar att handläggningstiderna för dessa når eller överträffar de fastställda målen.

Flertalet konkreta resultatmål redovisas särskilt till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i separata tabeller och några av dessa framgår för respektive verksamhetsområdesavsnitt och regleringsbrevsuppdrag nedan.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☒Gott ☐Utmärkt

10. Lantbruk och landsbygd

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Åtgärder och prioriteringar inom EU-stödhanteringen

När 2019 år startade hade Länsstyrelsen stora ärendebalanser inom jordbrukarstöd samt projekt- och företagsstöd. För jordbrukarstöden utgörs den stora mängden ärenden som inte helt är klara av slututbetalningar av miljöersättningar och stöd till ekologisk produktion från åren 2015–2018. Dessa utbetalningar har inte varit möjliga att färdigställa då funktionalitet i handläggningssystem och rutiner saknats och det fortsatt finns behov av förenkling. Följande åtgärder och prioriteringar har gjorts av alla länsstyrelser tillsammans med Jordbruksverket för att få så stor effekt i hela landet som möjligt.

Åtgärder jordbrukarstöd

Gemensamt framtagna prioriteringar framtagna av länsstyrelserna och Jordbruksverket i samverkan:

1. Delutbetalningar miljö/eko/komp 2019
2. Direktstöd 2018, Komp slutbetalning 2019
3. Åtagande 2015 – 2018, Slutbetalning miljö/eko 2015 – 2019
4. Slutbetalning miljö/eko 2019

Prioriteringarna syftar till att säkerställa att de stora utbetalningarna når kunderna så tidigt som möjligt. Därmed prioriterades utbetalningar av 2019 års stöd högre än de från tidigare år.

Samtidigt är det tydliggjorts att arbetet med tidigare årens slututbetalningar ska slutföras och genomföras. I slutet av 2019 saknar handläggningssystem fortfarande viss funktionalitet för att länsstyrelserna ska kunna hantera alla typer av slututbetalningar.

För utbetalningar utanför ordinarie handläggningssystem har länsstyrelserna haft möjlighet att ta fram utbetalningsunderlag på annat sätt, för att möjliggöra utbetalning till delar av de företag som ännu inte fått utbetalningar.

För åtgärder projekt- och företagsstöd har följande gemensamma prioriteringar gjorts:

- Investeringsstöd
- Utbetalningar (mål: så tidiga utbetalningar som möjligt)
- Greppa Näringen rådgivning

Arbetet med att ta fram prioriteringar och åtgärdsförslag samt följa beslut och utbetalningsläge har varit viktiga frågor för samtliga länsstyrelser. Att länsstyrelserna har agerat gemensamt i så stor utsträckning anses ha varit avgörande för årets resultat. Arbetet har skett i olika samverkansforum där representanter från länsstyrelserna, Jordbruksverket och Näringsdepartementet träffats. En prioriterad fråga har varit att skapa en gemensam bild av förutsättningar, behov och prioriteringar.

Greppa Näringen rådgivning

Länsstyrelsen har nått de regionala målen mycket väl och 555 rådgivningsbesök har genomförts inom Landsbygdsprogrammet 2015–2019. En av orsakerna till det är att antalet anslutna lantbrukare har stadigt ökat. Medlemsutvecklingen inom Greppa Näringen har varit positiv 2015–2019 och ökat från 239 till 277 lantbrukare. Länsstyrelsen har utvecklat sitt samarbete med LRF vilket är en av framgångsfaktorerna. 2019 tilldelades Länsstyrelsen ytterligare 462 000 kronor för projektet.

Greppa Näringens kostnadsfria gårdsrådgivning stöttar lantbrukare med:

- Rådgivning i avrinningsområden som inte uppnår god ekologisk eller kemisk status enligt Vattenförvaltningens åtgärdsprogram
- Rådgivning inom vattenskyddsområden
- Kompetensutveckling kring frågor som berörs av tillsyn
- Rådgivning kring klimat och energi till djurgårdar

Kompetensutveckling inom Landsbygdsprogrammet

Inom områdena Ekologisk produktion, Ett rikt odlingslandskap samt Greppa näringen har Länsstyrelsen organiserat kompetensutveckling som vänder sig till verksamma inom jordbruks, trädgårds- och skogsbruksföretag. Kompetensutvecklingen sker i form av enskild rådgivning, kurser, fältvandringar, studieresor samt nyhetsbrev. Sammanlagt har över 260

personer deltagit i kurser och fältvandringar. 75 personer har mottagit rådgivning inom Ekologisk produktion och Ett rikt odlingslandskap och 250 personer har mottagit nyhetsbrev.

Länsstyrelsens arbete med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för 2021–2027 (GJP)

Länsstyrelsen engagerat sig i arbetet med den kommande Jordbrukspolitiken. En gemensam hållning till EU:s gemensamma jordbrukspolitik har varit viktigt att ta fram för länsstyrelserna. De gemensamma ståndpunkterna är viktiga för det fortsatta arbetet med att ta fram den nationella strategiska planen för Sverige som ska gälla under perioden 2021–2027.

Arbetet med den regionala livsmedelsstrategin

Länsstyrelsen har i huvudsak bidragit till att uppnå de av riksdagen fastlagda målen för den nationella livsmedelsstrategin²³ genom arbetet med den regionala livsmedelsstrategin och kommunikationsinsatser kopplat till arbetet. Fem informationsinsatser har varit riktade direkt mot allmänheten och ytterligare fem mot kommunerna. Två insatser har syftat till att minska sårbarheten i livsmedelskedjan, med sju respektive ett 50-tal deltagare. Arbetet med livsmedelsstrategin har också spridits via ett nyhetsbrev som utkom tre gånger. Under året har även fyra nyhetsbrev om ekologisk produktion skickats ut till ca 250 mottagare. I oktober arrangerades en konferens med temat ”Tillväxt och tillsyn” med syftet att inspirera och sprida kunskap om metoder som underlättar tillsyns- och kontrollverksamhet.

Utöver arbetet med den regionala livsmedelsstrategin har Länsstyrelsen bidragit till att uppnå målen i den nationella livsmedelsstrategin bland annat via stöd i landsbygdsprogrammet. Under 2019 har länsstyrelsen beviljat två stöd relaterade till den nationella strategins mål: etablering av Viltslakteri (fokusområde 3a) och Matverk från Sörmland, ett innovationsprojekt (fokusområde 6a).

Projektet *Smakrik och blomstrande besöksnäring* är ett länsöverskridande projekt riktat mot besöksföretagare. Under året hölls tre kurser med nio deltagare från Södermanland, ett företagsbesök med elva deltagare från Södermanland, två grupprådgivningar med sex deltagare från Södermanland och enskild rådgivning har getts till sju sörmländska företagare. Dessutom har fem träffar om skötsel av betesmark och naturbete genomförts inom projektet Skötsel av ängs- och betesmarker - nätverk, samverkan och nya metoder, 2018 - 2020.

²³ Se regeringsuppdrag N2017/06143/RTS. Uppdraget rapporterades i maj 2018 till Näringsdepartementet enligt regleringsbrevsuppdrag 3.55.

Rovdjursförvaltning och inventering av stora rovdjur.

Länsstyrelsen i Södermanlands län är ordförande län i SRFO (södra förvaltningsområdet) 2019–2020, länet har vid flera tillfällen organiserat samrådsmöten inom förvaltningen och utbildningstillfällen för handläggare och besiktningspersonal. Länsstyrelsen har arbetet med information och utbildning i rovdjursfrågan. Mindre och större informations- /samrådsmöten har arrangerats bland annat i samarbete med organisationer som påverkas av rovdjuren. Information har även delgetts genom tex webb, länsstyrelsens egen tidning ”aktiv landsbygd” mm. Satsning har gjorts för att vidareutbilda personal, både ny och gammal, både inom förvaltning, besiktning och inventeringsarbetet. Ett viktigt arbetsmiljöarbete för fältpersonal är genomfört under året.

Resultat av arbetet ovan är svårt att mäta men bedöms ändå ge större kunskap och samarbete om rovdjuren i länet, vilket leder till ökad förståelse för förvaltningen. Kontaktnät har byggts upp under året, ökad kommunikation och samarbete med allmänhet och mellan länsstyrelser. Detta leder till minskad risk för konflikter, säkrare och enklare arbetssituation för besiktningsmän och inventerare samt effektivare hantering av ärenden. En ny inventerare är utbildad 2019.

Inventeringsarbetet har utvecklats i Södermanland under inventeringsperioden 2019, framförallt pga ändrade förhållande (fler rovdjur) med större antal fältpersonal, och däribland ny personal, som inventerar. Resultat från inventeringen fram till den sista december 2019 visar; en och en halv föryngring av varg och två föryngringar av lodjur. Detta är en ökning av varg då det visat sig att båda vargreviren (ett revir delas med Stockholms län) har fått avkomma under våren. Antalet lodjur under 2019 har hittills inte visat några större förändringar. Det har under hösten 2019 varit snöfritt vilket försvårar inventeringen och endast barmarksinventering och kamerainventering har använts som metod.

Viltskadebidrag och ersättning efter fredat vilt som kan göra skada på gröda eller tamdjur

Länsstyrelsen har arbetet proaktivt med frågor om viltskador från fredat vilt genom samrådsmöten, möten med information och utbildning, artiklar i länsstyrelsens tidning ”Aktiv landsbygd”, tillgänglighet och beredskap som även sträcker sig till kvällar och helger. Bidrag till förebyggande åtgärder till exempel avledningsåker för fågel, vargavvisande hundvästar samt rovdjursavvisande stängsel har utbetalats för att minska risken för skador. Vid störning av djurbesättningar, skador på tamdjur och växande gröda är Länsstyrelsen på plats med direkta akutåtgärder för att förhindra ytterligare skada. Detta arbete förhindrar nya skador och ökar förtroende för Länsstyrelsen.

Resultatmått och resultatanalys – Lantbruk och landsbygd

Lantbruk och landsbygd (verksamhet 60*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	6,7	5,4	5,2
Årsarbetskrafter kvinnor	15,1	13,9	14,3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	23 336	19 753	19 355
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	7 582	6 382	6 311
Antal beslutade ärenden ¹⁾	10 273	12 364	6 755
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	1 411	1 421	960
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd och miljöersättning för betesmarker och slätterängar. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS. Redovisade data för år 2017 och år 2018 hämtas från årsredovisningen.

Kommentarer till tabellen

Flera av de vakanta tjänsterna från 2018 har tillsatts under 2019.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att arbetet inom lantbruk och landsbygd har haft utmärkt resultat. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med den regionala livsmedelsstrategin har resulterat i ett användbart underlag för att öka livsmedelsproduktionen i länet och därmed uppfylla målet i den nationella livsmedelsstrategin där Länsstyrelsen främst har arbetat mot målen ”Regler och villkor” och ”Konsument och marknad”.

Länsstyrelsen bedriver ett proaktivt arbete i nära samarbete med berörda aktörer för att kunna genomföra aktiviteter som är efterfrågade och kan bidra till att öka kunskapen om aktuella verksamhetsområden, till exempel förebyggande arbete för viltskador samt nära samarbete med länets lantbrukare kring rådgivningsaktiviteter. En effekt av det blir att Länsstyrelsen genomför aktiviteter som har högt deltagarantal, samt ökar kunskapen om vilka åtgärder som är verkningsfulla.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

11. Fiske

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har inom området fiske arbetat med ett flertal områden och målsättningar utifrån regleringsbrev,²⁴ nationella strategier och myndighetens egen handlingsplan. Länsstyrelsens mest prioriterade område inom fiske för 2019 har varit fiskevård och det är viktigt för livskraftiga fiskbestånd samt en långsiktigt hållbar fiskerinäring vid såväl kust som sjö. Dessutom har Länsstyrelsen genomfört insatser som långsiktigt främjar förutsättningar för fisk, fiske och fiskare. Dessa insatser bidrar till förbättrade fiskemiljöer och möjligheter för människor att nyttja fisk inom både yrkes- och fritidssammanhang. Insatserna bidrar också till att öka länets attraktionskraft.

Fiskevård

Länsstyrelsen har genomfört olika insatser inom området fiskevård. Under året har uppdraget omfattat exempelvis fisketillsyn, fiskefredning, provfiske samt olika fiskevårdsaktiviteter i länet.

Fisketillsyn

Länsstyrelsen finansierar fisketillsynen längs kusten och i de större sjöarna med hjälp av 1:11-anslag. Planering och genomförande av tillsynen sköts av externa aktörer genom stöd för fiskevårdsprojekt. Länsstyrelsen har, tillsammans med Länsstyrelsen i Västmanlands län och Länsstyrelsen i Örebro län, bidragit till att förvalta tillsynen i Hjälmarén och Mälaren. Länsstyrelsen har också börjat planera för utbyte av tjänstetecken för tillsynspersoner samt kartläggning av utbildningsbehovet för länet.

Länsstyrelsen hanterar löpande ansökningar om nya förordnanden och förlängningar av beslutade förordnanden. Under 2020 kommer Länsstyrelsen fortsätta implementeringen av Havs- och vattenmyndighetens tillsynsföreskrift.

Fiskefredning

Länsstyrelsen har 2019 drivit ReFisk-projektet inom länet som syftar till att förstärka rovfiskbestånden genom fiskefredning av vissa områden samt ändra de generella reglerna om hur fiske får bedrivas längs kusten. Därutöver ska projektet ta fram föreslå fredningsområden till Havs- och vattenmyndigheten. Dessa underlag har under året lämnats till Länsstyrelsen i Stockholm för sammanställning till Havs- och vattenmyndigheten.

²⁴ Se regleringsbrevsuppdrag 1.15, 1.20, 1.21 och 3.22

Förväntade effekter är sammanhängande fiskefria områden samt ett enhetligt regelverk som gynnar efterlevnaden av reglerna, vilket i sin tur gynnar fisken, havet, yrkesfisket och fritidsfisket.

Provfiske

Länsstyrelsen har med hjälp av 1:11-anslag genomfört en serie provfisken för att övervaka fisk vid kusten (Askö) i samarbete med SLU. Resultatet har gett möjlighet att följa förändringar över tid och att upptäcka eventuella problem relativt tidigt. Att övervaka och förvalta kusten ingår i vattenförvaltningens miljömål. En utökning av provfisket på kusten har diskuterat med Havs- och vattenmyndigheten inom ramen för ”Beredningsgrupp Ost”. Diverse provfisken i Båven inriktat på mal samt elfisken i ett stort antal kustmynnande vattendrag har utförts av externa aktörer med bidrag från Länsstyrelsen. Alla provfisken har utförts enligt plan med något undantag på grund av det nederbördsfattiga 2019.

Övriga fiskevårdsaktiviteter

Länsstyrelsen har utökat arbetet med den externa webben som nu är uppdaterad med stöd och information till länets intressenter. Webben innehåller nu även fiskekartan.se, vilken är en nationell produkt som Länsstyrelsen i Södermanland varit delaktig i och försett projektledningen med länsspecifik information

Dessutom har Länsstyrelsen samverkat med yrkesfiskarna i Mälaren och Hjälmaren samt längs Östersjökusten. I det samarbetet har Länsstyrelsen en viktig stödjande roll för att bibehålla och utveckla fisket. Samverkan har också ägt rum med närliggande län.

Länsstyrelsen har levererat ett antal yttranden på fiskerelaterade remisser som inkommit från olika myndigheter under året.

Vattenbruk och övrigt

Länsstyrelsen fick in en tillståndsansökan, genom Jordbruksverket, om fiskodling och vattenbruk, men projektet avstannade på grund av brist på bidragsmedel från Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF). Länsstyrelsen har också hanterat kvarvarande utbetalningar via EHFF för en fiskodling som redan är etablerad.

Länsstyrelsens fiskefunktion har medverkat i olika forum hos fiskevårdsområden och fiskeklubbar. Dessutom verkar Länsstyrelsen rådgivande via e-post och telefon i många ärenden om fisk och fiske.

Resultatmått och resultatanalys – Fiske

Fiske (verksamhet 62*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,0	0,8	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	0,1	0,1	0,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 336	827	787
Antal ärenden, inkomna och upprättade	175	182	157
Antal beslutade ärenden	187	196	166
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 347	2 061	1 598

Kommentarer till tabellen

Anledningen till minskning lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen beror på att det var en minskning av fiskevårdsmedel från anslag 1:11.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att de prioriterade målen har uppnåtts med gott resultat och på utsatt tid.

Länsstyrelsen har förordnat lämpligt antal fisketillsyningsmän och tillsammans med angränsande län samordnat fisketillsynen i aktuella sjöar och vattendrag. Målet med att freda fiskeområden i projektet Refisk bedöms vara uppfyllt då underlag om förslag på tre fiskefredningsområden är inlämnade till Havs- och vattenmyndigheten för beslut. Fortsatta provfiske i länet är genomförda enligt vedertagen modell för att säkra en lång årsserie med motsvarande insatser. Löpande samverkan med Sportfiskarna samt andra aktörer bidrar till ökade kunskaper och relationer för att gynna fiskevården.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

12. Folkhälsa

Länsstyrelsens folkhälsofrämjande arbete sker framför allt inom samordningsuppdragen för ANDT- och det brottsförebyggande arbetet samt genom arbetet med alkohol- och tobakstillsyn. Även uppdraget som rör spelmissbruk och friluftsuppdraget bidrar till det sammantagna folkhälsoarbetet. Under 2019 har Länsstyrelsen framför allt arbetat med att stödja kommunerna i att utveckla det lokala arbetet inom dessa områden.

Samordning ANDT och spelmissbruk

Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna arbetet inom området alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT). Uppdraget redovisas i särskild ordning.²⁵ Arbetet planeras utifrån den regionala ANDT-strategin med tillhörande åtgärdsprogram (2018–2021)²⁶. Den har arbetats fram på Länsstyrelsens initiativ och samtliga relevanta aktörer i länet har ställt sig bakom den. I strategin framgår tydligt att arbetet ska bidra till att öka jämlikheten i hälsa.

Under 2019 har Länsstyrelsen bland annat genomfört samordnade besök i samtliga kommuner i länet inom ramen för de ANDT- och brottsförebyggande uppdragen, uppdraget om spelmissbruk och brott samt länsstyrelsens tillsynsarbete inom alkohol- och tobaksområdet.²⁷ Syftet var framför allt att föra dialog om de nationella målen inom delområdena och fånga upp de lokala förutsättningarna för arbetet samt kommunernas behov av stöd kopplat till dessa. Länsstyrelsen använder kunskapen i sin planering av det fortsatta arbetet. Kopplingen till det övergripande nationella målet om en jämlik folkhälsa har tydliggjorts vid dessa besök.

Länsstyrelsen har arbetat för att höja kunskapen om missbruk av spel om pengar i länet, bland annat genom kunskapshöjande insatser och genom att länsstyrelsen skapat plattformar för samverkan och möten. Länsstyrelsen bedömer att samverkan kring det förebyggande arbetet mot spelmissbruk har ökat under året och att kontaktvägar mellan de aktörer som arbetar med frågan har blivit synliga. Arbetet redovisas i särskild ordning.²⁸

Den regionala ANDT-strategin för 2018–2021 har under 2019 gjorts väl känd i länet och samverkan mellan och inom kommuner har ökat. Kommunerna har tagit fram lokala ANDT-planer under året, vilket Länsstyrelsen bedömer leda till ett mer samordnat, och målinriktat lokalt arbete. ANDT-arbetet har vidare bidragit till att sluta de påverkansbara hälsoklyftorna genom kunskapshöjande insatser kring bland annat barn som växer upp i missbruk (100 deltagare) och genom en workshop om hur lokala ANDT-insatser kan bidra till att minska hälsoklyftorna.

²⁵ Dnr 700-879-2019

²⁶ Dnr 706-3791-2017

²⁷ Dnr 706-6715-2018

²⁸ Dnr 700-2147-2019

Samordning Brottsförebyggande

Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna det brottsförebyggande arbetet i länet, i vilket till exempel trygghetsskapande åtgärder och insatser som syftar till inkludering i samhället och motverka kriminalitet har stor betydelse för folkhälsan. Uppdraget har i särskild ordning redovisats till Brottsförebyggande rådet ²⁹.

Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört olika informations- och utbildningsinsatser, exempelvis i form av besök hos länets kommuner och kunskapshöjande konferenser. Bland annat har Länsstyrelsen arrangerat en utbildningsdag om våldsbejakande extremism som har lett till att kommunerna har börjat se över sina handlingsplaner för våldsbejakande extremism och intensifierat arbetet med lokala lägesbilder. Ytterligare en utbildningsdag arrangerades tillsammans med Polismyndigheten Region Öst för att säkerställa förutsättningarna för kommunerna i länet att arbeta kunskapsbaserat med det brottsförebyggande arbetet. Dagen har resulterat i att kommunerna nu ser över den lokala organisationen för att ge bättre förutsättningar att lyckas med det lokala brottsförebyggande arbetet. Liksom förra året har Länsstyrelsen genomfört en utbildningsinsats gemensamt med övriga länsstyrelser i Mellansverige och Örebro universitet. Syftet var att inspirera kommunanställda och poliser att arbeta enligt metoden Effektiv samverkan för trygghet (EST). Metoden innebär ett mer kunskapsbaserat och samordnat lokalt brottsförebyggande arbete.

Länsstyrelsen anser att den lokala samverkan mellan delområdena bidrar till att lyfta och effektivisera arbetet. Under året har denna samverkan till exempel resulterat i att det brottsförebyggande arbetet ses över lokalt och att aktörerna mer tydligt börjat arbeta utifrån Samverkanshandboken för lokalt brottsförebyggande arbete. Majoriteten av länets kommuner arbetar nu med metoden EST. Kommunerna har börjat se över sina handlingsplaner för våldsbejakande extremism och intensifierat arbetet med lokala lägesbilder. Några direkta effekter för folkhälsan har inte mätts.

Tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen

Länsstyrelsen har i uppdrag att bedriva tillsyn av kommunernas tillsynsarbete enligt alkohollagen (SFS 2010:1622) och lag om tobak och liknande produkter (SFS 2018:2088). Arbetet redovisas till Folkhälsomyndigheten i särskild ordning.³⁰

Under 2019 har myndighetens arbete präglats av den nya tobakslagen som trädde i kraft 1 juli. Under året har Länsstyrelsen framför allt arbetat för att utveckla tillsynsverksamheten i länets kommuner inom tobaksområdet genom olika informations- och stödinsatser. Exempelvis har flera informationsmöten, utbildningsdagar och mediainsatser genomförts. Mediainsatserna har även riktats till allmänheten. Arbetet har bidragit till att samtliga kommuner i länet byggt upp sin kapacitet för att kunna ta emot ansökningar om försäljningstillstånd av tobaksprodukter och skapat rutiner för tillståndsprövningen. Arbetet har även bidragit till att öka kunskapen hos allmänheten om de nya bestämmelserna, framför allt de som rör kravet på försäljningstillstånd för att få sälja tobak och fler rökfria miljöer.

²⁹ Dnr. 706-873-2019

³⁰ Dnr 705-7236-2019

För att alkohol- och tobakstillsynen i länet ska bidra till resultaten för de nationella folkhälsomålen måste den vara effektiv. Länsstyrelsen har därför arbetat aktivt för att främja samverkan mellan olika tillsynsmyndigheter och kommunerna. Det har till exempel skett genom att Länsstyrelsen, kommunerna och Polismyndigheten genomfört den första länsövergripande samordnade tillsynsinsatsen utifrån den nya tobakslagen.³¹ Länsstyrelsen har även genomfört ett antal strukturerade dialogmöten med bland annat Polismyndigheten, Skatteverket, kommunerna och Arbetsförmedlingen. Syftet har varit att stärka och även utveckla nya former för samverkan genom att utbyta erfarenheter, kunskaper och information. I dialogerna har också kopplingen till ANDT, spel och brottsförebyggande arbete tydliggjorts och diskuterats.

Utifrån tillsynsarbetet bedömer Länsstyrelsen att samverkan mellan kommunerna liksom samverkan mellan kommunerna, Polismyndigheten och andra myndigheter har ökat inom tobaksområdet under 2019. Den länsövergripande samordnade tobakstillsynen som genomfördes resulterade i att ett antal brister upptäcktes inom detaljhandeln för tobak som måste åtgärdas av näringsidkarna. Länsstyrelsen bedömer att denna typ av insatser är en framgångsfaktor för att uppnå resultat som bidrar till regeringens mål om minskat tobaksbruk och en jämlik folkhälsa.

Friluftsuppdraget

Uppdraget att leda och samordna arbetet med friluftslivspolitikerna bidrar också till främjande av folkhälsa. Under året har en regional tankesmedja med utgångspunkt i friluftslivsmålen Friluftsliv för god folkhälsa och Tillgänglig natur för alla ordnats. Det väntas leda till ökad samverkan mellan olika aktörer, kunskapsspridning och utveckling av friluftsliv för bättre folkhälsa.³²

Resultatmätt och resultatanalys – Folkhälsa

Folkhälsa (verksamhet 70*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,6	1,0	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	2,7	2,5	2,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 339	4 269	3 505
Antal ärenden, inkomna och upprättade	84	72	69
Antal beslutade ärenden	86	41	58
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	40	28	3
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	23	65	0

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har ökat något 2019. Ökningen från 2017 beror på att folkhälsoperspektiv har integrerats i fler verksamheter, med fler aktiviteter och medverkan från fler medarbetare

³¹ Dnr 705-4049-2019

³² Se redovisningen av regleringsbrevsuppdrag 3.22.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete för en jämlik folkhälsa bidragit till att genomföra regeringens politik inom redovisade delområden men att den centrala samordningen av och uppföljningen av arbetet på Länsstyrelsen behöver förbättras för att tydligare resultat ska uppnås. En framgångsfaktor är att Länsstyrelsen utvecklar en mer medveten strategisk samverkan mellan relevanta områden och även kopplingarna till övriga perspektivfrågor.³³ Länsstyrelsen avser att fortsätta utveckla denna samverkan såväl internt som externt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

13. Jämställdhet

Övergripande jämställdhetsarbete

Jämställdhetsarbetet har under året haft fokus på fortsatt arbete utifrån länsstrategin. Insatser för att förebygga våld, samt arbete för att öka kunskap om jämställdhetsintegrering och samverkan inom jämställdhet i länet har varit i fokus.

En länsstrategi för jämställdhet i Södermanland 2018–2020

Länsstrategi för jämställdhet har utgjort underlag för jämställdhetsinsatser och använts som utgångspunkt vid en uppföljning av arbetet med jämställdhet hos olika aktörer. Länsstyrelsens bedömning är att länsstrategin bidragit till en mer samlad bild av länets utmaningar för att nå de jämställdhetspolitiska målen. Kommunföreträdare har uttryckt att de blivit hjälpta av strategin och dess lägesbilder för till de jämställdhetspolitiska målen.³⁴

Mäns våld mot kvinnor

Arbetet med att främja och öka samverkan mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer börjar ge önskad effekt. Inte minst genom de gemensamma aktiviteter som varit möjliga att genomföra under innevarande år tillsammans med aktörer från länet. Utbildningar kring heder och hedersrelaterat våld och förtryck, ”En vecka fri från våld” med mera har anordnats i samverkan med aktörer från länets kommuner. Aktörerna är förutom kommuner i länet ideella organisationer som Zonta och Stadsmissionen, Mälardalens högskola och Region Sörmland. De gemensamma aktiviteterna har varit uppskattade och ansetts som informativa, givande och lärorika.

³³ Länsstyrelseinstruktionen 5 §.

³⁴ För vidare rapportering angående länsstrategin, se regleringsbrevsuppdrag 1.27.

Satsningar har även genomförts tillsammans med andra sakområden inom Länsstyrelsen, som exempelvis samordnare inom föräldraskapsstöd, ANDT-s och brottsförebyggande arbete samt särskilt sakkunnig i jämställdhet. Länsstyrelsen har också märkt att fler vänder sig till Länsstyrelsen för konsultation och för kompetens- och metodstöd.³⁵

Samverkan på ledande nivå i länet

Under våren bjöd Länsstyrelsen in chefer på ledande befattningar från ett antal regionala aktörer till möte. Syftet var att föra en dialog om ökad regional samverkan inom jämställdhet och samtala om hur arbetet kan utvecklas. Länsstyrelsen gör bedömningen att samverkan i länet behöver utvecklas och att en arena för frågan behövs både avseende jämställdhetsintegrering och mäns våld mot kvinnor.

För att få fler aktörers delaktighet och input i utformningen av hur en sådan arena på bästa sätt kan utformas, bjöds ett tjugotal aktörer³⁶ in för att diskutera vilka möjligheter som finns i länet. Länsstyrelsens bedömning är att de jämställdhetspolitiska målen genomslag i länet behöver stärkas och att det strategiska arbetet på ledande nivå kan utvecklas.

Regional samverkan

Samverkan med Region Sörmland har fortsatt under året, främst genom det länsövergripande nätverket, *Jämkom*. Där har arbetet riktats in på kompetensutvecklingsinsatser och på att utveckla anslutningssystemet *Ett jämställt Sörmland*. Samverkan i Jämkom har också utvärderats. Bedömningen är att arbetet även fortsättningsvis ska fokusera på kompetensutveckling och utbildning. Målgruppen för nätverket är handläggare, strateger och HR-personal som ansvarar för jämställdhet i kommuner, statliga myndigheter, regionen, näringslivet och ideell sektor.

Samverkan resulterade också i en temadag om jämställdhet med ett föredrag om diskrimineringslagstiftningen och aktiva åtgärder samt en uppföljning av Länsstrategin för ett jämställt Södermanland. Agendan breddades till att också omfatta arbetsgivares ansvar för jämställdhet. Deltagarna uttryckte ett behov av att länka samman jämställdhetsintegrering med redan pågående arbete med likabehandling och aktiva åtgärder. Insatsen var en fortsättning från 2018 där arbetsgivares ansvar för att förebygga diskriminering och ha ett intersektionellt perspektiv belystes.

³⁵ Se även regleringsbrevsuppdrag 3.53 som redovisas till Socialdepartementet i särskild ordning.

³⁶ Deltagare från bla. Region Sörmland, Arbetsförmedlingen, Mälardalens högskola, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, SSAB, Katrineholms kommun, Eskilstuna kommun och Östsvenska handelskammaren.

Resultatmått och resultatanalys – Jämställdhet

Jämställdhet (verksamhet 80*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	2,1	2,1	1,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	3 231	2 584	2 372
Antal ärenden, inkomna och upprättade	6	7	12
Antal beslutade ärenden	1	1	9
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	40	50

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har ökat under 2019. Ökningen beror på jämställdhetsarbetet har integrerats i fler verksamheter, med fler aktiviteter och medverkan från fler medarbetare.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att genomförda insatser har bidragit till de jämställdhetspolitiska målen och att öka jämställdhetsintegreringen regionalt. Bedömningen görs utifrån en genomgång av pågående arbete i länet och en uppföljning där aktörer i länet rapporterat hur de arbetar med jämställdhetspolitiken. Länsstyrelsen har även noterat ett ökat intresse från olika aktörer i länet att samverka kring jämställdhet, men bedömer att ytterligare arbete krävs för att hitta rätt former och tydlig inriktning.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

14. Integration

Under året har en väsentlig del av Länsstyrelsens arbete inom integration utgjorts av regleringsbrevsuppdragen 3.41 – 46 samt 3.48, vilka redovisas i särskild ordning till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 28 februari 2020. Redovisningarna samordnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Länsstyrelsen har härutöver, enligt 2§ i länsstyrelseinstruktionen, verkat för att nå de nationella målen för integrationspolitiken, arbetat sektorsövergripande, följt utvecklingen i länet och samverkat med berörda aktörer i länet. Den prioriterade inriktningen inom området har varit att skapa möjlighet till självförsörjning, skäligt boende och social integration.

Samverkan inom integration

Integrationsuppdragen har genomförts i bred samverkan med berörda aktörer i länet, i flera nätverk och i olika former av möten för kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte samt utvecklingsarbete.

Integrationsstrateginätverket

Det viktigaste nätverket utgörs av lokala strategier för integration, IntStrat. Länsstyrelsen driver nätverket som träffas var sjätte vecka. Dels diskuteras här nya regelverk och påverkan på integrationsarbetet lokalt och regionalt, dels initieras samarbetsprojekt, nu senast en gemensam kunskapsresa till flyktingläger i Jordanien³⁷ och ett gemensamt bostadsprojekt: ”Miljövårdar och boskolor i Södermanland”.³⁸ Finansieringen har skett med statsbidrag för att utveckla kapacitet och beredskap i mottagandet av nyanlända³⁹.

Nätverket fyller också en viktig funktion som introduktionsforum för nya lokala och regionala integrationsstrategier. På dessa tjänster är omsättningen förhållandevis stor och nätverket står då för kontinuitet i synen på integration och integrationsarbetet. Därmed ges också ökade möjligheter för att vidmakthålla en helhetssyn på integrationsfrågan vilket är en särskild punkt i länsstyrelseinstruktionen, men också att ibland skifta fokus efter behov.

Integrationsrådet

I samband med regionbildningen upplöstes landshövdingens integrationsråd med representanter för de politiska ledningarna i kommuner och landsting. De politiska ledningarna träffas i nya regionala fora och ett särskilt för just integration betraktas som överflödigt. Integrationsrådet var inte heller något beslutande organ förutom när det gällde att godkänna Länsstyrelsens förslag till kommunal. Detta beslut kommer framöver att fattas i ett annat sammanhang. Fortsatt samverkan i länet kommer att ske på annat sätt, troligen genom samarbete inom kompetensförsörjning. Det var vad som framkom vid det avslutande utvidgade integrationsrådet.

Forntidsvandringar

För att bidra till integration och mötesplatser för kommuninvånare med utländsk respektive svensk bakgrund, har forntidsvandringar organiserats i ytterligare tre av länets kommuner: Det betyder att de under sommaren genomfördes i sex olika kommuner. Forntidsvandringarna är ett samverkansprojekt mellan Länsstyrelsens verksamhetsområden integration och kulturmiljö. Det grundar sig på samarbeten med lokala föreningar och har vidgat kontaktytorna mellan Länsstyrelsen och civilsamhället i genomförandet av uppdraget om tidiga insatser för asylsökande (se regleringsbrevsuppdrag 41 och 42).

Vandringsturerna har förlagts till bostadsområden där många asylsökande och personer med utländsk bakgrund bor och där det finns fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar. Projektet har lett till en efterfrågan på vandringar i fler orter, men det har också bidragit till ökad kunskap om utmaningar i integrationsarbetet. Projektet har bland annat illustrerat hur svårt det kan vara att nå människor med utländsk bakgrund med information och att det krävs

³⁷ Dnr 851-320-2019

³⁸ Dnr: 851-5878-2019

³⁹ Regleringsbrevsuppdrag 3.43

kunskap för att veta hur man ska gå till väga. Projektet kan därför också ses som en utbildning i hur majoritetssamhället kan finna vägar att nå nya målgrupper. Integration är en ömsesidig process som inte enbart innebär att en ny person i landet ska anpassa sig till det nya samhället, utan också att samhället ska vara tillgängligt för de nya personerna.

Se också redovisning av projektet under återrapportering 1.5 Kulturmiljöarbetet och kulturmiljömålen; Tvärsektoriellt arbetet med nationella kulturmiljömål.

Resultatmått och resultatanalys – Integration

Integration (verksamhet 85*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	2,8	2,7	3,4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	3 914	3 160	4 067
Antal ärenden, inkomna och upprättade	87	90	103
Antal beslutade ärenden	33	32	72
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	19	15	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr) ¹⁾	-744	600	673

1) Minskningen för bidrag från Länsstyrelsen i Jönköpings län beror på en återbetalning av integrationsmedel från kommunerna enligt 37 § förordning (SFS 2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har ökat under 2019 och har därmed återställts till 2017 års kostnadsnivå.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att genomförda insatser har bidragit till att nå det nationella målet för integration med lika möjligheter och skyldigheter för alla, oavsett etnisk eller kulturell bakgrund.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsspecifika uppgifter

Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken,
2. Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län,
3. i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län att göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken,
4. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet Europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006,
5. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, vid kontroller och inspektioner avseende de program som anges i 4, och
6. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara ansvarig för kontroller enligt artikel 23.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1299/2013 av den 17 december 2013 om särskilda bestämmelser för stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden till målet Europeiskt territoriellt samarbete

1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas

Länsstyrelsen har i uppdrag att ha tillsyn över fastigheter enligt ärvdabalken. Länsstyrelsen får fortlöpande kopior på bouppteckningar från Skatteverket där det ingår jordbruksfastigheter i kvarlåtenskapen.

Under 2019 har det inkommit totalt 33 underrättelser från Skatteverket om dödsbon som innehar jordbruksfastighet. Av dessa har nio ärenden avslutats efter kontroll i Lantmäteriets fastighetsdataregister (FDS). I övriga ärenden lämnas skriftlig information om regler för avveckling av jordbruksfastigheter. Länsstyrelsen skickar även ut information om inte fastigheten har avvecklats i tid. Ett dödsbo kan ansöka om anstånd med att avveckla innehav av jordbruksfastigheten.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens tillsynsarbete har haft gott resultat. Bedömningen grundas på myndighetens genomförda ärendehantering.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter

Länsstyrelsen ska vidare

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor,
2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, om det inte finns särskilda skäl mot detta,
3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och då ta särskild hänsyn till barns bästa,
4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering,
6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak,
7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag,
8. samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat, och
9. i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet

Jämställdhetsintegrerad verksamhet

Södermanlands läns samlade regionala ANDT-strategi är jämställdhetsintegrerad. Kvinnor och mäns villkor belyses kontinuerligt och genomsyrar insatser på regional nivå. En konferens med inriktningen maskulinitet, doping och mäns våld mot kvinnor har genomförts i länet under året. Konferensen blev väl emottagen och har, hos de yrkesutövande som deltog under dagen, även initierat tankar kring arbete med normer bland unga. Som exempelvis att arbeta med maskulinitetsnormer, jämställdhet och ungdomar.

Länsstyrelsens bedömning är att det jämställdhetsintegrerade ANDT-arbetet har bidragit till att det jämställdhetspolitiska delmålet jämställd hälsa och mäns våld mot kvinnor, uppmärksammas och fått visst genomslag i länet.

I funktionshindersuppdraget har jämställdhetsperspektivet blivit belyst, analyserat och beaktat, på såväl regional som nationell nivå. Det har skett genom samordning och samverkan mellan de båda uppdragen. Funktionshinderspolitiken och jämställdhetspolitiken berör varandra på flera sätt, både i genomförande och målsättningar. De nationella nätverken för de två verksamhetsområdena har därför fått kunskapsinsatser om respektive uppdrag på nätverksmöten.

Jämställdhetsperspektivet finns även med i integrationsarbetet, bland annat i handläggningen av statsbidrag för asylsökande och kommunernas mottagande. En konferens anordnades i samverkan med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF); Rätt att veta! Målgruppen var tjänstepersoner som möter ensamkommande barn och som ibland behöver föra svåra samtal. Konferensen resulterade i tydliga behov av kompetensutveckling i frågor som rör trauma, sexualitet, hälsa och jämställdhet.

I arbetet med landsbygdsutveckling har insatser för *Företagsfrämjande på lika villkor* genomförts, bland annat för att belysa jämställdhetsperspektivet. Se vidare redovisning av 5 §, pkt 2 nedan.

Länsstyrelsens *Handbok för perspektivfrågor 2018–2021* ⁴⁰ innehåller ett avsnitt om jämställdhet och jämställdhetsintegrering. Den har bland annat använts i introduktionsutbildningar för nyanställda.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med att integrera jämställdhetsperspektivet i den egna verksamheten behöver utvecklas. Delar av verksamheten har kommit längre, men arbete återstår.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik baserat på kön

På tal om kvinnor och män 2020

Länsstyrelsen har, tillsammans med Region Sörmland, gjort en beställning hos SCB på regional könsuppdelad statistik i form av en fickbok. SCB kunde under 2019 bara erbjuda tabellpaket med Excel-filer, men inga analyser eller kompletta fickböcker. Länsstyrelserna har själva fått genomföra analyser, layout och utformning av fickböckerna.

Företagsfrämjande på lika villkor

Länsstyrelsen har tagit fram fakta och statistik rörande fördelning av företagsstöd, inom ramen för landsbygdsprogrammet i Södermanlands län. Underlaget visar på en o-jämställd

⁴⁰ Se <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4e0415ee166afb59324217f3/1542880949200/Perspektivfrågor-webb.pdf>.

fördelning av stödet i länet och att det i högre utsträckning går till mäns företag. Jordbruksverket har under samma tidsperiod tagit fram en publikation som även på nationell nivå pekar på samma fördelning.

De underlag, fakta och statistik som tagits fram visar på en strukturell diskriminering av kön gällande företagsstöd. Dessa underlag kommer att användas inför och under arbetet med det nya programmet för EU-stöd. Det handlar om de horisontella kriterierna (hållbarhetsmål, jämställdhetsmål etc.) för att bättre ta till vara alla människors företagsamhet och innovationskraft.

Länsstyrelsen har genomfört informations- och utbildningsinsatser för både ledare och handläggare av EU-stöd om det den framtagna statistiken samt metoder och handläggningsstöd för att utveckla och arbeta vidare med dessa frågor. Se även Återrapporteringskrav¹. 7 Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen gör bedömningen att könsuppdelad statistik kan tas fram och användas i högre omfattning inom myndigheten.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

3. Analysera konsekvenserna för barn och ta särskild hänsyn till barns bästa

Barns bästa har under året synliggjorts och beaktats inom flera verksamheter, bland annat inom samhällsplanering, naturvård, och uppdrag inom ANDT- och brottsförebyggande arbete, stöd till personligt ombud och föräldraskapsstöd.

Inom området samhällsplanering har Länsstyrelsen lyft frågor om barnens utemiljö i flera av de detaljplaneyttranden som rört skolor och förskolor. Det har bland annat lett till att minst en kommun ändrat sitt förslag till detaljplan före beslut.

Barnperspektivet har även lyfts in i den sammanfattande redogörelsen inför aktualitetsprövningen av översiktsplanen i en kommun, liksom vid ansökningar om nedsatt hastighet på allmän väg – särskilt utanför skolor. Därutöver har det beaktats vid beslut om förelägganden som riktas till ensamstående föräldrar.

Liksom tidigare år, har Länsstyrelsen arbetat aktivt med barnperspektivet vid naturum Stendörren. Bland annat med många aktiviteter, särskilt riktade till barn. Under året genomfördes ett projekt i samarbete med en lokal teatergrupp med syfte att sprida kunskap om Östersjön och miljöfrågor. I projektet besökte Länsstyrelsen flera gymnasieskolor som har lång resväg till Stendörrens naturreservat och Naturum. Vid besöket genomfördes en

kombinerad teaterföreställning och en workshop på temat. Länsstyrelsen har därmed nått en för oss ny målgrupp och skolan har fått hjälp med att uppnå mål i läroplanen.

I det ANDT-förebyggande arbetet har Länsstyrelsen samverkat med kommuner för att göra ungdomar mer delaktiga. Femton ungdomar från tre kommuner deltog med input på hur det ANDT-förebyggande arbetet riktat till ungdomar kan bedrivas i länet. Detta används i den fortsatta planeringen av arbetet, både lokalt och regionalt.

Länsstyrelsen har också genomfört kunskapshöjande insatser om barn bästa. Inom uppdragen med ANDT och spelmissbruk genomfördes en konferens för länets kommuner om barn som växer upp i missbruk, med ett stort antal deltagare.

Inom uppdraget om stöd till personligt ombud genomfördes en heldagskonferens, i samverkan med ytterligare fem länsstyrelser, om barn som anhöriga till föräldrar med psykiska funktionsnedsättningar.

I det brottsförebyggande arbetet har Länsstyrelsen arbetat för och synliggjort vikten av barns inkludering i samhället, bland annat kopplat till att barns skolnärvaro. Det är en mycket viktig skyddsfaktor och som utgör en stark motvikt till en kriminell livsstil. Insatser om barns rättigheter har också genomförts i samverkan med uppdraget om föräldraskapsstöd. Det har handlat om alltifrån barns förutsättningar i socialt utsatta områden till att stärka elevers närvaro i skolan.

Länsstyrelsen förberedde också kompetenshöjande insatser för myndighetens medarbetare, inför införandet av ny lagstiftning om barns rättigheter.

Länsstyrelsens *Handbok för perspektivfrågor 2018–2021* innehåller ett avsnitt om barns rättigheter. Den har bland annat använts i introduktionsutbildningar för nyanställda.

Samlad bedömning av resultat

Konsekvenserna för barn har analyserats och hänsyn har tagits till barns bästa inom flera av myndighetens verksamhetsområden och uppdrag. Länsstyrelsens samlade bedömning är därför att myndighetens arbete med att synliggöra barnperspektivet är gott.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

4. Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen har på olika sätt arbetat med tillgänglighet och delaktighet under året. I arbetet med Naturum har Länsstyrelsen kontinuerligt arbetat för att underlätta och tillgängliggöra för personer med funktionsnedsättning. Inom projektet LIFE Coast Benefit har Länsstyrelsen låtit bygga nya mulltoaletter som varit anpassade för personer som är rullstolsburna.

Länsstyrelsen har vidare byggt ett tillgänglighetsanpassat fågeltorn i Strandstuvikens naturreservat, ett tillgänglighetsanpassat utedass och ramp i Svanvikens naturreservat och ett tillgänglighetsanpassat utedass och stig i Kalkbro naturreservat. Länsstyrelsen har även byggt tillgänglighetsanpassade utedass på Sävö och Askö.

Tillgänglighet och funktionshinderperspektivet återfinns också i Länsstyrelsens uppdrag om Friluftsliv, där ett av de nationella friluftslivsmålen är ”tillgänglig natur för alla”. Länsstyrelsen har arbetat aktivt tillsammans med olika funktionsrättsföreningar, framförallt med Funktionsrätt Sörmland (paraplyorganisationen för funktionsrättsföreningar i Södermanland). Åtgärderna i Kalkbro har planerats och utförts tillsammans med Funktionsrätt Sörmland. De har också hjälpt till att finansiera åtgärderna. För fågeltornet i Strandstuviken fanns en representant från Handikappalliansen med i planeringsarbetet.

I ärenden om parkeringstillstånd för personer med rörelsehinder, har tillgänglighet beaktats enligt TSFS 2009:73 där det är reglerat vad Länsstyrelsen ska uppmärksamma.

Under temaveckan *En vecka fri från våld* i Södermanland, som fokuserade på att förebygga mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, hölls en föreläsning med titeln: Förebygg och agera mot våld och övergrepp mot personer med funktionsvariationer. Insatsen gjordes inom det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet ”*Mäns våld mot kvinnor ska upphöra*” och riktade sig också mot att förebygga våld mot kvinnor som tillhör särskilt sårbara grupper. Föreläsningen var ett resultat av att Länsstyrelsen eftersträvar ett intersektionellt perspektiv i arbetet för att förebygga våld.

Länsstyrelsen deltog även i det nationella funktionshindernätverkets arbetsutskott och bidrog där med kunskap och erfarenhet om bland annat jämställdhetsintegrering och hur funktionshinderpolitiken kan integreras med ett jämställdhetsperspektiv.

Tillsammans med Länsstyrelsen i Östergötland arrangerade Länsstyrelsen konferensen ”*Funktionshinderpolitik – Strategier för mångfald och jämlikhet*”. Länsstyrelsen stod särskilt för en programpunkt om perspektivfrågor och där *Handbok för perspektivfrågor 2018–2021* presenterades.

Konferensens primära målgrupper var tjänstepersoner och politiker i kommuner och regioner i de båda länen. I konferensen medverkade också Sveriges kommuner och regioner, Myndigheten för delaktighet samt flera föreningar från civilsamhället⁴¹.

Vid myndighetens egna nätverksträffar, utbildningar och konferenser har eftersträvat att dessa genomförts i lokaler som är anpassade och att utrustning finns för funktionsnedsatta, exempelvis hörselslingor. En slutsats är dock att det bör finnas tydligare rutiner för detta.

Länsstyrelsen har också använt det verktyg för utvärdering av en tillgänglig myndighet som Myndigheten för delaktighet arbetat fram. Resultatet visade på en rad förbättringsmöjligheter som rör verksamheten, information och kommunikation samt lokaler

Länsstyrelsens *Handbok för perspektivfrågor 2018–2021* innehåller ett avsnitt om tillgänglighet. Den har bland annat använts i introduktionsutbildningar för nyanställda.

Samlad bedömning av resultat

Den övergripande bedömningen är att Länsstyrelsen i högre grad kan arbeta för tillgänglighet och delaktighet i sin verksamhet, information och kommunikation samt i lokaler.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att integrera de mänskliga rättigheterna i myndighetens verksamhet under 2019. En *Handbok för perspektivfrågor 2018–2021* har delats ut till samtliga medarbetare samt vid introduktionsutbildningar till nyanställda. Där hålls även ett särskilt pass om perspektivfrågorna, det vill säga länsstyrelsens uppdrag i länsstyrelseinstruktionen 5 §, pkt 1 – 6.

Länsstyrelsen har reviderat avsnitten om mänskliga rättigheter mm i den webbaserade redogörelsen över statliga och mellankommunala intressen vid prövning av översiktsplanernas aktualitet, avsnittet om social hållbarhet. Se även redovisning av 3 § pkt 5 Hållbar samhällsplanering och boende. Under 2019 har Länsstyrelsen lämnat synpunkter till en kommun utifrån denna redogörelse. Mänskliga rättigheter har även aktualiserats i revideringen av handlingsplanen för jämställdhet och lika villkor.

⁴¹ Exempelvis Funktionsrätt Östergötland, Synskadades riksförbund Östergötland, NEURO förbundet

Länsstyrelsen deltog i en konferens om mänskliga rättigheter kopplat till integration, i regi av Länsstyrelsen i Stockholm. Föreläsningar från Uppsala universitet ledde till ökad kunskap om hur rättighetsbaserat arbetssätt kan tillämpas inom integrationsarbetet; i uppdragen om ensamkommande barn, bosättning och bidrag inom §37a samt tidiga insatser.

En effekt av Länsstyrelsens samverkan med Region Sörmland inom området jämställdhet, var att en temadag kunde arrangeras om hur arbetsgivare kan arbeta förebyggande med aktiva åtgärder inom samtliga sju diskrimineringsgrunder i diskrimineringslagstiftningen.⁴²

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att de mänskliga rättigheterna kan integreras i högre grad i myndighetens kärnverksamhet och att det finns utvecklingsbehov inom uppdraget. Det rättighetsbaserade arbetssättet kan tillämpas i större utsträckning.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås

Länsstyrelsen har på olika sätt under 2019 verkat för att det nationella folkhälsomålet ska uppnås. I *Handbok för perspektivfrågor 2018 - 2021* finns ett avsnitt om folkhälsa. Där beskrivs de nationella målen samt hur Länsstyrelsen och andra aktörer kan arbeta inom området.

Länsstyrelsen har beaktat folkhälsan inom flera verksamhetsområden, framför allt inom samordningsuppdraget för ANDT och spelmissbruk samt inom arbetet som rör alkohol- och tobakstillsyn. Dessa insatser redovisas nedan. Länsstyrelsen kan inte redovisa några resultat under 2019 som avser det nationella folkhälsomålet inom områdena regional tillväxt och krishantering.

Samhällsplanering

Länsstyrelsen har reviderat avsnitten om folkhälsa mm i den webbaserade redogörelsen över statliga och mellankommunala intressen vid prövning av översiktsplanernas aktualitet, avsnittet om social hållbarhet.⁴³ Under 2019 har Länsstyrelsen lämnat synpunkter på en kommuns översiktsplan utifrån denna redogörelse.

⁴² För mer information om dagen se uppdrag 48.

⁴³ Se även redovisning av 3 § p 5 Hållbar samhällsplanering och boende.

Alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) samt alkohol- och tobakstillsyn

Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna arbetet inom området för ANDT. Uppdraget har redovisats i särskild ordning till Länsstyrelsen i Västra Götaland⁴⁴. Resultaten som kan relateras till det nationella folkhälsomålet har redovisats tidigare under Folkhälsa. Tillsynsarbetet kopplat till alkohol- och tobakslagarna har bidragit till det nationella folkhälsomålet, till exempel genom att ett antal informationsaktiviteter genomförts kopplat till den nya tobakslagen (SFS 2018:2088), men även genom andra rådgivande insatser och tillsynsinsatser. Länsstyrelsen bedömer att insatserna har bidragit till att folkhälsoperspektivet tydligare beaktas i kommunernas tillsynsarbete.

Spelmissbruk

Länsstyrelsen har arbetat med att höja kunskapen om missbruk av spel om pengar i länet. Ett resultat av Länsstyrelsens kunskapshöjande insatser är att Länsstyrelsen skapat plattformar och möten för de aktörer som arbetar med frågan i länet. Detta har resulterat i att kontaktvägar blivit mer synliga för dessa aktörer. Länsstyrelsen bedömer även att samverkan kring det förebyggande arbetet har ökat under året.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning av resultaten av myndighetens sätt att verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås kan förbättras. Arbetet inom redovisade delområden har ökat förutsättningarna för att det nationella folkhälsomålet uppfylls på sikt. För ett tydligare resultat och effekter av Länsstyrelsens insatser behöver myndighetens interna samordning och uppföljning av punkten förbättras.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att utveckla och förenkla rådgivning till företag och företagare. En viktig del i arbetet med att utveckla och förenkla handläggningsstödet och ett digitalt förfarande är att föra dialoger och ge förslag på utvecklingsmöjligheter i de IT-system där en stor del av handläggningen sker. Ofta är det Jordbruksverket som äger och utvecklar dessa system som Länsstyrelsen verkar i.

För att verka för regeringens mål om att förbättra myndigheters service, transparens, bemötande och korta handläggningstider har länsstyrelsen prioriterat att öka kompetensen för

⁴⁴ Dnr 700-879-2019

medarbetare på Länsstyrelsen, bland annat genom att erbjuda utbildning gällande ”*Tillväxt och tillsyn*”. Utbildningen har även varit öppen för andra tjänstepersoner i länet som arbetar med tillsyn och tillståndsgivning. Tvärsektoriellt arbete och samverkan är också delar i Länsstyrelsens i arbete för att förenkla för företag. Några exempel på detta är den regionala livsmedelsstrategin, infrastrukturprojektet Ostlänken och projektet Grön Infrastruktur. I dessa tvärsektoriella insatser bidrar alla avdelningar inom Länsstyrelsen med sina respektive kompetenser likväl som kunskap om företagens förutsättningar ökar inom hela myndigheten, bland annat genom att öka kännedomen om *Serverat*.⁴⁵ Genom publikationen Aktiv Landsbygd, som ges ut fyra gånger per år, görs informationsinsatser om förenkling.

Länsstyrelsen ser också över att regler, förordningar och tillståndprocesser på regional nivå är ändamålsenliga och proportionerligt utformade utifrån ett förenklingsperspektiv.⁴⁶

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens uppdrag inom förenkling i hög grad har uppfyllts. Bedömningen är grundad på myndighetens arbete med rådgivning, information, bemötande och service mot företag och företagsfrämjande aktörer samt genomförda kompetensutvecklingsinsatser inom tillväxt och tillsyn internt och externt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

8. Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har på olika sätt samordnat arbetet med anpassning till ett förändrat klimat.⁴⁷ Under 2019 har Länsstyrelsen arbetat med att strategiskt förstärka förmågan till uppföljning och analys av mark- och vattenförändringar genom satellitdata från europeiska unionens Copernicus-program. Länsstyrelsen har också följt upp och utvärderat hur länets kommuner

⁴⁵ www.verksam.se

⁴⁶ Se vidare rapportering enligt regleringsbrevsuppdrag 3:34 genom Länsstyrelsen i Kronobergs län.

⁴⁷ Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete gäller från 1 januari 2019.

arbetar med att förebygga naturolyckor och översvämningar som är klimatrelaterade i samhällsplaneringen.

Länsstyrelsens har arbetat internt med en ny klimat- och sårbarhetsanalys utifrån bestämmelserna i förordningen (SFS 2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete. I huvudsak är risker och sårbarheter inom myndighetens ansvarsområde identifierade genom myndighetens handlingsplan för klimatanpassning⁴⁸.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens samordningsarbete har haft tillfredsställande resultat. Bedömningen grundas på arbetet med ett regionalt projekt för analys av satellitdata, uppföljningen av kommunernas klimatanpassningsarbete i riskhänseende samt samverkan med SMHI och internt arbete på Länsstyrelsen utifrån bestämmelser i nämnda förordning.

Det regionala klimatanpassningsarbetet

Länsstyrelsen har genomfört olika insatser för att samordna det regionala och lokala klimatanpassningsarbetet. Under 2019 har Länsstyrelsen exempelvis deltagit i de träffar som anordnats av länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk med nationella myndigheter. Ytterligare möten har anordnats av länsstyrelserna runt Mälaren för att diskutera underlag, analyser och relevant klimatanpassningsdata. Länsstyrelsen har även deltagit i SMHI:s möten om hur myndigheters arbete med förordningen kan implementeras inom den egna myndigheten.

Tillsammans med övriga län runt Mälaren, Rymdstyrelsen och RISE har ett pilotprojekt för att strukturera och öka tillgängligt satellitdata för vidare analyser från EU:s Copernicusprogram initierats och fullföljts.

Kommunal klimatanpassning

I ett regeringsuppdrag för 2019 har länsstyrelserna, tillsammans med Boverket och SIG, följt upp hur översvämningrisker och geotekniska risker som är klimatrelaterade beaktas i kommunernas fysiska planering och myndighetsutövning inom plan- och bygglagstiftningens område. Av uppföljningen framstår behovet av detaljerade planeringsunderlag där klimatförändringar beaktats som angeläget att utveckla. Planeringsunderlagen behöver vara anpassade till den detaljnivå som följer av den fysiska planeringens planprocess.

Föregående års uppföljning av det kommunala klimatanpassningsarbetet har identifierat att de kommunala analyserna av klimatförändringarnas risker behöver utvecklas ytterligare. Denna bedömning kvarstår, men förändringar i lagstiftning inom plan- och bygglagens ramverk medför nu att kommunens ansvar skärps i detta avseende.

⁴⁸ Regional handlingsplan för klimatanpassning i Södermanlands län

Åtgärder för vattenförsörjning i ett förändrat klimat

Under året har Länsstyrelsen arbetat med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan i enlighet med en av de listade åtgärderna i den regionala handlingsplanen för klimatanpassning. Arbetet med vattenförsörjningsplanen bedöms vara klart under 2020. Den regionala vattenförsörjningsplanen skall stödja kommunerna i deras arbete med en robust dricksvattenförsörjning.

Analyser av klimatförändringarnas lokala effekter

Länsstyrelsens arbete med analyser av klimatförändringarnas lokala effekter är en viktig åtgärd i den regionala handlingsplanen. Arbetet består bland annat av att bryta ned översiktliga modelldata av klimatförändringar till detaljnivå som sedan kan användas i den fysiska planeringen. Tidigare har Länsstyrelsen bidragit med skyfallsanalyser och lokala analyser av stigande havsnivåer längs Sörmlandskusten. Detaljerade analyser av framtida värmestrålning i länets samtliga tätorter har genomförts och gjorts tillgängliga för kommunerna. Framtidsanalyserna har kompletterats med en övergripande fjärranalys av värmestrålning i dagens klimat med satellitdata från Landsat satelliten.

Uppföljning av klimatförändringarnas lokala effekter behöver stärkas. Under året har Länsstyrelsen tillsammans med övriga länsstyrelser runt Mälaren initierat ett pilotprojekt för uppföljning av klimatförändringar där bl.a. Rymdstyrelsen medverkar. Syftet med projektet är att undersöka om satellitdata från EU:s Copernicus program kan samlas och struktureras på ett sådant vis att klimatanalyser genom fjärranalys av olika slag kan stärka den kommunala och regionala klimatanpassningsförmågan. Ett lokalt testområde för pilotprojektet där effekten av 2018 års varma sommar användes för utvärdering av data från Copernicus satelliten Sentinel 2 utföll med gott resultat.

Effekt av länets klimatanpassning

Länsstyrelsens detaljerade planeringsunderlag har stor betydelse för kommunernas klimatanpassning och underlagen uppmärksammas bland annat genom Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse. Underlagen medför att klimatanpassningsfrågorna fullt ut kan integreras i planprocessen inom den fysiska planeringen. Länsstyrelsens analyser stärker också myndighetens förutsättningar att genom tillsynsbeslut hävda nödvändiga klimatanpassningsåtgärder. Dessutom resulterar analyserna i att lokalsamhället kan undvika framtida kostnader eller risker för människors hälsa på grund av utebliven klimatanpassning. Länsstyrelsen bedömer att en kombination av ändamålsenliga rättsregler, detaljerade planeringsunderlag och lokala analyser sammantaget ger en påtaglig effekt för länets anpassning till ett förändrat klimat.

Framtida arbete med klimatanpassning

Länsstyrelsens framtida arbete med klimatanpassning kommer primärt att bedrivas utifrån det regelverk som återfinns i förordningen (SFS 2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete. Länsstyrelsen ska fortsätta analysera klimatförändringarnas lokala effekter för att bidra med kunskap i klimatanpassningsarbetet. I detta arbete bedömer vi att det är lämpligt med ytterligare användning av fjärranalys genom satellitdata, exempelvis om

torka, vegetationsutveckling och våtmarker. I övrigt avser Länsstyrelsen fördjupa dialogen med de kommuner som behöver utveckla sin organisation i syfte att stärka det lokala klimatanpassningsarbetet inom kommunernas verksamhetsområden.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens samordningsarbete har haft tillfredsställande resultat. Bedömningen grundas på arbetet med ett regionalt projekt för analys av satellitdata, uppföljningen av kommunernas klimatanpassningsarbete i riskhänseende samt samverkan med SMHI och ett internt arbete på Länsstyrelsen utifrån bestämmelser i förordningen (SFS 2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

9. I sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

Länsstyrelsen har på olika sätt verkat för att tillgodose behovet av bostäder.⁴⁹ Se rapportering under 5. Hållbar samhällsplanering och boende. Under 2019 har Länsstyrelsen arbetat med att uppnå en långsiktig och välfungerande bostadsmarknad, vilket är ett delmål för bostadspolitikerna.⁵⁰ I det arbetet har Länsstyrelsen bland annat haft olika möten med länets kommuner om bostadsförsörjningen. Vid en genomgång av den årliga bostadsmarknadsenkäten hos respektive kommun har resultatet kvalitetssäkrats. Bostadsmarknadsenkäten tillsammans med annan statistik och information utgör underlag för Länsstyrelsens bostadsmarknadsrapport. Under året har Länsstyrelsen även arbetat med bostadsförsörjningsfrågorna genom ärendehantering inom översikts- och detaljplanering. Länsstyrelsen har i mån av medel en skyndsam handläggning av stöd och bidrag. Länsstyrelsens hantering av dessa har bidragit till ett ökat utbud av bostäder.

Under 2018 påbörjades 1 890 nya bostäder i länet och under kvartal 1 - 3 år 2019 påbörjades det 1 444 nya bostäder, vilket fortfarande visar på en hög byggtakt i länet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens uppdrag med att verka för att behovet av bostäder i hög grad har uppfyllts. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med bostadsmarknadsrapporten har bidragit till en tydligare bild av länets bostadsmarknad för de olika aktörerna.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

⁴⁹ Se även länsstyrelseinstruktion 3 § punkt 5.

⁵⁰ Se regleringsbrevsuppdrag 1.24.

Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljömålsarbete

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

1. Samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet

Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna det regionala arbetet för att uppnå de nationella miljömålen. Under 2019 har Länsstyrelsen samordnat länets miljömålsarbete på olika sätt, vilket beskrivs inom respektive område nedan.

Miljö- och klimatrådet

Länsstyrelsen är sammankallande för länets miljö- och klimatråd. Syftet med rådet är att skapa regional delaktighet i miljöarbetet och samordna länets aktörer i arbetet för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen.⁵¹ Rådet syftar också till att vara en arena för en bred diskussion kring viktiga miljöutmaningar och prioriterade åtgärder i länet.

Miljö- och klimatrådet har haft tre möten under 2019. Teman för årets möten har bland annat varit uppföljning av åtgärdsprogram för miljömålen, klövvilt, klimat- och energi-strategi samt livsmedelsstrategin i Södermanland. Rådet är även styrgrupp för arbetet med Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö.

⁵¹ Miljö- och klimatrådet består av följande aktörer: Biogas Öst, Energikontoret Mälardalen, Eskilstuna kommun, Flens kommun, Gnesta kommun, Katrineholms kommun, Region Sörmland, LRF Södermanland, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Mälardalens högskola, Nyköpings kommun, Oxelösunds kommun, Skogsstyrelsen, Strängnäs kommun, Trosa kommun, Vingåkers kommun och Östsvenska Handelskammaren.

Rapportering av regional miljömålsbedömning

Länsstyrelsen gör varje år en bedömning av måluppfyllnad för tolv miljö kvalitetsmål på regional nivå.⁵² I Södermanlands län bedöms målen Frisk luft och Bara naturlig försurning vara nära att nås till 2020. För målen Ett rikt växt- och djurliv och Ett rikt odlingslandskap finns det en negativ trend. För målet God bebyggd miljö och

Myllrande Våtmarker finns det däremot en positiv trend. För att nå målen krävs det dock ytterligare åtgärder, såsom minskade avfallsmängder, transportsnål planering, minskat näringsläckage till vatten och skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Övriga mål bedöms inte kunna nås med nu tillgängliga styrmedel och åtgärder.

De stora miljöutmaningarna i länet är övergödning och förlust av biologisk mångfald. När det gäller luftkvalitet och försurning är däremot situationen något bättre. Eko-systemen i länet är påverkade, vilket har medfört minskad areal för flera naturtyper och försämrade förutsättningar för arter. Endast en femtedel av länets sjöar och vattendrag har god ekologisk status. Orsaken är främst övergödning, men också fysisk påverkan av vattenmiljöer. För att nå miljömålen arbetar vi utifrån ett särskilt åtgärdsprogram som har beslutats i Miljö- och klimatrådet.

Länsstyrelsens årliga uppföljning av måluppfyllnad visar att kommuner, organisationer och myndigheter i länet deltar i flera stora EU-finansierade åtgärdsprojekt.⁵³ Åtgärder är särskilt kopplade till vatten- och naturmiljö målen samt till målet Begränsad klimatpåverkan. Vi arbetar också aktivt för att fördela bidrag för åtgärder i vattenmiljöer och odlingslandskap samt för minskad klimatpåverkan i länet. Trots ett aktivt arbete räcker åtgärder inte för att nå målen, som i vissa fall dock är svåra att avgöra.

2. Utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram

Länsstyrelsen har tillsammans med olika aktörer tagit fram ett åtgärdsprogram för länets miljömålsarbete till 2020: *Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö*.⁵⁴ Syftet har varit att ge vägledning och stöd för prioriteringar av åtgärder. Programmet innehåller 26 åtgärder. Under 2019 har en uppföljning av arbetet inom åtgärdsprogrammet gjorts. Den visar att 62 procent av dem är genomförda eller pågående, 11,5 procent halvvägs, 15 procent påbörjade och 11,5 procent ej påbörjade, vilket visar på att stora framsteg gjorts sedan föregående uppföljning. Nedan redovisas resultat från några åtgärder där Länsstyrelsen har haft ansvar under 2019.

⁵² Målen *Begränsad klimatpåverkan*, *Skyddande ozonskikt* och *Säker strålmiljö* bedöms inte på regional nivå.

⁵³ Se www.miljomal.se.

⁵⁴ Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019) <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/miljo-och-vatten/miljomal/atgardsprogram-inom-miljomal.html>

Vattenveckan

Länsstyrelsen har sedan 2016 medverkat i genomförandet av en vattenvecka i syfte att skapa ett kunskapslyft kring vatten. Vattenveckan är en del av arbetet inom ramen för *Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö*. Den genomförs i samarbete med flera organisationer i länet för att synliggöra vatten som resurs och lyfta behovet av att uppnå god status i våra vatten. Under årets Vattenvecka anordnades aktiviteter på olika platser med anknytning till vatten. En utomhusutställning av Johan Hammar, årets naturfotograf, arrangerades också i samband med Vattenveckan. Vattenveckan fick mycket uppmärksamhet i lokala medier i år, och har nu blivit ett eget begrepp.

Klimatdagen

Under 2019 har en energi- och klimatdag genomförts med temat ”Från ord till handling”. Under förmedlade olika föreläsare vikten av att ställa om, utifrån länets *Klimat- och energistrategi* och dess sju insatsområden. Främst var det strategier som var representerade, en del politiker och även företag och det civila samhället fanns på plats. Klimatdagen är en del av *Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö*.⁵⁵

3. Stödja kommunerna med underlag

Länsstyrelsen har genom arbetet med *Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö* skapat ett systematiserat arbetssätt för det regionala miljömålsarbetet. Detta har medfört ett mer strukturerat stöd för kommuner, näringsliv och andra aktörer i deras miljöarbete. När åtgärdsprogrammet togs fram bildades det fyra arbetsgrupper: vatten, giftfri miljö, biologisk mångfald samt energi och klimat. Arbetsgruppen för vatten har ombildats till ett nätverk där Länsstyrelsen, kommuner och organisationer ingår. Länsstyrelsen har anordnat ett nätverksmöte under året, där Länsstyrelsen informerat om aktuellt vattenarbete samt om de bidrag som kan sökas för åtgärder i vatten. Nätverket har även använts för att planera *Vattenveckan*.

Alla länets kommuner deltar i *Miljö- och klimatrådet*. Rådets möten är en viktig arena för att lyfta aktuella frågor och utmaningar runt om i länet samt få en bra dialog och förståelse mellan de olika deltagande aktörerna.

4. Verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag

Länsstyrelsen har lämnat synpunkter på hur miljömålen bör beaktas i samhällsplaneringen genom deltagande i samråd vid framtagande av översiktsplaner och detaljplaner. Syftet har varit att integrera miljömålen som tydliga styrmål för planerna. Under 2019 har Länsstyrelsen bidragit med underlag till Nyköpings och Eskilstunas översiktsplanering. Under året har Länsstyrelsen även samarbetat med Region Sörmland. Arbetets fokus har framför allt varit energi- och klimatfrågor och specifikt uppdatering av den regionala handlingsplanen för

⁵⁵ Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019). [*Uppföljningen av åtgärdsprogram för Södermanlands miljö \(2019\)*](#)

klimat och miljö i det sörmländska tillväxtarbetet samt den regionala klimat- och energistrategin.

Länsstyrelsen har också deltagit i ett regionalt möte med miljöstrateger på kommunerna där bland annat arbetet med lokala miljömålsåtgärdsprogram och miljöprojekt diskuterades. Länsstyrelsen informerade dessutom om revideringen av den regionala klimat- och energistrategin och om arbetet med att ta fram en infrastrukturplan för elfordon och förnybara drivmedel.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens uppdrag att arbeta med miljömålen i hög grad har uppfyllts. Bedömningen grundas på myndighetens samordning av det regionala arbetet för att uppnå de nationella miljömålen, bland annat genom åtgärdsprogram och samverkan.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har som geografiskt områdesansvarig myndighet ansvar för länets krisberedskap. Under 2019 har Länsstyrelsen på olika sätt arbetat med att minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Minska sårbarheten i samhället

Länsstyrelsen har under hösten mottagit och analyserat kommunernas och regionens risk- och sårbarhetsanalyser. Dessa utgör underlag för den regionala risk- och sårbarhetsanalysen under år 2020. Effekten är att vi får en bättre bild över länet och vilka insatser som behöver vidtas lokalt, regional och nationellt till den regionala analysen. Under året har Länsstyrelsen bidragit till att öppna upp arenor för privat och offentlig samverkan, i syfte att stimulera arbetet med att minska sårbarheten i samhället.

Bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen

Myndigheten har även arbetat med bevakning av risk och beredskap i samhällsplaneringen. Under året har vi bland annat deltagit i arbetet med den pågående järnvägsplaneringen av Ostlänken⁵⁶. Vi har också bevakat riskhänsynen i kommunernas arbete med planprocesser genom yttranden i infrastruktur- och planärenden.

Hantera uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap

Länsstyrelsen har genomfört olika insatser i syfte att öka förmågan att hantera myndighetens uppgifter i fredstida krissituationer. Under året har Länsstyrelsen exempelvis gjort en översyn av våra befattningsbeskrivningar, planverk och rutiner. Länsstyrelsen har även haft interna utbildningar i lägesbildshantering, gemensamma grunder och förstärkt systematiken i

⁵⁶ Se länsstyrelseinstruktion 3 § punkt 4.

utbildningen av länsstyrelsen tjänstemän i beredskap. Länsstyrelsen har också genomfört och deltagit i olika övningar, bland annat regionala lägesbildsövningar och en militärregionsövning. Länsstyrelsens arbete under höjd beredskap har under året bestått av olika förebyggande insatser⁵⁷. Länsstyrelsen har bland annat ökat sin kunskap inom området genom utbildningar ibland annat säkerhetsskydd och civilt försvar. Länsstyrelsen har även deltagit i en övning med Försvarsmakten och i olika regionala och nationella nätverk. Länsstyrelsen har även genomfört övningar och gett stöd i totalförsvarsövningen.

Under året har Länsstyrelsen även fortsatt utvecklingsarbetet för räddningstjänsten kopplat till verksamhetens ansvar under höjd beredskap. Kunskapen och förmågan inom krisberedskapen och civilt försvar har ökat både internt men också i länet i stort.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning, utifrån ovan skrivna, är att myndighetens arbete inom krisberedskap har haft gott resultat. Länsstyrelsen bedömer att arbetet har bidragit till att minska sårbarheten i samhället. Länsstyrelsens hantering av uppgifter vid fredstida kriser har varit att bibehålla grundläggande förmåga med viss utveckling. Myndighetens arbete inom området höjd beredskap bedöms dock inte här, se avsnitt 3.5 i föreliggande dokument (Uppdrag 3.5 Prioriterade områden i arbetet med civilt försvar).

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

⁵⁷ Se även länsstyrelseinstruktion 3 § punkt 8.

Övrig verksamhet

Enligt 1 kap. 4 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska årsredovisningen avse all den verksamhet som Länsstyrelsen ansvarar för varför resterande verksamhetsområden, som inte anges i länsstyrelseinstruktionen, redovisas här.

Övrig förvaltning

I denna verksamhet ingår ett flertal olika ärendegrupper, såsom efterträdarval, auktorisation av bilskrotare, deponering av medel enligt jordabalken, anmälan, tillstånd och tillsyn enligt kameraövervakningslagen, förordnande av skyddsvakter, prövning av kommunala ordningsföreskrifter, delgivningar, förordnande av vigsselförrättare och notarius publicus, prövning av överklagade beslut enligt lagen om viltvårdsområden samt andra ärenden kopplade till jaktlagstiftningen. Ärendemängden är i stort sett konstant jämfört med 2017. Den största ökningen inom ärendegrupperna återfinns inom Jakt och viltvård, som också utgör de mest resurskrävande ärendena. Både antalet inkomna och beslutade ärenden ökade med drygt 20 procent inom denna ärendegrupp, vilket också förklarar den ökade verksamhetskostnaden.

Resultatmått och resultatanalys – Övrig förvaltning

Övrig förvaltning (verksamhet 20*-21* exkl. 201*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,1	1,1	1,8
Årsarbetskrafter kvinnor	2,7	3,7	3,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	5 351	6 930	6 458
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 099	633	620
Antal beslutade ärenden	1 051	636	607
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	4	4
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	356	132	444

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21). Detta gör att uppgifterna för år 2017 inte stämmer överens med vad som redovisades under Övrig förvaltning i årsredovisningarna för år 2017.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete inom övrig förvaltning har haft utmärkt resultat. Bedömningen grundas på myndighetens genomförda ärendehantering.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Trafikföreskrifter

Länsstyrelserna har i samverkan med anledning av införandet av den nya förvaltningslagen enats om en ny rättslig hantering av trafikföreskrifter. Länsstyrelserna har tillsammans kommit fram till att vare sig enskilda eller myndigheter kan ansöka om att få frågan om behov av trafikföreskrifter prövad. Det är Länsstyrelsen som självständigt har att besluta om det finns anledning att inleda ett ärende. Detta kommer leda till en mer effektiv och rättssäker hantering av ärendegruppen. Länsstyrelserna har samverkat med andra myndigheter i frågan och kan konstatera att det finns anledning att uppmärksamma regeringen på behov av förtydligande om det är möjligt att överklaga sådana normbeslut som utgörs av trafikföreskrifter.

Resultatmått och resultatanalys – Trafikföreskrifter

Trafikföreskrifter (verksamhet 25*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,3	0,2	0,2
Årsarbetskrafter kvinnor	0,7	0,7	0,6
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	957	791	608
Antal ärenden, inkomna och upprättade	135	131	128
Antal beslutade ärenden	138	124	131
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

Ökningen av verksamhetskostnader beror främst på ökade personalkostnader under 2019.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete inom trafikföreskrifter har haft gott resultat. Länsstyrelsen bedömer att verksamheten har fungerat väl under året och att fastställda handläggningstider hållits.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Nationella minoriteter

Länsstyrelsen har genomfört olika insatser inom området nationella minoriteter under 2019.⁵⁸ Länsstyrelsen har samverkat med Region Sörmland och länets kommuner i ett länsövergripande nätverk för arbetet med nationella minoriteter. En gemensam konferens/utbildningsdag genomfördes i början av året för tjänstepersoner och politiker, med anledning av den skärpta lagstiftningen. Den gemensamma konferensen/utbildningsdagen resulterade bland annat i att det i en av kommunerna gavs ett politiskt uppdrag att arbeta fram en handlingsplan för kommunens arbete med frågorna

Planering har pågått för att genomföra en uppföljande konferens i början av 2020. I nätverket pågår också ett arbete med en länsövergripande handlingsplan.

Resultatmätt och resultatanalys – Nationella minoriteter

Nationella minoriteter (verksamhet 81*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,0	0,0	0,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	63	57	9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1	3	1
Antal beslutade ärenden	1	2	1
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÅS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÅS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÅS 81*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens interna arbete inom nationella minoriteter behöver utvecklas. Samverkan med andra regionala aktörer har dock bidragit till att skapa en bra grund för fortsatt utvecklingsarbete inom området.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

⁵⁸ Under 2019 har Länsstyrelsens arbete med nationella minoriteter utgjorts av regleringsbrevsuppdrag 3.7. Uppdraget redovisas i särskild ordning till Länsstyrelsen i Stockholms län och Samtinget (dnr. 811-8512-2019).

Mänskliga rättigheter

Länsstyrelsens arbete inom området redovisas också under regleringsbrevsuppdrag 1.7 Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter.

Resultatmått och resultatanalys – Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter (verksamhet 82*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,7	0,9	0,5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 097	1 283	595
Antal ärenden, inkomna och upprättade	23	22	16
Antal beslutade ärenden	17	7	20
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	12	5	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 717	2 737	2 979

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÅS 82*) tillsammans med volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÅS 81*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast mänskliga rättigheter (VÅS 82*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har minskat under 2019. Minskningen beror på vakant tjänst under delar av året vilket också medfört färre aktiviteter.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete med mänskliga rättigheter haft gott resultat. Bedömningen grundas på myndighetens genomförda uppdrag under året.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Finansdepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från finansdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen.

Åiterrapporteringskrav 1.1 Arbetsmiljön i staten

1.1 Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

Under 2019 har en hel del arbetsmiljöåtgärder genomförts inom Länsstyrelsen. Vi har under året fortsatt arbetet som startades 2018 med förbättrade kontorsarbetsplatser genom att erbjuda ergonomihjälpmiddel såsom handledsstöd, mousetrapper och ståmattor till alla de medarbetare som önskat. Vi har även bytt ut stora delar av kontorsmöblerna såsom skrivbord och skrivbordslampor. Det arbetet kommer även att fortgå under kommande år. En del verksamhetssystem som medarbetare arbetar i och som ägs av andra myndigheter är föråldrade vilket medför arbetsmiljöproblem i vår verksamhet.

Länsstyrelsen har också arbetat med attraktiv arbetsplats/hälsosam arbetsplats under året. En ny arbetsmiljöpolicy har tagits fram som fokuserar på det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM). Alla chefer och skyddsombud har fått en utbildning i grundläggande arbetsmiljöutbildning och det har resulterat i bättre utförda riskanalyser vid genomgångar av olika arbetsmoment. Ett exempel är riskanalyser vid arbete på sjön.

Inom Länsstyrelsen har vi normal sjukfrånvaro men vi noterar samtidigt att allt inte syns i frånvaro. Medarbetare upplever stress och en hög arbetsbelastning som inte syns i frånvaro men som på sikt kan utvecklas till ohälsa. Länsstyrelsen satsade 2018 på att dels utbilda chefer i rehabilitering för att bli bättre på att möjliggöra snabb återgång i arbete dels att utbilda i att se tidiga signaler på ohälsa. Under 2019 har vi sett en uppgång i kostnaden för tjänster från företagshälsovården. Vi har satsat aktivt på förebyggande åtgärder, dvs åtgärder innan en sjukskrivning är aktuell. HR enheten är rådgivande för chefer i förebyggande och rehabiliterande åtgärder och är den som beställer tjänster från företagshälsovården. Genom detta arbetssätt kan en sammanhållen rehabiliteringskedja säkerställas över hela myndigheten. Både medarbetare och chef har blivit bättre på att se tidiga signaler och agera. Inom ramen för förebyggande åtgärder finns exempelvis samtal med beteendevetare för att hitta verktyg för till exempel stresshantering för att undvika sjukskrivning.

Risk för eventuellt hot och våld i arbetet har aktualiserats under året både med hänsyn till arbetsuppgifter kring omhändertagande av djur, men även i mötet med andra medborgare som själva befinner sig i en pressad situation. Åtgärder har gjorts för att säkra upp arbetet men det kvarstår arbete med att systematisera säkerhetsfrågorna.

Ett aktivt arbete med fortsatt fokus på arbetsmiljöfrågor fortsätter under kommande år.

Resultatbedömning

Utvecklingen av arbetsmiljö är ett ständigt pågående arbete. Vi förbättrar kontinuerligt och ser en ökad medvetenhet kring arbetsmiljöfrågor, både vad gäller den fysiska som den organisatoriska arbetsmiljön. Den ökade kunskapen hos chefer och skyddsombud har gett bättre genomförda riskanalyser även på områden som tidigare inte lyfts fram. Kunskapen om förebyggande rehabilitering har även bidragit till åtgärder i tid innan medarbetare sjukskrivits. Resultatet av gjorda insatser är gott. Det finns dock fortsatt arbete att göra vad gäller sjukskrivningar och säkerhetsarbete.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.2 Agenda 2030

1.2 För att regeringen ska kunna redovisa hur Sverige genomför Agenda 2030 behöver information inhämtas från berörda myndigheter. Länsstyrelserna ska därför redovisa i vilken utsträckning som deras verksamhet har bidragit till att uppnå målen i Agenda 2030. Redovisningen ska lämnas i årsredovisningen. Därutöver ska en särskild redovisning lämnas till Statskontoret senast den 14 januari 2020.

Länsstyrelserna har fortsatt sitt engagemang för ett gemensamt grepp om att implementera och verka för att nå de globala målen i Agenda 2030. Länsrådet i Södermanlands län är huvudsakligt kontaktlänsråd för uppdraget, samt en arbetsgrupp bestående av representanter från ett antal av länsstyrelsernas chefsnätverk. Under 2019 genomfördes ett antal aktiviteter med syftet att stärka samverkan mellan alla länsstyrelser i syfte att verka för att nå de globala hållbarhetsmålen och även stärka respektive länsstyrelses samverkan med externa aktörer och informationsspridning på regional och lokal nivå. Insatserna har bland annat handlat om kartläggning, kunskapshöjning och identifiering av behov av fortsatt samverkan och gemensamma insatser.

Effekterna av det gemensamma arbetet har varit en kunskapshöjning hos alla länsstyrelser samt spridning av goda exempel och metoder, vilket underlättar och effektiviserar arbetet. Det har också bidragit till att länsstyrelserna haft en bättre omvärldsbevakning och kunnat finnas med som en nationell aktör i olika sammanhang.

Statskontoret har haft ett regeringsuppdrag att samla in de synpunkter som länsstyrelserna inkommit med, har uttryckt att de inte ansett sig behöva ytterligare rapporteringar från länsstyrelserna.⁵⁹

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

⁵⁹ Fi2028/02396/SFÖ

Återrapporteringskrav 1.3 Digitaliseringsarbetet

1.3 Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering av den offentliga förvaltningen: en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten, och i den för länsstyrelserna gemensamma digitala strategin.

Länsstyrelsen samverkan sker årligen i både nya och återkommande initiativ i syfte att få enhetliga och samordnade processer gentemot medborgare, företag och kommuner. I denna årsredovisning lyfts särskilt initiativ inom hållbar samhällsplanering och boende samt förenkla för företag.

Länsstyrelsen arbetar tillsammans med Region Sörmland med planering bl.a. genom kartläggning. Ett verktyg där olika databaser läggs ihop för att hitta den lämpligaste vägen att lägga fiber har utvecklats. Detta kan bland annat tillämpas i dialog med kommuner och marknadens aktörer. Därutöver har den webbaserade redogörelsen över statliga och mellankommunala intressen som kan vara av betydelse för länets kommuner vid prövningen av översiktsplanernas uppdaterats. Redogörelsen innehåller även vägledningsmaterial från Länsstyrelsens projekt om social hållbarhet i samhällsplaneringen. Det regionala innehållet i den länsstyrelsegemensamma planeringskatalogen har uppdaterats under året. Vi bedömer att effekten av arbetet med att hålla planeringsunderlaget uppdaterat och tillgängligt är att det bidrar till att underlätta kommunernas planeringsarbete och höjer kvaliteten i prövningar enligt plan- och bygglagen.

I arbetet med att utveckla och förenkla rådgivning till företag och företagare har dialoger förts med företagare så att förslag på utvecklingsmöjligheter i de it-system där en stor del av handläggningen sker kan göras. En viktig del i digitaliseringsarbetet är att öka kompetensen för medarbetare på Länsstyrelsen, bla genom att erbjuda utbildning gällande ”Tillväxt och tillsyn”. Utbildningen har även varit öppen för andra tjänstepersoner i länet som arbetar med tillsyn och tillståndsgivning. Tvärsektoriellt arbete och samverkan är också delar i länsstyrelsens i arbete för att förenkla för företag. Några exempel på detta är den regionala livsmedelsstrategin, infrastrukturprojektet Ostlänken och projektet Grön Infrastruktur.

Länsstyrelsen ser också över att regler, förordningar och tillståndprocesser på regional nivå är ändamålsenliga och proportionerligt utformade utifrån ett förenklingsperspektiv.

Resultatbedömning

Länsstyrelserna gör den övergripande bedömningen att målet för samverkan kring digitalisering har uppfyllts ett gott resultat.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Justitiedepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från justitiedepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Uppdrag 3.4 Beredskapsplanering för civilt försvar

3.4. Länsstyrelserna ska redovisa vidtagna åtgärder för att stödja kommunerna med att påbörja beredskapsplaneringen för civilt försvar. Återrapporteringen ska utgöra en del av den redovisning som länsstyrelserna ska göra i enlighet med regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK). En kopia av återrapporteringen ska skickas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Länsstyrelsens stöd till kommunerna har genomförts inom ramen för överenskommelsen civilt försvar (2018–2020) mellan MSB och SKR. Under året har Länsstyrelsens fokus varit att öka kommunernas kunskap om totalförsvaret (roller och ansvar) och säkerhetsskydd.

Kunskapshöjning inom totalförsvaret

Länsstyrelsen har genomfört kunskapshöjande insatser inom roller och ansvar i totalförsvaret genom en föredragsturné i respektive kommun där målgruppen har varit politiker och tjänstemän på ledande befattningar. Detta har genomförts tillsammans med Försvarsmakten (Militärregion Mitt). Under året har även en totalförsvarskonferens med tema ”sektorsansvar och geografiskt områdesansvar” arrangerats av Länsstyrelsen med inbjudna föreläsare från centrala myndigheter. Intresset för Länsstyrelsens kunskapshöjande aktiviteter har varit stort med ett högt deltagande. Vi har ökat medvetenheten om totalförsvaret i samtliga kommuner i länet och för ca 600 kommunpolitiker- och tjänstemän. Fördjupning om kommunens roll och ansvar i totalförsvaret har fortsatt inom ramen för TFÖ2020 som har påbörjats i länet. Politiker och ledande tjänstemän i kommunerna har genom TFÖ förstått betydelsen av beredskapsplanering för att kommunen skall kunna genomföra sina åtaganden i höjd beredskap.

Säkerhetsskydd och signalskydd har redovisats till MSB i särskild bilaga.

Resultatbedömning lämnas inte här.

Uppdrag 3.5 Prioriterade områden i arbetet med civilt försvar

3.5. Länsstyrelserna ska i arbetet med civilt försvar särskilt prioritera följande områden:

planering för stöd till Försvarmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster,

stärkta arbetsformer, inklusive utrustning och tekniska system, för samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap,

planering för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats, och

ett utvecklat samarbete med näringslivet.

Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska redovisas som en del av redovisningen enligt regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK).

Samtliga delar av uppdraget redovisas i särskild ordning till justitiedepartementet.

Resultatbedömning lämnas inte här.

Kulturdepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från kulturdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen.

Åiterrapporteringskrav 1.5 Kulturmiljöarbetet och kulturmiljömålen

1.5 Länsstyrelserna ska redovisa hur kulturmiljöarbetet och arbetet för att uppnå de nationella kulturmiljömålen (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) har genomförts och utvecklats.

Länsstyrelsen har genomfört olika insatser för att uppnå de nationella kulturmiljömålen. Länsstyrelsen har arbetat vidare med att synliggöra kulturmiljövärden inom myndighetens olika verksamhetsområden och sökt nå ut bredare med kulturmiljöfrågorna, exempelvis genom att söka nya former för samverkan i länet. Det har resulterat i att medvetenheten om kulturmiljöfrågorna har ökat och att de därför hanterats tidigare i processerna. Fler mäklarfirmor hör av sig med frågor om eventuella hinder på grund av kulturmiljövärden, vilket minskat risken för att värdena upptäcks först efter en försäljning.

Länsstyrelsen har såväl internt som externt arbetat proaktivt för att integrera kulturmiljöaspekterna tidigt i arbetsprocesserna till exempel i planärenden samt i samråd med länets kommuner och trafikverket och vid bildande av naturreservat. Problemen med att kulturmiljövärden kräver omfattande omtag i planeringen har minskat.⁶⁰

Under 2019 har Länsstyrelsen fortsatt uppmuntrat länets kommuner till framtagande av lokala och regionala kulturmiljöprogram samt gett stöd till åtgärder för att tillgängliggöra och vårda kulturmiljöer. Eskilstuna kommun har under året exempelvis arbetat med sitt kulturmiljöprogram som ska kunna färdigställas under 2020. Kommunen har också utökat sitt åtagande med vård av kulturmiljöer med ytterligare ett objekt.

Prestationer och effekter

Kulturmiljöer tas tillvara vid planering och bostadsbyggande

Länsstyrelsen har gjort en översyn av sina interna processer och prioriterat internsamråd i planyttranden för exploatering av stadsmiljöer av riksintresse för kulturmiljövården. Flera planförslag har renderat risk för skada eller påtaglig skada på riksintressen för kulturmiljövården. I de allra flesta fall har skadan kunnat undvikas genom dialog i planprocessen och med stöd av kulturmiljöanalyser som kommunerna tagit fram på som en konsekvens av Länsstyrelsens yttranden. Länsstyrelsens bedömning är att medvetenheten om kulturvärden ökar liksom ambitionerna att anpassa ny bebyggelse till omgivningen. Dock

⁶⁰ Arbetet inom kulturmiljöområdet redovisas Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet, 7 Kulturmiljö

kvarstår faktum att kulturvärden går förlorade när allmänintresset av att bygga bostäder bedöms väga tyngre än att bevara värdefull bebyggelse, forn- och kulturlämningar.

Under 2019 har vi uppdaterat sammanställningen av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som skyddas enligt plan- och bygglagen (2010:900) inom projektet *Räkna q*. Databasen från projektet är tillgängligt via Länsstyrelsens externa webb-GIS, vilket ökar kommunernas kunskap.

Tvärsektoriellt arbete med nationella kulturmiljömål

Länsstyrelsens verksamhet är i stora delar sammankopplad med de nationella kulturmiljömålen. Andra avdelningar/enheter har under året exempelvis haft ärendeinitierade samråd med kulturmiljöenheten. Tillvaratagande av kulturmiljöaspekter vid bildande av naturreservat har ökat under året. Vi har också i anordnat en kurs för brukare i syfte att öka kunskapen om kultur- och naturvärden.⁶¹ Kursverksamheten fortsätter under 2020. Kursdeltagarna har varit positiva och föreslog förbättringar som kan samla fler kursdeltagare. Förståelsen för betydelsen av att samråda med Länsstyrelsen inför en planerad åtgärd har ökat, vilket resulterat i att Länsstyrelsen kontaktats efter kurserna.⁶²

Vi har införlivat kulturmiljöarbetet internt inom Länsstyrelsen genom deltagande i tvärsektoriella projektgrupper för Länsstyrelsens arbete i planeringen för den nya järnvägssträckningen Ostlänken och i arbetet med grön infrastruktur, där kulturmiljöaspekten belysts som en del av helhetssynen på landskapet. Under året har detta resulterat i ökat samarbete och ökad medvetenhet kring kulturmiljöfrågorna genom fler aktiviteter och fler remitterade ärenden än tidigare. Kulturmiljöerna har också lyfts fram i arbetet för ett hållbart samhälle, människors delaktighet, ett inkluderande samhälle och en helhetssyn på landskapet i enlighet med de nationella kulturmiljömålen.

Inför arbetet med nationell plan för omprövning av vattenkraft har kulturmiljöenheten deltagit i Länsstyrelsens planering. Hänsyn till kulturmiljön är en aspekt som ska beaktas vid bedömningen av vilka miljöförbättrande åtgärder som kan vara aktuella.

I det tvärsektoriella projektet *Kulturmiljö för alla*⁶³ har Länsstyrelsen arrangerat vandringar i stadsnära fornlämningsmiljöer. Vandringarna har främst syftat till att nå integration mellan personer med inrikes och utrikes bakgrund.⁶⁴ Under 2019 har det genomförts tolv vandringar

⁶¹ Samverkan med avdelningarna för landsbygd och natur- och miljö

⁶² Samverkan med avdelningarna för landsbygd och natur- och miljö

⁶³ Samarbete mellan enheten för social hållbarhet och kulturmiljöenheten

⁶⁴ Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet 14

med olika teman fördelat på fem kommuner i länet.⁶⁵ Detta har bland annat bidragit till ett ökat samarbete mellan Länsstyrelsen och olika föreningar i länet samt att intresset för vandringarna har ökat. Projektet har utvecklats under året genom att Länsstyrelsen tagit fram nya broschyrer på lättbegriplig svenska som underlag för vandringarna. En broschyr har även översatts till arabiska.

Onsdag-lördag 6-9 februari deltog Länsstyrelsen genom enheten för social hållbarhet och kulturmiljöenheten, i *"Folk och kultur – ett kulturpolitiskt konvent i Eskilstuna"*. <https://www.folkochkultur.se/>. Länsstyrelsen presenterade sitt tvärsektoriella projekt *"Kulturmiljö för alla – Forntidsvandringar för integration"* genom att arrangera ett seminarium och anordnade en monter. I seminariet deltog några av Länsstyrelsens medarrangörer: *"Fornvandringspoeterna"*, Naturstugan i Årby och Naturskyddsföreningen/Schysst.

Målgruppen var branschfolk (onsdag-fredag) och allmänhet (lördag öppet för alla).

Såväl vårt projekt *"Kulturmiljö för alla, Forntidsvandringar för integration"*, som att vi som enda Länsstyrelse i landet, deltog i konventet *"Folk och Kultur"* resulterade i en mycket positiv respons. Deltagare sökte upp Länsstyrelsens monter och en återkommande kommentar var att upplägget vandring, fornlämningar och integration var oväntad och smart. Att skapa möten mellan inrikes- och utrikes födda personer genom forntidsvandring uppfattades som *"integration på riktigt"*. Länsstyrelsen tagit plats på Sveriges gemensamma kulturarena och visat att kulturmiljön är en faktor att räkna med.

En mätbar effekt var att det gick åt ca 250 stycken av vår nytryckta broschyr. Den har sedan använts för spontana vandringar i både Flen och Eskilstuna enligt samtal mellan initiativtagarna och Länsstyrelsen. Många utrikes födda lockades till vår monter genom en tydlig text på arabiska. En annan effekt är ett möjligt framtida samarbete med region Halland, som kontaktat Länsstyrelsen, då deras kulturarvsprojekt *"Expedition kulturarv"* har likheter med Länsstyrelsens projekt.

Fler kultur- och integrationsintressenter har fått kännedom om *"Kulturmiljö för alla"*. Tack vare ett större kontaktnät bland såväl organisationer som privatpersoner underlättas Länsstyrelsens fortsatta integrationsarbete.

Naturvårdsenheten och Kulturmiljöenheten har gemensamt planerat och genomfört evenemang i samband med 100-årsjubileet för naturreservatet Jaktstuguskogen vid Sparreholm. Här ligger även byggnadsminnet von Rosens jaktstuga. I samband med Kulturarvsdagen den 8 september arrangerades här en festdag, dit allmänheten bjöds in. Det

⁶⁵ Vandringarna omfattade tre timmar vardera där ca 160 personer deltagit. Medlemmar från föreningen Arkeologi i Sörmland deltog aktivt i projektet, liksom i förberedande och utvärderande möten kring projektet

blev ett väldigt lyckat arrangemang med över 100 besökare, tio helt fullsatta visningar inne i stugan. Många deltog även på skogsguidningen, småkrypsspaningen och tipspromenaden. Katrineholmskuriren berättade om dagen i en artikel.

Samverkan handlingsplaner och utvecklingsstrategier

Länsstyrelsen önskar medverka till en god samverkan med den nybildade Region Sörmland. Sörmlands museum avser att utveckla samarbeten inom länet med olika aktörer såväl offentliga som föreningar och enskilda människor vilket vi noterat i vårt remissvar till den aktivitetsplan för Kulturplan Sörmland som regionen tagit fram.

Aktivitetsplanen skulle kunna ha en bredare ansats när det gäller kulturmiljöer och kulturarv. Förhoppningsvis kommer kulturmiljöfrågorna att kunna lyftas i takt med att samarbetet med Region Sörmland vidareutvecklas och fördjupas.

I arbetet med järnvägsprojektet Ostlänken samråder Länsstyrelsen i Södermanlands län med länsstyrelserna i Östergötlands och Stockholms län. I samrådsgruppen har även Uppsala län deltagit med erfarenheter från större arkeologiska projekt för att stärka Länsstyrelsen i det omfattande arbete som ligger framför oss. Samsyn och gemensamt framtagna strategier för arbetet med kulturmiljöfrågorna eftersträvas. Vi behöver träffas vid fler tillfällen innan resultat och effekter kan avläsas. Trafikverket tar fram en handlingsplan i samverkan med berörda länsstyrelser, kommuner och Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen har initierat samarbeten kring fornvård och förmedling med kommuner i länet. Med en delfinansiering genom kulturmiljöanslaget har Eskilstuna kommun under året svarat för fornvårdsinsatser.

Länsstyrelsen i Södermanlands län, Eskilstuna kommun, Eskilskällans vänner och Trafikverket samverkade inför invigningen av den återfunna runstenen vid Stora Tidö i Eskilstuna i maj.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att uppdraget är uppfyllt. Länsstyrelsen har genom sina aktiviteter verkat för att höja kunskapen om kulturmiljövärden och hur dessa kan vara en del i samhällsutvecklingen. Samtliga nationella mål för det statliga kulturmiljöarbetet berörs. Länsstyrelsens arbete har resulterat i en positiv utveckling för kulturmiljöaspekterna vilket framgår av redovisningen ovan.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.7 Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter

1.7 Länsstyrelserna ska redovisa resultatet av hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:62) och icke-diskriminering belysts, analyserats och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse.

Arbete med mänskliga rättigheter och icke-diskriminering i egna verksamheten

Länsstyrelsens interna handlingsplan för jämställdhet och jämlikhet har reviderats under 2019. Det är en handlingsplan med målsättningar och åtgärder för att förhindra diskriminering. Revideringen har bland annat skett genom en uppdatering utifrån diskrimineringsgrunderna och arbetsmiljöverkets föreskrifter. Även FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, diskrimineringslagen och kravet på aktiva åtgärder kopplat till diskrimineringsgrunderna har använts.

De jämställdhetspolitiska målen, länsstyrelseinstruktionen, regleringsbrevet och Länsstyrelsens *Handbok för perspektivfrågor 2018–2021* har också utgjort underlag. Revideringen har resulterat i nya mål och åtgärder som främjar jämställdhet och lika villkor inom ett flertal områden.

Handboken har under året spridits till flera andra länsstyrelser⁶⁶, för deras arbete med implementering av §5, s k perspektivfrågor, i verksamheten samt flera kommuner i Södermanland. Handboken har blivit så eftertraktad att ett nytryck varit nödvändig och totalt är den tryckt i 900 exemplar. Den har även delats ut till flera andra länsstyrelser.

Samarbete med andra berörda och stöd till kommunerna

Länsstyrelsen har medverkat i planeringen av konferensen *Inkludera Mera* som anordnas av Mälardalens högskola och andra samarbetspartners i det så kallade Samhällskontraktet (Regionerna Sörmland och Västmanland samt kommunerna Eskilstuna och Västerås). Årets inriktning var hälsa och välbefinnande med fokus på psykisk hälsa. Utmaningarna kring psykisk hälsa belystes särskilt ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Länsstyrelsen har, tillsammans med Region Sörmland, samverkat inom nätverket Jämkom. Nätverkets målgrupp är handläggare, strateger och HR-medarbetare i kommuner och Region, med ansvar för jämställdhetsfrågor och frågor om mänskliga rättigheter.

⁶⁶ Länsstyrelserna i Gävleborgs län, i Värmland län och i Blekinge län.

Diskrimineringslagstiftning är ett återkommande tema sedan 2018. Under året genomfördes en temadag om att arbeta förebyggande med aktiva åtgärder och icke-diskriminering på arbetsplatser. Ett flertal kommuner, statliga myndigheter, företag och idrottsförbund närvarade. Ökad kunskap om diskrimineringsgrunderna och utbildning i praktiska verktyg för att arbeta med aktiva åtgärder förmedlades under utbildningen.

Deltagarna utbytte också erfarenheter om hur man kan arbeta intersektionellt inom sin verksamhet. Fokus låg även på icke-diskriminering vid rekryteringsprocesser och att nå missgynnade eller utsatta grupper med sin verksamhet. Intresset att arbeta med icke-diskriminering ökar hos flera aktörer i länet och viljan att tillämpa icke-diskriminering i arbetsprocesser såsom rekrytering, kompetensförsörjning och arbetsmiljöarbete är stor. Temat finns även med i arbetet med mångfald och integration i kommunerna.

Länsstyrelsens syfte med insatserna var att stärka kunskapen och inse vikten av arbete med lika villkor, antidiskriminering och jämställdhet hos olika aktörer i Södermanland. Genom att bredda innehåll och ha ett intersektionellt perspektiv i Jämkom's arbete, kan synergieffekter uppnås.

Företagsfrämjande på lika villkor

Länsstyrelsen har också använt verksamhetsmedel för mänskliga rättigheter till att inom landsbygdsenheten utveckla ett företagsfrämjande på lika villkor och därmed ta vara på alla människors initiativ- och innovationskraft. Det har skett genom att öka kompetensen om intersektionalitet, jämställdhet och mänskliga rättigheter i handläggningen av EU-stöd och inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har tagit fram fakta och statistik rörande fördelning av företagsstöd i landsbygdsprogrammet i Södermanlands län. Underlaget visar på en snedfördelning och att offentliga resurser i större utsträckning går till mäns företag.

Länsstyrelsen har bjudit in andra länsstyrelser⁶⁷ till erfarenhetsutbyte om handläggning, jämställdhet och urvalskriterier gällande EU-stöd. Dialoger om hur man kan ställa krav på rådgivare och konsulter i programmet samt säkerställa jämställdhets- och mångfaldskompetenser har genomförts.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete inom mänskliga rättigheter har haft gott resultat. Bedömningen grundas på att Länsstyrelsen prioriterat arbete med icke-diskriminering samt ett externt fokus på möten med Jämkom och flertalet kommuner och myndigheter i länet

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

⁶⁷ Samverkan i arbetet har skett med de flera andra länsstyrelser i Örebro län, i Stockholms län, i Uppsala län, i Gotlands län och i Västmanlands län.

Miljö- och energidepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från miljö- och energidepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.8 Efterbehandling av förorenade områden

1.8. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har arbetat med förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder i enlighet med förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningssskador och statligt stöd för sådant avhjälpande. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna har informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag, hur de har gett stöd till kommunerna samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelsen har under året fått in flera bidragsansökningar samt utkast av en ansvarsutredning från två kommuner i länet. Ansökningarna behöver kompletteras och bearbetas ytterligare innan Länsstyrelsen kan bedöma vilka objekt som kvalificerar sig för bidraget och innan medel kan sökas hos Naturvårdsverket. Länsstyrelsen har även haft ett möte med en kommun som lämnat in en bidragsansökan.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år fortsatt att informera om det statliga bidraget som kan ges vid byggande av bostäder inom förorenade områden till länets kommuner. Informationsvägarna har varit via e-post och möten på både handläggare- och chefsnivå. Länsstyrelsen har även hänvisat till information på Naturvårdsverket webbplats där de aktuella bidragsvillkoren tydligt framgår. Länsstyrelsen bedömer att det inom några år finns minst ett objekt i länet som finansieras med detta bidrag.

Statligt stöd för sanering av förorenade områden kopplat till bostadsbyggande utgör en begränsad del av länsstyrelsens arbete med förorenade områden. Länsstyrelsen involveras vid exploatering av förorenade områden genom den ordinarie planprocessen. Länsstyrelsen bedriver också tillsyn för att förmå ansvariga verksamhetsutövare att efterbehandla förorenade områden. Arbetet planeras treårsvis och finns beskrivet i ett särskilt regionalt program för länet

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att regeringsuppdraget har uppfyllts med att informera kommunerna om bostadsbidraget.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrappporteringskrav 1.10 Samordning och ledning avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv m.m.

1.10. Länsstyrelserna ska redovisa de åtgärder som har vidtagits för att samordna och leda det regionala arbetet avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Naturvård, biologisk mångfald, LONA och åtgärdsprogram för hotade arter

Åtgärder inom naturvården som är av samordnande karaktär är det skötselråd som vi har för några större reservat. Länsstyrelsen har också samordnat naturvårdsinsatser med några andra av länets naturvårdande organisationer. Tillsammans med Nyköpings kommun i naturvårdsprojektet LIFE Coast Benefit och tillsammans med Region Sörmland i Nynäsreservatet.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med samordning av länets ideella naturvård i flera projekt, tex växtinventeringar, och där uppnått goda samarbeten. Länsstyrelsen har också deltagit i samordningen av framtagandet av en ansökan om ett nytt LIFE-projekt för skräntärna där samordningen inte bara omfattat det egna länets naturvård utan också Birdlife Sverige och andra länsstyrelser.

Länsstyrelsen är fortsatt delaktig i ett länsöverskridande samarbetsprojekt kring Hjälmarens lövskogar, där flera arbetsmöten och exkursioner genomförts. Länsstyrelsen deltar som samordnande tillsammans med de övriga länsstyrelserna⁶⁸ runt Hjälmaren, Skogsstyrelsen samt fyra kommuner. Projektets syfte är att den stora lövskogsarealen vid Hjälmaren inte ska minska. Det ska ske genom skydd av områden och genom rådgivning till markägare att istället för granskog bedriva lövskogsbruk. Den stora arealen lövskog är särskilt viktig för den biologiska mångfalden med mindre hackspett som en karaktärsart.

Arbetet med att samordna den lokala naturvårdssatsningen har i huvudsak riktats mot kommunerna men också mot andra aktörer, exempelvis Sportfiskarna. Region Sörmland har också medverkat i tillskapandet av nya våtmarker med LONA-stöd.

⁶⁸ Länsstyrelserna i Västmanlands län, Örebro län och Uppsala län

Med medel från Skogsstyrelsen har Länsstyrelsen arbetat med ett regionalt skogsprogram. En konsult har genomfört dialogmöten med länets aktörer för att hitta de frågor som de bedömer som viktigast i ett regionalt program. Dialogerna har resulterat i att tre områden, där numreringen syftar på den ordning de har i det nationella skogsprogrammet, lyftes fram:

1. Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta,
2. Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet,
5. Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen.

Arbetet har också resulterat i en färdplan för fortsatt arbete med programmet. Arbetet med skogsprogrammet har skett i nära samarbete med Skogsstyrelsen och Region Sörmland.

Friluftsliv

Länsstyrelsen leder och samordnar ett friluftslivsnätverk som under året har utökats och varit en kanal för samverkan och kunskaps- och informationsspridning. I nätverket ingår olika aktörer inom friluftslivet, såsom tjänstemän och politiker i kommunerna och Region Sörmland, föreningar, markägare och företag inom branschen.

Under året har samverkan mellan aktörer i länet skapats bland annat genom att en regional tankesmedja för friluftsliv ordnats. Det har gett gemensam kunskap, möten mellan aktörer från myndigheter, civilsamhället och näringslivet och möjligheter till samarbeten genom att värdefulla kontakter skapats. Det väntas leda till fler åtgärder i länet för att nå friluftslivsmålen.

Ett utkast till regional handlingsplan har tagits fram tvärsektoriellt på Länsstyrelsen med konkreta åtgärder som kan genomföras på Länsstyrelsen under en femårsperiod. Andra aktörer har under arbetet och under pågående remisstid möjlighet att lämna synpunkter. Genom arbetet har friluftslivsmålen förankrats i organisationen och kunskap om friluftsliv integrerats i andra uppdrag. När åtgärderna genomförs får det positiva effekter för friluftslivet inom naturvård, samhällsplanering och utvecklings- och tillväxtarbete. Konkreta åtgärder har genomförts till exempel publiceringen av tidigare nämnda utflyktsguide för att öka tillgängligheten till natur- och kulturmiljöer och stärka den lokala turismen. Det förväntas leda till mer naturkontakt genom fler besök i beskrivna områden. Flera av länets kommuner har deltagit i en regional konferens om kartläggning av friluftslivsvärden som ordnats i samarbete med andra län och Naturvårdsverket och förväntas leda till att friluftslivspolitikerna får genomslag i kommunernas planeringsarbete.

Slutföra ärenden om naturreservat

Inom arbetet med att minska ärendebalanserna och slutföra ärenden om bildande av naturreservat har Länsstyrelsen dels arbetat med att fatta beslut om helt nya reservat, dels arbetat med att fatta nya beslut för två mycket omfattande skärgårdsreservat. Eftersom arbetet med de senare också omfattar större marina arealer har Länsstyrelsen valt att dessa marina värden ska omfattas av nya syften och föreskrifter. Det har i sin tur inneburit utdragna

förhandlings- och dialogprocesser med markägare och andra sakägare. På grund av föräldradighet hos handläggare som arbetat med ett av dessa två reservat, samt koordinering mellan Länsstyrelsen och Region Sörmland i det andra av de två skärgårdsreservaten har handläggningen fördröjts in på år 2020. Planen är att dessa två beslut ska fattas under 2020. Inför beslut om dessa skärgårdsreservat har även omfattande inventerings och modelleringsarbeten gjorts. Problem med att få fram djupdata samt säkerhetsklassning av handläggare har försenat reservatsprocesserna ytterligare. Sammantaget har arbetet med det marina områdesskyddet inneburit att ambitionen för beslutsfattande inom landmiljöer, främst skogar, har nedprioriterats något. Av de 23 reservatsobjekt där markersättningen är löst, men beslut inte fattats ännu, är åtta objekt inköpta och resterande är löst med intrångsavtal.

Vilt- och rovdjursförvaltning

En omorganisation av länets älgförvaltningsområden har genomförts. Länet som tidigare var uppdelat i nio älgförvaltningsområden utgörs nu istället av endast två. Anledningen är att Länsstyrelsen ser många förvaltningsmässiga och administrativa fördelar i att ha färre och större förvaltningsområden.

Länsstyrelsen leder sedan 2016 projektet *Dovhjort i samverkan* med syftet att frivilliga skötselområden ska bildas och att dessa tillsammans med Länsstyrelsen, Jägareförbundet, LRF, Föreningen Sörmländska Jordägare och skogsintresset verkar för en mer kvalitativ och samordnad förvaltning av dovhjortsstammen i länet. Inom projektet har Länsstyrelsen under 2019 anordnat utbildnings- och uppföljningsmöte, genomfört en enkätundersökning i syfte att utvärdera projektet samt ansökt och beviljats bidrag från Skogsstyrelsen för att fortsätta driva projektet i ytterligare 3 år.

Genom deltagandet i styrgruppen för Skogsstyrelsens projekt *Mera Tall* inom i Södermanlands och Örebro län, bidrar länsstyrelsen till att nå viltstammar i balans med fodertillgången i länet.

Vilthandläggarna i Södermanland har tillsammans med handläggare från Länsstyrelsen i andra län deltagit på dialogmöte anordnat av Svenska Jägareförbundet för att dela erfarenheter, skapa samsyn och inspirera för en bättre viltförvaltning i regionen. Södermanlands handläggare presenterade där projektet *Dovhjort i samverkan* och länets samförvaltningsplan för att inspirera andra län att arbeta på liknande sätt med flerartsförvaltning och kompetensutveckling för jägare och markägare om olika klövviltsarters påverkan på varandra, landskapet samt jord- och skogsbruket.

Länsstyrelsen har deltagit på möten med det regionala viltolycksrådet samt deltagit i nationella viltolycksveckan i syfte att minska antalet trafikolyckor med vilt.

Det har under året genomförts sammanträden och utbildningar med *Viltförvaltningsdelegationen* och delegationens arbetsutskott, för att besluta om övergripande riktlinjer inom viltförvaltningen i länet, förankra Länsstyrelsens beslut, samt öka kunskapen hos ledamöterna. Informationsbrev med aktualiteter har skickats ut till ledamöterna i förvaltningsgrupperna för att hålla dessa uppdaterade om viltförvaltningen i länet.

Länsstyrelsen har anordnat ett utbildningstillfälle för älgförvaltningsgrupperna samt varit föredragande på samråd inom älgförvaltningsområdena. Föredragens syfte har varit att utbilda och utveckla aktörerna inom skötsel- och förvaltningsområden, samt skapa goda förutsättningar för samarbete och dialog.

För att underlätta för lantbrukare som lider skada av stora viltstammar har Länsstyrelsen fattat beslut om tillstånd till hjälpmedel vid skyddsjakt utan föregående besiktning av skador, inom de områden där man sedan tidigare känner till omfattande problem med viltskador. Vid överföring av information till länsstyrelsens nya webbplats och hemsida har en stor arbetsinsats gjorts för att information till allmänheten ska vara lättillgänglig och tydlig. Ansökningsformulär har uppdaterats och justerats för att bli mer användarvänliga och är i större grad komplett ifyllda, vilket även inneburit att Länsstyrelsens handläggning blir effektivare.

Länsstyrelsen har lämnat yttrande över remiss avseende förenklat förfarande för avsättning av svenskt vildsvinskött, samt yttrande över remiss avseende förslag till reviderad nationell förvaltningsplan för vildsvin.

Länsstyrelsen har under året handlagt ansökningar avseende skyddsjakt, hjälpmedel vid skyddsjakt, jakt under hela dygnet, jakt från motorfordon, jakt på allmänt vatten, ändring av kronhjorts- och älgjaktsområden, älgutdelning till licensområden, rivning av bäverdammar och boplat, befrielse från fällavgift, bidrag till inventering och upprustning av älgskyttebanor, dispens från förbud att hålla hund lös, samt granskning av skötsel- och förvaltningsplaner.

Länsstyrelsen har under året även författat artiklar i landsbygdsavdelningens eget magasin Aktiv Landsbygd, gjort uppföljning, sammanställning och presentation av jakt- och inventeringsresultat, handlett praktikanter, beslutat om jakttider och fällavgifter för älg, utfört tillsyn på vilthägn, besvarat mail och telefonsamtal från allmänheten, aktörer inom viltförvaltningen och journalister m.m.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att resultatet är gott för de delar av detta uppdrag som finansieras av bidrag. Utvecklingsbehov finns inom det allmänna dialogarbete som Länsstyrelsen bör föra med markägare och delar av den ideella naturvården för att underlätta fortsatt framgångsrik naturvårdsarbete. Länsstyrelsen planerar att öka antalet sådana kontakter under kommande år.

Resultatet av arbetet inom viltförvaltning bedöms ge ökad kunskap om viltet och viltförvaltningen i länet och samspelet mellan länets viltarter, inom alla nivåer inom förvaltningen. Resultatet bedöms även ge ökad kunskap om och ökat engagemang för biologisk mångfald och viltstammarnas balans med övriga intressen.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet i hög grad har uppfyllt de uppsatta målen och att genomförda insatser fått avsett effekt i syfte att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik inom vilt och rovdjursförvaltning.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Näringsdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från näringsdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.13 Samverkan och finansiering inom regionalt tillväxtarbete

1.13. Länsstyrelserna ska, inom ramen för sitt regionala tillväxtarbete, i enlighet med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med landstingen respektive Gotlands kommun. Redovisningen ska innehålla vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra. Redovisningen ska även omfatta genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Länsstyrelsen har ej genomfört insatser med landstingen inom ramen för det regionala tillväxtarbetet 2019. Länsstyrelsen har genomfört insatser tillsammans med Region Sörmland.

Länsstyrelsen har samverkat med Region Sörmland inom områden som bredbandsutbyggnad, landsbygdsutveckling, partnerskapet för landsbygdsutveckling och kommersiell service. Samverkan har även skett inom regionala projekt som Stolt mat i Sörmland och i arbetet med den regionala livsmedelsstrategin.

Avtal om samverkan mellan parterna inom olika verksamhetsområden är tecknade. Länsstyrelsen och Region Sörmland samverkar långsiktigt om fördelning av medel för fördelning av insatser för landsbygdsutveckling, livsmedelsstrategin och andra företagsfrämjande insatser.

Regionbildningen har inneburit förändringar på den regionala arenan, vilket i sin tur medfört behov av nya former för samverkan. Länsstyrelsens ambition är att det fortsatta samarbetet mellan parterna ska formaliseras och utvecklas vidare på liknande positiva sätt som hittills. Under 2019 har Länsstyrelsen även haft övergripande diskussioner med Region Sörmland om de regionala strukturfondsprogrammen. Länsstyrelsen har i nuläget inte några territoriella projekt eller samarbeten, men Länsstyrelsen ingår däremot i flera ERUF- finansierade projekt inom miljö- och klimatområdet.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete inom samverkan har haft gott resultat. Länsstyrelsen bedömer att samverkan med Region Sörmland har utvecklats under året. Att regionen avsätter medel långsiktigt för samarbete med länsstyrelsen inom ovan nämnda områden bör anses som effekt av goda insatser inom prioriterade verksamhetsområden.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.14 Beslut om tilldelning av medel för regionala tillväxtåtgärder

1.14. Länsstyrelserna ska redovisa hur beslut om tilldelning av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, som länsstyrelsen har fattat, har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. Av redovisningen ska det framgå hur hänsyn tagits till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och hur det har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Länsstyrelsen har under året fokuserat på samverkan i länet, förenkla för företag, kompetensutvecklingsinsatser för hållbar tillväxt och intersektionellt perspektiv samt projekt för att utveckla sörmländsk mat.

Länsstyrelsen har genomfört, medverkat i och bidragit till samverkansforum för länets aktörer rörande landsbygdsutveckling och regional tillväxt, till exempel Partnerskapsmöten och andra dialogträffar med företrädare för boende och företagare på landsbygden.

Landsbygdstinget är ett annat viktigt forum som arrangeras i samverkan med Hela Sverige ska leva. Tinget samlar en bred representation av privata och offentliga aktörer som verkar för en ökad service på landsbygden. Årets tema var klimat.

För att uppnå livsmedelsstrategins inriktning genomfördes arrangemanget Smart Farming av Agro Sörmland med regionala tillväxtmedel i syfte att öka den inhemska produktionen. Arrangemanget bidrog till ökad innovation- och produktionsinsatser med fokus på resurs- och klimateffektivitet i primärproduktionen.

Länsstyrelsen har utvecklat kunskapen om och stärkt upp arbetet med hållbar tillväxt internt och externt. Målet är att stärka lokal och regional konkurrenskraft och att arbeta strategiskt som en del i det långsiktiga arbetet för att stärka och utveckla länets företag; företag som i stor grad finns och verkar på landsbygden.

För att ett intersektionellt perspektiv ska få större genomslag i myndighetens insatser så har länsstyrelsen arbetat med kompetensutveckling gällande rätten till likabehandling och skydd mot diskriminering i hantering av företagsstöd främst gällande myndighetens arbete med service, information, rådgivning och handläggning

Den regionala livsmedelsstrategin är ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Region Sörmland och Lantbrukarnas Riksförbund och har som övergripande mål att göra Södermanland till ett av landets tre ledande matregioner. Delar av de regionala tillväxtmedlen har gått till projektet Stolt mat i Sörmland. Syftet är lyfta fram sörmländsk mat och gastronomi för att öka värdet på matrelaterade produkter och tjänster i länet, dessutom bidrar detta till att stärka Sörmlands attraktionskraft.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömning är att vi uppnår ett gott resultat. Insatserna inom ramen för regionala tillväxtåtgärder bidrar positivt till den regionala utvecklingsstrategin och det regionala strukturfondsprogrammet genom insatserna för innovation och företagande, kompetensförsörjning samt attraktiva miljöer och tillgänglighet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.15 Genomförande av Landsbygds- och fiskeriprogrammet

1.15. Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,

en minskning av de administrativa utgifterna,

en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och

en minskning av andelen fel i stödhanteringen.

Vid genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 (prop. 2014/15:1, utg.omr 23, bet. 2014/15:MUJ2, rskr. 2014/15:88) ska länsstyrelserna:

redovisa genomförandet av programmen, samt

handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet SUSS-LB för projekt- och företagsstöd respektive system SUSS-JBR för jordbrukarstöd.

Länsstyrelsens hantering av EU-stöd vägleds av olika mål. Myndighetens genomförda insatser under 2019 redovisas utifrån områdena förenkling för företag och myndigheter, administration och tidiga utbetalningar samt redovisning av handläggningstider och måluppfyllnad.

Länsstyrelsen har under året genomfört olika insatser för att förenkla för företag och myndigheter, bland annat genom information, rådgivning och utbildning. Länsstyrelsen har publicerat artiklar i myndighetens tidskrift *Aktiv Landsbygd* med information om ansökningsförfarande och handläggningsprocess.

Administration och tidiga utbetalningar

Länsstyrelsen har under året strävat efter att betala ut stöd så tidigt som möjligt. Myndighetens arbetsprocess för stöd som söks via SAM Internet styrs av Jordbruksverkets IT-system SUSS-JBR. I det systemet fastställs även målen för utbetalningsprocent. Jordbruksverkets bristande system innebär dock svårigheter med att följa upp utbetalningsprocenten. I den uppföljningen har Länsstyrelsen i stället använt BLIS. Även manuell beräkning av utbetalningar har skett, vilket påverkat kvaliteten på uppgifterna. Under 2019 har Länsstyrelsen följt de utbetalningsmål som fastställts av regeringen i samverkan med Jordbruksverket. Att nå utbildningsmålen är en förutsättning för en levande landsbygd. Den årliga remissen med kostnader för att hantera EU-stöden visar på en effektiv hantering. Länsstyrelsen bedömer att målet för utbetalning i hög grad är uppfyllt.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att uppdraget i hög grad har uppfyllts. Bedömningen grundas på myndighetens genomförda insatser inom förenkling för företag och myndigheter samt administration och tidiga utbetalningar, vilket betyder att Länsstyrelsen har följt och uppnått Jordbruksverkets utbetalningsmål och tidplan.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.16 Bistå Jordbruksverket och näringsdepartementet

1.16. Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket och Näringsdepartementet i arbetet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för 2021–2027 (GJP), framför allt vad gäller framtagandet och arbetet med en nationell strategisk plan för GJP 2021–2027.

Under 2019 har länsstyrelserna arbetat med regleringsbrevsuppdraget 1.15 samt utifrån det specifika uppdrag som länsstyrelsernas länsrådsgrupp gav landsbygdschefsnätverket under 2018; att bidra med erfarenheter och synpunkter i förberedelsearbetet för den nya gemensamma jordbrukspolitiken (GJP). Målet för uppdraget är att göra jordbrukarstöd och landsbygdsutvecklingsstöd mer effektiva och ge bättre måluppfyllelse.

Länsstyrelsernas arbetsgrupp för GJP 2021–2027 har representation från chefsnätverken inom lantbruk och landsbygd, näringslivsutveckling och hållbar tillväxt, livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, miljö samt vattendelelegationerna. Dessutom har avstämningar genomförts med chefsnätverket för kulturmiljö.

Länsstyrelserna har utifrån relevanta uppdrag samt kunskap och erfarenhet inom området sammanfattat en gemensam promemoria och kommit med inspel i olika forum. Viktiga frågor i kommande program är minskad komplexitet och ökad flexibilitet samt förenklad administration. Utifrån målen för Sveriges genomförande av GJP har länsstyrelserna även lyft rollen att bidra med samordning av nationella medel, inom exempelvis miljö, klimat och bredband och med övrig EU-finansiering inom sammanhållningspolitiken. Detta är inte minst viktigt för en ökad ambition inom miljö- och klimatarbetet.

Länsstyrelserna har samlat kompetens från hela landet i en arbetsgrupp som har bistått Jordbruksverket i förberedelsearbetet. Arbetsgruppen har deltagit i Näringsdepartementets sakråd och givit skriftliga synpunkter, samt deltagit i veckovisa avstämningar med Jordbruksverket och Näringsdepartementet. Arbetsgruppen har även tagit fram informationsmaterial om förberedelsearbetet och länsstyrelsernas gemensamma synpunkter, att användas i dialog med externa intressenter på regional nivå.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens bedömning är att man bistått Jordbruksverket och Näringsdepartementet på ett utmärkt sätt. Bedömningen görs genom att man deltar i den nationella arbetsgruppen som är utsedd av LD21.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Åtterrporteringskrav 1.17 Bidra till att uppfylla målen för livsmedelsstrategin

1.17. Länsstyrelserna ska redogöra för och bedöma hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla de av riksdagen fastlagda målen för livsmedelsstrategin – det övergripande målet samt tillhörande mål för strategins strategiska områden inom myndighetens ansvarsområde. Rapporteringen ska baseras på av länsstyrelserna valda indikatorer eller andra bedömningsgrunder.

Länsstyrelsen har i huvudsak bidragit till att uppnå de av riksdagen fastlagda målen för den nationella livsmedelsstrategin genom arbetet med den regionala livsmedelsstrategin och kommunikationsinsatser kopplat till arbetet. Fem informationsinsatser har varit riktade direkt mot allmänheten, och ytterligare fem mot kommunerna. Två insatser har syftat till att minska sårbarheten i livsmedelskedjan, med sju respektive ett 50-tal deltagare. Arbetet med livsmedelsstrategin har också spridits via ett nyhetsbrev som utkom tre gånger. Under året har även fyra nyhetsbrev om ekologisk produktion har skickats ut till ca 250 mottagare. I oktober

arrangerades en konferens med temat *Tillväxt och tillsyn* med syftet att inspirera och sprida kunskap om metoder som underlättar tillsyns- och kontrollverksamhet.

Utöver arbetet med den regionala livsmedelsstrategin har Länsstyrelsen bidragit till att uppnå målen i den nationella livsmedelsstrategin via stöd i landsbygdsprogrammet. Under 2019 har Länsstyrelsen beviljat två stöd relaterat till den nationella strategins mål: etablering av *Viltslakteri* (fokusområde 3a) och *Matverk från Sörmland*, ett innovationsprojekt (fokusområde 6a). Projektet Smakrik och blomstrande besöksnäring är ett länsöverskridande projekt riktat mot besöksföretagare. Under året hölls tre kurser med nio deltagare från Södermanland, ett företagsbesök med elva deltagare från Södermanland, två grupprådgivningar med sex deltagare från Södermanland och enskild rådgivning har getts till sju sörmländska företagare. Dessutom har fem träffar om skötsel av betesmark och naturbete genomförts inom projektet *Skötsel av ängs- och betesmarker - nätverk, samverkan och nya metoder, 2018 - 2020*.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete med att uppfylla riksdagens fastlagda mål för livsmedelsstrategin har gett ett utmärkt resultat. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med den regionala livsmedelsstrategin har resulterat i ett användbart underlag för att öka livsmedelsproduktionen i länet och därmed uppfylla målet i den nationella livsmedelsstrategin där Länsstyrelsen har arbetat mot målen "Regler och villkor", "Konsument och marknad" och "Kunskap och innovation".

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.18 Bedöma måluppfyllelse för de operativa målen i kontrollplanen för livsmedelskedjan

1.18. Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedels- och foderkontrollen, kontrollen av djurskydd, djurhälsa och smittskydd, animaliska biprodukter samt veterinärmedicinska preparat och restsustanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

Livsmedelskontroll

Enligt Sveriges fleråriga kontrollplan⁶⁹ ska offentlig kontroll ha utförts vid 250 anläggningar i landet som torkar spannmål för livsmedelsändamål senast den 31 december 2019.

Länsstyrelsen har haft som mål för 2019 att genomföra 10 kontroller. Länsstyrelsen har genomfört 10 primärproduktionskontroller av anläggningar som torkar spannmål och 9 kontroller i samband med tvärvillkorskontroller. Målet bedöms vara helt uppfyllt.

Länsstyrelsens kontroll av primärproduktionen är riskbaserad och genomförs regelbundet. Länsstyrelsen genomförde kontroll av 4,3 procent av kontrollobjekten under 2019, vilket innebär en ökning av antalet genomförda kontroller med 15 procent jämfört med föregående år. Det har saknats vägledning från central myndighet om hur ofta kontroller ska genomföras.

Foderkontroll

Länsstyrelsens mål inom kontrollområdet primärproduktion foder har varit att kontrollera minst 20 kontrollobjekt. Detta mål är uppfyllt. Dessutom har 19 foderproducenter kontrollerats i samband med tvärvillkorskontroller. Under 2019 har Länsstyrelsen inte genomfört några särskilda informationsinsatser för foderföretagarna, men de informeras om kraven på foderhantering i samband med kontroll. Länsstyrelsen bedömer att det finns förutsättningar för en god foderkontroll med tillräckliga resurser och kompetens för att genomföra de planerade kontrollerna. Jordbruksverkets riskklassificeringsmodell används vid uttag av objekt. Eftersom vi inte har genomfört några särskilda informationsinsatser under året för att öka medveten hos foderföretagare, bedöms målen i Sveriges fleråriga kontrollplan vara delvis uppfyllda.

Länsstyrelsens kontroll av primärproduktionen är riskbaserad och genomförs regelbundet. De senaste fem åren har cirka 2 procent av primärproducenterna kontrollerats. Det har dock saknats vägledning från central myndighet om hur ofta kontroller ska genomföras.

⁶⁹ https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/produktion-handel-kontroll/livsmedelskontroll/mal-och-strategier-for-livsmedelskontrollen/NKP_2018_2021-webbversion.pdf?AspxAutoDetectCookieSupport=1

Kontroll av djurskydd

Länsstyrelsen har inom området djurskyddskontroll genomfört 1,63 gånger fler normala kontroller än kontroller efter anmälan. Målet är att kvoten ska vara minst 1. Dessutom har Länsstyrelsen uppnått målet att kontrollera minst 10 procent av objekten med livsmedelsproducerande djur. Däremot har vi inte lyckats med att högst 25 procent av kontrollerna efter anmälan ska vara utan anmärkning. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att försöka minska antalet obefogade kontroller, vilket innebär att många kontroller görs administrativt från kontoret. Under 2019 var 27 procent av kontrollerna obefogade. Minst en parallellkontroll per djurskyddshandläggare har genomförts.

Vid kontroll efter anmälan används informationsmaterial regelbundet, medan det i övriga kontroller används vid behov. Av förprövningsärendena handläggs 100 procent inom 56 dagar från komplett ansökan.

Målen inom området djurskyddskontroll bedöms vara helt eller delvis uppfyllda.

Kontroll av djurhälsa och smittskydd

Länsstyrelsens arbete med att kontrollera seminverksamhet har under året saknat vägledning från central myndighet. Det råder även oklarheter om vissa kontroller ska genomföras av Länsstyrelsen eller av officiell veterinär. För att kunna genomföra kontroller enligt den kontrollfrekvens som anges i Sveriges fleråriga kontrollplan saknas det resurser. Länsstyrelsens eget mål var att genomföra fyra kontroller av seminverksamhet. Inte heller dessa kontroller har kunnat genomförts på grund av resursbrist.

Kontroll av animaliska biprodukter

Länsstyrelsen har under 2019 valt att prioritera ned området animaliska biprodukter. Vi har därför inte genomfört några kontroller eller informationsinsatser för verksamhetsutövare. För att skapa förutsättningar för en god kontroll inför kommande år har en av länsveterinärerna deltagit i en utbildning anordnad av Jordbruksverket.

Målen i Sveriges fleråriga kontrollplan bedöms vara delvis uppfyllda inom detta område.

Kontroll av veterinärmedicinska preparat och rests substanser

Målen inom området veterinärmedicinska preparat och rests substanser bedöms vara i hög grad uppfyllda. Att målen inte är helt uppfyllda beror på att det saknas resurser för att kunna utföra kontroller enligt de intervall som anges i Sveriges fleråriga kontrollplan.

Enligt Sveriges fleråriga kontrollplan och Jordbruksverkets vägledning ska 42 veterinärer och 17 personer ur övrig djurhälsopersonal kontrolleras i Södermanlands län per år. Att utföra så många kontroller är inte genomförbart med befintliga resurser. Länsstyrelsen har därför valt att prioritera veterinärer som beviljar villkorad läkemedelsanvändning och att basera urvalet på tidigare brister samt anmälningar. Även konstaterade brister vid kontroll av läkemedel på gård utgör underlag för riskbedömning. Länsstyrelsen har kontrollerat 30 veterinärer och 8 legitimerade djursjukskötare under 2019.

Länsstyrelsen har genomfört 15 kontroller av läkemedel på gård. Dessa kontroller har omfattat tillsyn över att både djurhållare och behandlande veterinär följer gällande lagstiftning för läkemedelshantering. Länsstyrelsen har prioriterat kontroller hos de djurhållare som har villkorad läkemedelsanvändning. Vid kontroller av läkemedel på gård upptäcks i huvudsak mindre avvikelser som Länsstyrelsen inte har prioriterat att följa upp. Genomförda uppföljningar har visat att kontrollen haft mycket god effekt eftersom samtliga avvikelser har åtgärdats.

I samband med tillsyn av djurhälsopersonal har diskussioner förts om antibiotikaresistens och betydelsen av en återhållsam läkemedelsanvändning. Även kontroller av hygienplaner hos veterinära verksamheter har genomförts i samband med tillsyn av djurhälsopersonal.

För att skapa bättre förutsättningar för en effektiv kontroll sker samverkan med andra län kontinuerligt i form av diskussioner kring bedömningar och utbyte av idéer. Inom området kontroll av läkemedel på gård har även samkontroller med annat län genomförts.

Länsstyrelsens operativa förutsättningar

Länsstyrelsen har kontrollplaner för områdena primärproduktion livsmedel, djurskydd, primärproduktion foder, animaliska biprodukter, djurhälsopersonal, läkemedel på gård och revisioner av kommunernas livsmedelskontroll. Kontrollplan för området djursmittskydd saknas dock. Planerna är treåriga och revideras vid behov.

Inom samtliga områden planeras och utförs kontrollerna med fokus på de största riskerna. Kontrollobjekt väljs ut med hjälp av olika metoder beroende på verksamhetsområde. Gemensamt för samtliga områden är att objekten är riskklassificerade och att uttag även baseras på erfarenhet.

Länsstyrelsen bedömer att myndigheten har rätt kompetens för att upptäcka avvikelser och bedöma risker. Kompetensen har säkerställts genom kompetensinventering i form av kompetensrosor inom områdena livsmedel, foder och djurskydd. Kompetens säkerställs även genom medarbetarsamtal samt kontinuerlig vidareutbildning. Inom området livsmedelskontroll finns det en kompetensförsörjningsplan. Verksamheten inom mindre områden är dock sårbar på grund av att få personer har rätt kompetens.

Länsstyrelsen ska använda de kontrollmetoder som är mest lämpade för att upptäcka avvikelser inom respektive kontrollområde. Länsstyrelsen bedömer att mest lämpade kontrollmetoder används vid myndighetens kontroller. Inom livsmedelskontrollen används

kontrollmetoderna inspektion, revision och provtagning. Provtagning används vid misstanke om kontaminering. Provtagning kan även användas som kontrollmetod i samband med normalkontroll av foder.

Länsstyrelsen har tagit fram en rutin för att följa upp att genomförda åtgärder är tillräckliga och att avvikelser åtgärdas. För att säkerställa att avvikelser identifieras har parallellkontroller genomförts inom områdena kontroll av djurskydd, kontroll av hygienregler samt kontroll av hästpass. Länsstyrelsen använder även vägledning och checklistor framtagna av centrala myndigheter inom de områden där sådana dokument finns. För övriga områden har vi tagit fram egna dokument för att säkerställa att avvikelser upptäcks.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att myndigheten har goda operativa förutsättningar.

Revisioner av kommunernas livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har haft som mål att under 2019 genomföra revision av livsmedelskontrollen i två kommuner och uppföljande revision i två kommuner. Länsstyrelsen har genomfört dessa, vilket därmed innebär att målet är uppfyllt. Vid de uppföljande revisionerna har brister från föregående revision följts upp. I de fall där det konstaterats brister vid en revision upprättar kommunen en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen beskriver de åtgärder som kommunen ska vidta för att korrigera bristerna, vilket följs upp inom rimlig tid. De uppföljande revisionerna har visat att Länsstyrelsens arbete haft mycket god effekt.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan i hög grad har uppfyllts. I de fall där målen inte uppfyllts helt är orsaken att ett område eller en aktivitet nedprioriterats på grund av resursbrist. Ett stort antal anmälningar avseende bristande djurhållning, handläggning av ärenden enligt lag (SFS 2007:1150) om tillsyn av hundar och katter samt verkställighet av omhändertaganden har krävt mer resurser än väntat. Antalet omhändertaganden har ökat med 71 procent jämfört med föregående år. Antalet inkomna ärenden enligt lag (SFS 2007:1150) om tillsyn över hundar och katter har ökat i snitt per månad med 78 procent.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrporteringskrav 1.22 Ersättning för skada på fisk och fiskeredskap

1.22. Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för ersättning för skada på fisk och fiskeredskap av respektive länsstyrelse till Havs- och vattenmyndigheten, enligt 11 d § viltskadeförordningen (2001:724), lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen (2016:605) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Länsstyrelsen har 2019 erhållit 266 000 kronor i sälskadeersättning från Havs- och vattenmyndigheten (viltskadeanslag 1:7) vilka har utbetalats enligt fördefinierad beräkningsmodell till åtta yrkesfiskare med licens under verksamhetsåret 2018⁷⁰.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att uppdraget uppfyllts med ett gott resultat.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrporteringskrav 1.23 Stöd för att förebygga skada av vilt och ersättning för skada på vilt

1.23. Länsstyrelserna ska redovisa uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Från 2018 till 2019 har ersättningen för skador och förebyggande arbete från viltskadeanslaget ökat från 210 832 kronor till 290 750 kronor. Utöver det har 409 633 kr beslutats 2019 och betalas ut 2020. Ökningen beror bland annat på ökat antal ansökningar för skador på gröda och ersättningar för kostnader i samband med angrepp på tamdjur.

⁷⁰ I genomsnitt 33 000 kronor per yrkesfiskare.

Specificerat har bidrag till förebyggande arbete mot skador på växande gröda betalats ut med 57 500 kr. Utbetalda bidrag till förebyggande åtgärder mot skador på tamdjur är 57 500 kr från viltskadeanslaget. Skada på gröda har ersatts med 135 922 kr. Ersättning för skada på tamdjur har utbetalats med 87 576 kr, varav 51 656 kr är stöd enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Därutöver har 883 600 kr beviljats till rovdjursavvisande stängsel från landsbygdsprogrammet.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har haft en beredskap för att kunna hantera inkommande ansökningar om ersättningar om skada på gröda och tamdjur orsakat av fredat vilt. Det innebär att vi har förordnat och utbildat fältpersonal som kan göra besiktningar av skadans art i fält och effekten är därmed att Länsstyrelsen därmed kan göra kvalitativa och rättssäkra utbetalningar skyndsamt.

Vikten av uppdragets genomförande är av större betydelse än tidigare då antalet skador orsakade av fredat vilt ökar. Effekten av skyndsamt hantering och god kommunikation kring uppdragets hantering förenklar för berörda företag och privatpersoner att bedriva sin verksamhet. Den ökade närvaron av stora rovdjur skapar ofta oro hos länets tamdjursproducenter samt andra berörda parter, och därmed ökar också behovet av insatserna.

Producenternas vetskap om möjligheten till ersättning och Länsstyrelsens skyndsamma hantering ökar förtroendet för rovdjursförvaltningen såväl som för myndigheten, vilket leder till näringens fortsatta tilltro till tamdjursproduktionen.

Länsstyrelsen bedömer att uppdraget uppfyllts med ett gott resultat.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.24 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1.24. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har verkat för att behovet av bostäder tillgodoses, vad det strategiska arbetet bidragit till och vilka utmaningar som finns. Länsstyrelserna ska även fortsatt verka för att behovet av bostäder tillgodoses enligt förordningen med länsstyrelseinstruktion.

Utöver vad som framgår av 5 § p. 9 redovisas här konkreta exempel

Kommunbesök

Länsstyrelsen har i samband med den årliga bostadsmarknadsenkäten besökt länets alla kommuner. Utöver genomgång av samtliga enkätfrågor har även riktlinjerna för bostadsförsörjning tagits upp. Vi har vid dessa tillfällen också informerat om stöden. Effekten av arbetet är att kommunernas enkätsvar kvalitetssäkras och vid samtalen kan förtydligande frågor ställas. Länsstyrelsen får på så sätt en bredare bild av läget och bra förutsättningar för arbetet med analysen. Genom att information lämnas om stöd- och bidragsordningar, till exempel om bidraget till sanering av förorenad mark, ökar förutsättningarna för att stöden kan bidra till ökat bostadsbyggande.

Bostadsmarknadsrapporten

Bostadsmarknadsanalysen, som till stor del grundar sig på bostadsmarknadsenkäten, har presenterats i bostadsmarknadsrapporten. Den är bland annat ett underlag till kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning. I rapporten ingår till exempel ett avsnitt för varje grupp som finns med i bostadsmarknadsenkäten (ungdomar, studenter, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och äldre). Det finns även information om hemlöshet. Olika grupperns förutsättningar på bostadsmarknaden synliggörs och därmed ojämlikheten på bostadsmarknaden. Personer som arbetar med samhällsbyggnad, integration och etablering samt social hållbarhet är involverade i detta arbete med bostadsförsörjning.

Riktlinjer för bostadsförsörjning

Alla kommuner har aktuella riktlinjer för bostadsförsörjningen, antagna år 2011 eller senare. Flera kommuner har nya riktlinjer, sex kommuner antog sina riktlinjer år 2016 - 2018. Länsstyrelsen uppmärksammar kopplingen mellan riktlinjer för bostadsförsörjning och översiktsplanering även i aktuella översiktsplaneärenden och sammanfattande redogörelser.

Stöd till byggande

Länsstyrelsen har verkat för att behovet av bostäder tillgodoses genom att hantera de olika stöden till bostadsbyggande, se nedan och under kap 5 Hållbar samhällsplanering och boende.

Arbete med planfrågor

Länsstyrelsen har bland annat lämnat yttranden över bostadsplaneringen i översiktsplaneärendena. I några detaljplaneärenden har vi prioriterat bostadsbyggande i avvägningen mellan motstående intressen. Vi har genomfört en workshop i syfte att effektivisera och kvalitetssäkra den interna detaljplanprocessen. De åtgärdsbehov som kom fram i arbetet genomförs nu stegvis.

Vad har arbetet lett till?

Länsstyrelsens hantering av stöden har bidragit till ett ökat utbud av hyresbostäder och bostäder för äldre. Stöden till bostadsbyggande har fått bra genomslag i länet. Kopplingen mellan behov som framgår av kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen och markanspråk i den översiktliga planeringen har stärkts.

Genomförandet av planerade åtgärder för Länsstyrelsens interna process i komplicerade detaljplaner kan bedömas genom att utvärdera hur den interna handläggningen av detaljplanerna fungerar inom ett par år.

Utmaningar

Det blir allt svårare för fler sörmlänningar att få en egen bostad. Det är underskott på bostäder i hela länet och läget är särskilt ansträngt för grupperna ungdomar, nyanlända, äldre och personer med funktionsnedsättning. Höga produktionskostnader, hårda lånevillkor och brist på detaljplaner på attraktiv mark begränsar primärt bostadsbyggandet i nuläget. Det som byggs kan inte efterfrågas av alla med behov av bostad. Kommunerna står idag inför så stora utmaningar när det gäller bostadsförsörjningen att det i princip är omöjligt för en enskild kommun att lösa allas inträde på bostadsmarknaden.

Hela samhället står inför stora bostadssociala utmaningar. Det handlar om att skapa ett samhälle som motverkar segregation och ökade inkomstklyftor, bygga hyresbostäder till lägre priser i större omfattning, tillgängliggöra bostäder i det befintliga beståndet och ordna bostadsfrågan för nyanlända.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens uppdrag med att tillgodose behovet av bostäder i hög grad har uppfyllts. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med bostadsmarknadsenkäten har bidragit till en tydligare bild av länets bostadsmarknad för de olika aktörerna.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Uppdrag 3.30 Medverka i att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

3.30. Länsstyrelserna ska medverka i Tillväxtverkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet och följa upp användningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Länsstyrelsen har rapporterat om det regionala tillväxtarbetet till Tillväxtverket genom NYPS och genom Tillväxtverkets anvisning.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har genomfört de uppdrag som Tillväxtverket har efterfrågat.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Uppdrag 3.31 Uppgifter om utgiftsprognoser, utfall och användning av beställningsförmyndiganden

3.31. Länsstyrelserna ska lämna uppgifter till Tillväxtverket avseende utgiftsprognoser, utfall och användningen av beställningsbemyndigandet som är kopplat till anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, enligt anvisningar från Tillväxtverket.

Länsstyrelsen har rapporterat detta uppdrag till Tillväxtverket enligt anvisning.

Resultatbedömning

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Uppdrag 3.34 Fortsätta förenklingsarbetet för företag

3.34. Länsstyrelserna ska fortsätta sitt förenklingsarbete som syftar till att det ska bli enklare att starta och driva företag. Länsstyrelserna ska fokusera på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att utveckla och förenkla rådgivning till företag och företagare. En viktig del i arbetet med att utveckla och förenkla handläggningsstödet och ett digitalt förfarande är att föra dialoger och ge förslag på utvecklingsmöjligheter i de it-system där en stor del av handläggningen sker. För att verka för regeringens mål om myndigheters service, transparens, bemötande och korta handläggningstider har länsstyrelsen prioriterat att öka kompetensen för medarbetare på Länsstyrelsen, bl.a. genom att erbjuda utbildning gällande ”Tillväxt och tillsyn”. Utbildningen har även varit öppen för andra tjänstepersoner i länet som arbetar med tillsyn och tillståndsgivning. Tvärsektoriellt arbete och samverkan är också delar i länsstyrelsens i arbete för att förenkla för företag. Några exempel på detta är den regionala livsmedelsstrategin, infrastrukturprojektet Ostlänken och projektet Grön Infrastruktur. I dessa tvärsektoriella insatser bidrar alla avdelningar inom Länsstyrelsen med sina respektive kompetenser likväl som kunskap om företagets förutsättningar ökar hela myndigheten, bl.a. genom att öka kännedomen om Serverat (verksamt.se). Genom publikationen Aktiv Landsbygd, som ges ut fyra gånger per år, görs informationsinsatser om förenkling och rådgivning.

Länsstyrelsen ser också över att regler, förordningar och tillståndprocesser på regional nivå är ändamålsenliga och proportionerligt utformade utifrån ett förenklingsperspektiv.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens uppdrag inom förenkling i hög grad har uppfyllts. Bedömningen är grundad på myndighetens arbete med rådgivning, information, bemötande och service mot företag och företagsfrämjande aktörer samt genomförda kompetensutvecklingsinsatser om tillväxt och tillsyn internt och externt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Uppdrag 3.35 Bistå Sveriges kommuner och landsting i genomförandet av en ökad digital förvaltning för företag

3.35. Länsstyrelserna ska, utifrån sitt tillsynsansvar avseende kommunal kontroll och handläggningen av vissa ärendetyper och myndighetsområden kopplade till bl.a. alkohollagstiftningen och livsmedelskontrollen, bistå vid genomförandet av regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF). Överenskommelsen omfattar tillstånd som krävs för restaurang- och besöksnäringens verksamhet, och syftar till att underlätta för företagande genom en ökad digital förvaltning.

Länsstyrelsen har följt upp arbetet och haft dialog med kommunerna gällande anslutning till Serverat. Länsstyrelsen har också genomfört flera informationsinsatser om *Serverat* internt och externt, då till olika målgrupper som tjänstepersoner inom offentlig sektor såväl som till företagare.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen och länets kommuner bedöms ha kunskap och kännedom om Serverat och använder verksamt.se som ett verktyg i arbetet med tillstånd och tillsyn och andra företagsrelaterade frågor.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Socialdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från socialdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.27 Arbetet med länsstrategier för jämställdhetsintegrering

1.27. Länsstyrelserna ska med utgångspunkt i uppdraget om länsstrategier för jämställdhetsintegrering (S2016/07873/JÄM), redovisa hur de arbetar med genomförandet av dessa. Redovisningen ska innefatta beskrivningar av förankringsarbetet såväl internt som regionalt och en analys av hur strategierna bidrar till länsstyrelsernas arbete med andra strategier, uppgifter och uppdrag som har bäring på de jämställdhetspolitiska målen. Länsstyrelserna ska också göra en bedömning av hur arbetet med strategierna främjar jämställdhetsintegrering i länet och bidrar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen på länsnivå.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med att sprida länsstrategin i olika externa sammanhang och målgrupper. Det har resulterat i att handläggare, strateger, HR-personal och chefer i kommuner, kommunchefen och kommunpolitiker i hög grad nåtts av länsstrategin. Strategin har även varit på dagordningen under ett antal kommunbesök som Länsstyrelsen genomfört, där kommunchefen, ansvariga handläggare och ledande politiker deltagit.

I samverkan med Region Sörmland lanserades strategin under en lanseringskonferens där strategin presenterades och två externa föredragare deltog. Locker Room Talk föredrog om maskulinitet och idrott och Make Equal föreläste om jämställdhet och jämlikhet. Utifrån aktiviteter, spridning och förankring av länsstrategin gör Länsstyrelsen bedömningen att länsstrategin kan nå ut till fler målgrupper om den sätts in i bredare sammanhang. Vi har därför verkat för att ha generella kompetensutvecklingsinsatser inom jämställdhetsområdet i samband med att strategin uppmärksammas och jämställdhetsintegrering som strategi. Länsstyrelsen har även samverkat med Region Sörmland i stor omfattning, en aktör som också arbetar med jämställdhet regionalt.

Strategin har även utgjort utgångspunkt vid flera träffar med det regionala strateginätverket Jämkom. Nätverket fungerade som en referensgrupp vid utformandet av strategin och har gett löpande feedback på behov och förutsättningar för jämställdhetsarbetet i länet medan arbetet pågår.

En enkät som skickades ut till kommunerna 2018 har resulterat i ett antal konkreta behov avseende fortsatt arbete med länsstrategin och jämställdhet i länet, samt gett en lägesbild över pågående jämställdhetsarbete. Representer från kommuner och myndigheter har uttryckt att strategins nulägesbeskrivningar varit hjälpsamma i jämställdhetsarbetet både på lokal och på

regional nivå. En kommun har önskat att målsättningarna i länsstrategin behöver anpassas till kommunnivå för att vara användbar i högre utsträckning. I enkäten framgår det även att det finns ett stort behov av kompetensutveckling, riktat till både handläggare- såväl som chefsnivå och även till kommunpolitiker i flera kommuner. Enkätsvaren visar på betydelsen av att ha jämställdhetsintegrerade styrsystem för att arbetet ska vara systematiskt och strategiskt.

Vid en senare uppföljning 2019 ser arbetet med jämställdhetsintegrering och mäns våld mot kvinnor ut att ha utvecklats och blivit mer omfattande i länet. Framförallt är det förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor som blivit mer övergripande, där ett flertal kommuner har handlingsplaner eller övergripande styrdokument. Fler kommuner lyfter även sitt arbete med jämställdhetsintegrering, i form av olika styrdokument och beslutsunderlag. Jämställdhet kopplas till Agenda 2030, arbetsmiljöarbete och arbetsgivarperspektivet på ett tydligt sätt i flera kommuner. Eskilstuna arbetar med modellförvaltningar⁷¹ och Katrineholm med jämställdhetsintegrering av förvaltningar.

Länsstyrelsens bedömning är att länsstrategin främjar jämställdhetsintegrering i länet och ger en samlad bild av länets utmaningar utifrån de jämställdhetspolitiska målen. Detta framkommer i uppföljningar och samtal med olika kommuner och myndigheter gällande länsstrategin och hur den använts i olika verksamheter.

Länsstrategin utgör ett underlag för fortsatt arbete. Att jämställdhetsarbetet verkar ha ökat enligt den senare uppföljningen kan i viss utsträckning ha med länsstrategin att göra, men Länsstyrelsen bedömer att ett flertal olika faktorer samverkar, för att föra arbetet framåt. Den enskilda aktören som jämställdhetsintegrerar sin verksamhet har bidrar till möjligheterna att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Samverkan i länet, som i exempelvis Jämkom, bidrar också. Länsstyrelsen kan utgöra ett stöd i arbetet, uppmärksamma jämställdhetspolitiken, följa upp arbetet och bidra med kunskap. Framförallt så kan strategin vara ett bidrag för kommuner som saknar egna styrdokument för jämställdhetsarbetet. Strategin behöver dock revideras och följas upp av konkreta och strategiska insatser i länet, för att utgöra ett faktiskt stöd i större utsträckning och också driva arbetet framåt.

Den länsstrategi som togs fram 2017 har framförallt ett externt fokus. Strategin kan även omsättas internt vid utvecklingsarbete och framtagande av andra länsövergripande strategier på myndigheten. Myndighetens slutsats är att det finns viss kännedom om strategin internt, men att målgruppen för länsstrategin framförallt varit externa aktörer, som Region Sörmland, kommuner och statliga myndigheter i länet.

Länsstyrelsen saknar en konkret strategi för hur arbetet ska se ut internt. *En Handbok för perspektivfrågor 2018–2021*, har tagits fram för att sprida kunskap om hur vi kan integrera

⁷¹ enligt SKR:s modell för modellkommuner, arbetar Eskilstuna kommun nu på förvaltningsnivå med modellförvaltningar och bolag, samt modellförskola/modellskola.

länsstyrelseinstruktionens §5 punkt 1-6 internt. Handboken handlar om hur ett jämställdhetsperspektiv, barnrättsperspektiv, tillgänglighet, mänskliga rättigheter och folkhälsa kan integreras i verksamheten. Uppdraget om jämställdhetsintegrering och könsuppdelad statistik presenteras, såväl som jämställdhetspolitiken, jämställdhetsintegrering och genussystemet. Handboken har delats ut till samtliga medarbetare på Länsstyrelsen och till nyanställda under introduktionsutbildningen. Den används som ett stöd i arbete med verksamhetsintegrering. Ett resultat är att handboken visar hur länsstyrelseinstruktionens §5 pkt 1- 6 är kopplat till Agenda 2030, och har gett medarbetare och chefer ett konkret stöd vid analyser av verksamheten utifrån de olika politikområdena, såväl som ur ett intersektionellt perspektiv.

Jämställdhetsintegrering har varit i fokus under 2019, men varit det i begränsad omfattning trots att den initiala målsättningen var att det skulle vara prioriterat. En process för att jämställdhetsintegrera verksamhetsplaneringen påbörjades, men har inte kunnat slutföras. Ansvaret för frågan, tydliga riktlinjer och uppföljningen av arbetet behöver stärkas i organisationen. Länsstyrelsen gör även bedömningen att det behövs tydliga strukturer för hur arbetet med frågan internt ska fungera, med stöd, processledning och eventuella arbetsgrupper som kan fungera som stöd gentemot avdelningar.

Länsstrategin och de jämställdhetspolitiska målen har haft en tydlig påverkan på Länsstyrelsens handlingsplan för jämställdhet och lika villkor och revideringen som skett under året. Målsättningarna i planen togs fram 2016, men har reviderats utifrån diskrimineringslagstiftningen och arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Jämställdhetsperspektivet och de jämställdhetspolitiska målen är även en betydelsefull del av arbetet med totalförsvaret i övningen TFÖ 2020, som enheten för samhällsskydd och beredskap tillsammans med en kommunikatör ansvarar för.

Länsstrategin för jämställdhet utgör tillsammans med området mäns våld mot kvinnor också del av det arbete som sker inom ramen för ANDT. Södermanlands läns samlade regionala ANDT-strategi, har ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Villkoren hos kvinnor och män belyses kontinuerligt och genomsyrar insatser på regional nivå. Under 2018–2019 har ett resultat av arbetet varit kompetensutveckling genom konferenser med inriktningar: kvinnor och narkotika, samt en konferens om maskulinitet, dopning och mäns våld mot kvinnor. Konferenserna har mottagits väl, haft ett hundratal besökare och fått bra utvärderingar.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen gör bedömningen att arbetet med länsstrategin för jämställdhet är gott. Bedömningen görs utifrån det breda förankringsarbetet som gjorts under strategiperioden samt kontinuerlig uppföljning genom tillfrågade aktörer i nätverket Jämkom, en enkätuppföljning och dialoger. Samverkan och ett strategiskt angreppssätt i arbetet bidrar till arbetet, men vi ser samtidigt utmaningar och förbättringspotential gällande att nå ut till olika aktörer i länet och det interna arbetet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev

Nedanstående tabeller redovisas i enlighet med bilaga 2 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019: Mallar för redovisning av statistik.

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	0	35	27
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	6,1	5,8	4,8
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,6	0,5	0,5
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,3	0,3	0,2
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,1	0,1	0,2
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter	0	2	2

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar till Tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Under den senare hälften av 2019 utökades resurserna för länsveterinärer med 1 årsarbetskraft. Detta speglas inom området djurskydd samt antal kontroller av djurhälsopersonal. En satsning inom kontroll av primärproduktion, med fler antal genomförda kontroller, framgår också i tabellen. Samma antal foderkontroller har genomförts med färre årsarbetskrafter, vilket tyder på en effektivisering av kontrollen. Kontroll av animaliska biprodukter har prioriterats bort.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal fiskevårdsområden	17	17	16
Antal fiskelicenser	8	9	9
Antal personliga fiskelicenser	25	25	25
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	0	2

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina,

Tabell 4.1: Kulturmiljö

Länsfakta kulturmiljö	2019	2018	2017
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	14 751	14 662	14 558
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	61	61	61
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	98	98	98
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	995	995	995
Kulturresevat, <i>antal</i>	0	0	0
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	33,3	33,3	33,3

Källa: Fornlämningar – Riksantikvarieämbetets statistik (<https://www.raa.se/hitta-information/fornreg/for-yrkesanvandare-i-fornreg/statistik-2019/>)

Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen

Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader

Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård

Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat

Andel kommuner med kulturmiljöprogram - Miljömålsportalen, indikator "Planering kulturmiljö"]

Kommentar till Tabell 4.1: Kulturmiljö

Antalet fornlämningar har redovisats enligt Riksantikvarieämbetets statistik och inte från egna sökningar i fornsök.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2019	2018	2017
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	10 859	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	0	11 217	11 143

Källa: Länsstyrelsernas handläggarsbidrag ASK bidrag, Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, Riksantikvarieämbetets handläggarsystem KÄLLA

Kommentar till Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Ökningen 2019 är hänförlig till övertagandet av utbetalning av bidrag för byggnadsvård som övergått från Riksantikvarieämbetet till Länsstyrelsen under 2019.

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	3 060	3,3

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter: Folkhälsa

Verksamhetskostnaderna har minskat 2019. Minskningen beror på vakanser och omprioriteringar mellan verksamhetsområden.

Tabell 6.1: Jämställdhet

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2019	2018	2017
Verksamhetskostnader inkl. OH¹⁾ (tkr)	3 231	2 584	2 372
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	218	452	916
varav övrig finansiering (tkr)	2 995	2 132	1 455
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,77	1,47	1,60
Verksamhetsintäkter	2 174	1 473	1 012

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 6.1: Jämställdhet

Verksamhetskostnaderna har ökat under 2019. Ökningen beror på jämställdhetsarbetet har integrerats i fler verksamheter, med fler aktiviteter och medverkan från fler medarbetare.

Annat beslut från regeringen

Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm),
2017-12-18

Myndigheterna ska bistå rådet i arbetet med att samverka och med att identifiera effektiva samarbeten och åtgärder som bidrar till en utveckling av hållbara städer. Arbetet ska ske inom ramen för myndigheternas verksamhetsområden och befintliga anslag.

Myndigheterna ska bilda ett nätverk där experter från myndigheterna ingår samt där även en expert som representant för länsstyrelsen och en expert som representant för kommuner som utses av Sveriges Kommuner och landsting (SKL) ska kunna ingå. Nätverket ska med sin sakkunskap stödja rådet i arbetet med underlag och konsekvensbedömningar.

Respektive myndighet ska senast 1 februari varje år ta fram en åtgärdslista med konsekvensbeskrivna åtgärder som publiceras på respektive myndighets webbplats. Listan ska omfatta åtgärder som respektive myndighet har genomfört och avser att genomföra. Åtgärderna ska vara uppföljningsbara och rymmas inom myndigheternas verksamhetsområden. Åtgärderna ska genomföras integrerat i de berörda myndigheternas ordinarie processer och ska förhålla sig till andra relevanta åtgärder och program.

Myndigheterna ska i sina årsredovisningar redogöra för hur arbetet fortlöper.

Regeringen inrättade i december 2017 ett Råd för hållbara städer som ska verka för att genomföra regeringens politik för hållbar stadsutveckling. Rådets uppdrag är att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer. Länsstyrelserna ingår som en av 13 medlemmar i Rådet. Rådet leds av ordförande Helena Bjarnegård.

Rådet ska årligen redovisa en gemensam åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling och som myndigheterna avser utföra i samverkan. Rådet ska även redovisa förslag till regeringen på strategiskt viktiga frågor som helt eller delvis ligger utanför Rådets ansvarsområde samt lämna förslag på eventuella frågor som behöver utredas. Den 1 mars 2019 lämnade Rådet en åtgärdslista och redovisade arbetet under år 2018 i en rapport till regeringskansliet⁷².

Under 2019 har bland annat ett strategiskt dokument med övergripande mål och strategier för arbetet 2019–2022 tagits fram, ett nytt kansli har inrättats vid Boverket, Rådets webbplats hallbarstad.se har flyttats över från ArkDes till Boverket och arbete har påbörjats med att

⁷² https://www.hallbarstad.se/radet-nyheter/wp-content/uploads/sites/127/2019/03/Rapport_2019-Radet_for_hallbara_stader.pdf

vidareutveckla webbplatsen. Rådet har även arrangerat ett gemensamt seminarium under Almedalen i juni 2019.

Länsstyrelserna har bidragit med att synkronisera rådets arbete med det arbete som bedrivs i Miljömålsrådet. Vidare har länsstyrelserna i rådets arbete samt poängterat vikten med att få en samlad och tydlig stat gentemot kommunerna och att det är viktigt att Agenda 2030 och då särskilt mål 11 står i fokus för rådets arbete.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att deltagandet i varit gott.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Året i siffror

Avsnittet är framtaget i enlighet med regleringsbrevsuppdrag 2.2 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019. Uppdraget ersätter tidigare regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 Tkr

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019	2018	2017
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	3 698	4 672	4 433
201	Allmänna val	583	1 857	172
25	Trafikföreskrifter m.m.	640	519	406
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8 791	7 354	6 348
30	Regional tillväxt	1 392	4 223	966
34	Infrastrukturplanering	1 979	1 676	1 341
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7 494	6 546	4 990
41	Stöd till boende	1 651	1 591	1 172
42	Energi och klimat	2 933	2 297	2 311
43	Kulturmiljö	7 661	6 086	5 202
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8 058	7 706	5 163
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	9 425	11 315	11 589
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	36 259	36 744	31 040
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 161	1 852	2 033
53	Vattenverksamhet	7 468	5 445	4 577
54	Mineral-och torvfyndigheter	1	1	4
55	Miljöfarlig verksamhet	4 620	4 055	2 703
56	Övrigt miljö-och hälsoskydd	202	104	108
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 742	1 388	1 775
58	Restaurering	342	286	612
60	Lantbruk och landsbygd	16 386	13 767	13 515
61	Rennärning m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0
62	Fiske	893	544	515
70	Folkhälsa	3 060	2 951	2 425
80	Jämställdhet	2 349	1 781	1 626
81	Nationella minoriteter	42	37	6
82	Mänskliga rättigheter	807	920	410
85	Integration	2 813	2 153	2 888
	SUMMA PRODUKTION	133 444	127 871	108 329
10	Myndighetsövergripande verksamhet	16 434	16 131	12 722
11	Administration och intern service	32 928	31 183	26 815
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	182 806	175 185	147 865
99	Resurssamverkan ²⁾	147	96	387
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ³⁾	182 953	175 281	148 253

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsiffrerad (och tresiffrerad) avseende VÄS 201 Allmänna val).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Kommentar till Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 Tkr

Verksamhetskostnaderna har ökat något under 2019 jämfört med tidigare år.

Ökningen rör främst områdena Vattenverksamhet med 2 023 tkr (+ 37 procent), Lantbruk och landsbygd med 2 619 tkr (+ 19 procent) och kulturmiljö med 1 575 tkr (+ 26 procent) där större insatser eller projekt förekommit jämfört med 2018. Under 2018 och rekryterades även personal på myndigheten varför helårseffekter av lönekostnader förklarar de flesta ökningarna.

De största kostnadsminskningarna rör Allmänna val – 1 274 tkr (- 21 procent) och Regional tillväxt – 2 831 tkr (- 67 procent). Verksamhetskostnaderna under 2018 var högre för Allmänna val då det var ett valår. Under 2019 hölls ett EU-val där kostnaderna för verksamhetsområdet inte fått hel kostnadstäckning jämfört med tidigare val.

Minskningen för Regional tillväxt beror främst på att Region Sörmland övertagit utvecklingsuppdraget mellan jämförelseåren.

Länsstyrelsens prioriteringar inom flera fokusområden syns också i ökningarna per VÄS- kod. Av de sju prioriterade fokusområdena för 2019 är fyra externa: bostadsbyggande och investeringar, underlätta för småföretagare och näringsliv, miljö och klimat samt beredskap (VÄS-kod 30, 40–45, 51–55, 70 och 80).

Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

VÅS - KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH- kostnad (tkr)	OH- kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	3 698	2,02%	1 653	3,35%	5 351	2,93%
201	Allmänna val	583	0,32%	278	0,56%	861	0,47%
25	Trafikföreskrifter m.m.	640	0,35%	318	0,64%	957	0,52%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8 791	4,81%	3 815	7,74%	12 606	6,90%
30	Regional tillväxt	1 392	0,76%	250	0,51%	1 642	0,90%
34	Infrastrukturplanering	1 979	1,08%	636	1,29%	2 615	1,43%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7 494	4,10%	3 681	7,47%	11 174	6,12%
41	Stöd till boende	1 651	0,90%	817	1,66%	2 468	1,35%
42	Energi och klimat	2 933	1,60%	1 229	2,49%	4 162	2,28%
43	Kulturmiljö	7 661	4,19%	3 192	6,48%	10 853	5,94%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8 058	4,41%	3 429	6,96%	11 486	6,29%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	9 425	5,16%	3 545	7,19%	12 969	7,10%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	36 259	19,83%	8 432	17,11%	44 691	24,46%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 161	1,18%	1 062	2,16%	3 223	1,76%
53	Vattenverksamhet	7 468	4,09%	2 710	5,50%	10 178	5,57%
54	Mineral- och torvfyndigheter	1	0,00%	0	0,00%	1	0,00%
55	Miljöfarlig verksamhet	4 620	2,53%	2 306	4,68%	6 925	3,79%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	202	0,11%	100	0,20%	302	0,17%
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 742	0,95%	861	1,75%	2 603	1,42%
58	Restaurering	342	0,19%	9	0,02%	351	0,19%
60	Lantbruk och landsbygd	16 386	8,96%	6 950	14,10%	23 336	12,77%
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
62	Fiske	893	0,49%	443	0,90%	1 336	0,73%
70	Folkhälsa	3 060	1,67%	1 279	2,60%	4 339	2,37%
80	Jämställdhet	2 349	1,28%	882	1,79%	3 231	1,77%
81	Nationella minoriteter	42	0,02%	21	0,04%	63	0,03%
82	Mänskliga rättigheter	807	0,44%	290	0,59%	1 097	0,60%
85	Integration	2 813	1,54%	1 102	2,23%	3 914	2,14%
	SUMMA PRODUKTION	133 444	73,00%	49 289	100,00%	182 734	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	16 434	8,99%				
11	Administration och intern service	32 928	18,01%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	182 806	100,00%			182 734	100,00%

99	Resurssamverkan ²⁾	147				219	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen³⁾	182 953				182 953	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ⁴⁾						
	Nivå 1 (113-115)	19 831	20,27%				
	Nivå 2 (110-112, (116-119)	13 097	13,39%				
	Nivå 3 (100-109)	16 434	16,80%				
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	97 838					

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

⁴⁾ Summan på nivå 1–3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2–8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

Tabellen Fördelningen av kostnader exkl. OH för produktionen var 73,00 procent 2019 att jämföra med 72,99 procent 2018. Uttaget av OH styrs av tidredovisningen och utfallet 2019 låg 1 585 tkr under budget. Länsstyrelsen ligger cirka två procentenheter lägre i OH-uttag jämfört med andra länsstyrelser, vilket påverkar förvaltningsanslaget negativt.

OH-kostnaden ökade med 2 026 tkr jämfört med 2018, vilket främst beror på ökade kostnader för hyror och ombyggnation samt större driftkostnader i samband med en större personalstyrka under 2019.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2017–2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019 totalt	2019 varav kvinnor	2019 varav män	2018 totalt	2017 totalt
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	3,7	2,7	1,1	4,8	4,8
201 ¹⁾	Allmänna val	1,0	0,8	0,2	1,4	0,3
25	Trafikföreskrifter m.m.	1,0	0,7	0,3	0,9	0,8
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	10,5	9,6	0,9	10,6	9,3
30	Regional tillväxt	0,5	0,4	0,2	2,7	0,6
34	Infrastrukturplanering	1,7	0,2	1,4	1,6	1,6
40	Hållbar samhällsplanering och boende	8,9	5,8	3,1	8,0	6,3
41	Stöd till boende	2,4	1,7	0,7	2,6	1,9
42	Energi och klimat	3,2	2,7	0,5	2,9	1,8
43	Kulturmiljö	8,5	1,9	6,6	7,8	7,2
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8,9	1,1	7,8	8,5	5,4
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8,9	6,9	1,9	11,7	12,7
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	25,0	10,7	14,3	23,0	23,1
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,2	1,4	1,8	3,1	3,4
53	Vattenverksamhet	7,6	6,0	1,6	5,6	5,3
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55	Miljöfarlig verksamhet	6,6	4,7	1,8	6,1	4,0
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2
57	Förorenade områden, efterbehandling	2,5	1,8	0,7	1,8	1,8
58	Restaurering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
60	Lantbruk och landsbygd	21,8	15,1	6,7	19,2	19,5
62	Fiske	1,1	0,1	1,0	0,8	0,9
70	Folkhälsa	3,3	2,7	0,6	3,5	3,0
80	Jämställdhet	2,2	2,1	0,0	2,1	1,8
81	Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82	Mänskliga rättigheter	0,8	0,7	0,0	0,9	0,5
85	Integration	2,8	2,8	0,0	2,7	3,4
	SUMMA PRODUKTION	136,5	83,2	53,3	132,7	119,6
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12,5	7,7	4,8	9,6	8,3
11	Administration och intern service	17,1	13,4	3,7	15,0	14,3
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	166,1	104,3	61,8	157,3	142,3
99	Resurssamverkan ²⁾	0,2	0,1	0,1	0,1	0,4
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	166,2	104,4	61,8	157,5	142,7

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m år 2018.

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell C – Årsarbetskrafter 2017–2019

Ökningen av personalkostnader under 2019 rör främst helårseffekter av rekryterad personal under slutet av 2018.

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2019 totalt (tkr)	2019 per åa (kr)	2018 totalt (tkr)	2018 per åa (kr)	2017 totalt (tkr)	2017 per åa (kr)
Intern representation	111	665	151	962	224	1 570
Extern representation	423	2 547	417	2 646	169	1 185

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader ¹⁾	2019	2018	2017
Residens			
Lokalkostnader (tkr) ²⁾	147	144	144
Lokalyta (m ²)	234	234	234
Lokalkostnad per m ² (kr)	629	617	617
Lokaler³⁾			
Lokalkostnader (tkr)	6 371	4 421	3 222
Lokalyta (m ²)	5741	5741	5458
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 110	770	590
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	38	28	23
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	35	36	38
Kontorslokaler⁴⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	5507	5507	5219
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	33	35	37
SUMMA LOKALKOSTNADER	6 518	4 565	3 367

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÅS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÅS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell E – Lokaler

Lokalkostnaderna har ökat jämfört med 2018. Ökningen beror på nya lokaler för myndighetens veterinära verksamhet, vilket har ökat totalytan och de totala hyreskostnaderna.

Enligt regeringsbeslut (S2014/6517/SFÖ) har Statens fastighetsverk (SFV) inrättat en tjänstebostad i Residenset i Nyköping. Upphandling av entreprenad och iordningställande av tjänstebostaden slutfördes under slutet av 2019. Hyreseffekter uppstår fr o m 2020. En ytterligare effekt är att drygt 20 arbetsplatser inte längre är tillgängliga.

Utökningen av personalstyrkan har därför gjort att lokalbehovet tillgodosetts genom förtätning. Kontorslokalytan per årsarbetskraft har därför sjunkit mellan åren. Residenset är byggt 1816 och till en större del även kulturminnesmärkt. Det gör att kontorslokalytan per årsarbetskraft inte beskriver det verkliga förhållandet.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

(samtliga ärenden oavsett databas)

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	62	187	210	353	106	6
Övrig förvaltning (20–21), exkl. 201	58	1 009	90	1 051	106	5
Allmänna val (201)	1	432	2	431	4	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	24	132	3	138	21	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	120	1 493	441	1 818	236	0
Regional tillväxt (30)	7	9	0	12	4	0
Infrastrukturplanering (34)	25	12	4	19	22	6
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	86	877	1	843	121	1
Stöd till boende (41)	447	982	0	633	796	0
Energi och klimat (42)	68	71	9	107	41	5
Kulturmiljö (43)	241	1 146	36	1 102	321	23
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	33	152	55	185	55	0
Övergrepande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	156	358	15	345	184	18
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	228	108	214	242	308	50
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	45	578	54	573	104	4
Vattenverksamhet (53)	81	280	40	276	125	9
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	2	0	2	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	127	290	34	291	160	8
Övrig miljö och hälsoskydd (56)	10	151	0	145	16	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	15	11	8	12	22	1
Restaurering (58)	2	3	1	3	3	0
Lantbruk och landsbygd (60)	5 594	7 506	76	10 273	2 903	1 411
Rennäring m.m. (61)	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	23	163	12	187	11	0
Folkhälsa (70)	95	62	22	86	93	40
Jämställdhet (80)	4	4	2	1	9	2
Nationella minoriteter (81)	0	0	1	1	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	26	12	11	17	32	12
Integration (85)	83	71	16	33	137	19
TOTALT ANTAL ÄRENDEN FÖR SAMTLIGA ÄRENDESLAG	7 661	16 101	1 357	19 179	5 940	1 620
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd och miljöersättning för betesmarker och slåtterängar. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentar till Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

Antalet inkomna ärenden mellan 2018–2019 ökade med drygt 2 400 ärenden, främst inom områdena livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, stöd till boende, kulturmiljö och lantbruk och landsbygd.

Antalet beslutade ärenden mellan 2018–2019 minskade med drygt 1 300 ärenden, främst inom områdena stöd till boende, kulturmiljö och lantbruk och landsbygd.

Den utgående balansen totalt ökade mellan 2018–2019 med drygt 2 900 ärenden totalt.

Huvudanledningar beskrivs inom respektive delrapportering.

Tabell G – Handläggningstider

VÄS	Ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2017-2019	Utfall (%) 2019	Utfall (%) 2018	Utfall (%) 2017	Medel-antal dagar 2019	Medel-antal dagar 2018	Medel-antal dagar 2017
202	Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45	-	-	-	-	-	-
204	Begravningsfrågor ¹⁾	45	-	-	-	-	-	-
212	Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180	-	-	-	-	-	-
282	Ansökan om tillstånd enligt 16§ Djurskyddslagen ²⁾	90	100	98	100	12	10	12
282	Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	96	100	93	10	19	20
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	97	97	98	20	19	19
403	Överklagade av lov, förhandsbesked ³⁾	150	65	68	93	127	117	80
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ³⁾	120	95	96	86	79	54	56
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	75	89	75	144	89	105
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn	180	59	58	72	175	150	116
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	75	70	60	35	32	51
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁴⁾	21	99	100	94	8	8	8
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 5)}	180	-	-	-	-	-	-
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	100	71	71	23	59	100
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	100	97	83	15	15	24
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	99	99	100	8	7	6
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	7	1	2	629	-	-
	Projektstöd	180	50	30	13	378	-	-
	Miljöinvesteringar	180	67	38	45	318	-	-
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	-	-	-	-	-	-
	Projektstöd	180	-	-	-	-	-	-
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	85	76	82	77	-	-
	Projektstöd	120	80	71	50	93	-	-
	Miljöinvesteringar	120	82	75	75	71	-	-
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	-	-	-	-	-	-
	Projektstöd	120	-	-	-	-	-	-
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	81	90	68	21	19	25
623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	85	100	92	30	16	22

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Uppdrag 3.39 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019.

⁴⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.

⁵⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁶⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁷⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS. Antalet beslutade ärenden inkomna 2017–2018 för VÄS 602 är få och därför anges ingen handläggningstid för dem.

⁸⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader. Antalet beslutade ärenden inkomna 2017–2018 för VÄS 602 är få och därför anges ingen handläggningstid för dem.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentar till Tabell G – Handläggningstider

VÄS 403: Utfallet avgjorda ärenden har sjunkit jämfört med 2018 pga arbetsbelastning under vissa perioder.

VÄS 602: Målet för handläggningstider avseende ansökningar om stöd och utbetalning har inte uppfyllts. Under året har Länsstyrelsen prioriterat ansökningar om utbetalning, vilket har resulterat i längre handläggningstider för ansökningar om stöd.

Tabell H – Styckkostnader

VÄS	Styck-kostnad 2019	Styck-kostnad 2018	Styck-kostnad 2017	Kostnad inkl. OH 2019	Kostnad inkl. OH 2018	Kostnad inkl. OH 2017	Antal ärenden 2019	Antal ärenden 2018	Antal ärenden 2017
201 Allmänna val	2	27	3	861	2 787	247	431	103	75
214 Delgivning, viten, diverse förordnanden	2	2	2	463	374	337	231	186	179
218 Jakt och viltvård	9	9	11	2 794	3 352	3 074	309	359	286
258 Trafikföreskrifter	7	6	5	915	776	589	137	124	130
281 Livsmedelskontroll	5	5	5	634	498	535	130	100	115
282 Djurskydd	6	4	4	7 514	5 718	4 650	1 255	1 358	1 190
283 Smittskydd	1	1	3	247	181	268	200	164	83
284 Allmänna veterinära frågor	2	2	2	237	200	169	106	89	97
287 Tillsyn av hund och katt	4	3	0	469	104	0	116	39	0
402 Detaljplaner, områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen	20	14	10	2 975	2 261	2 128	152	162	222
403 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	8	7	7	1 855	1 146	851	246	156	117
407 Fastighetsbildning och frågor kring markanvändning	1	1	2	288	254	202	366	311	86
431 Fornminnen	5	4	4	4 734	4 115	3 257	879	964	743
433 Kyrkliga kulturminnen	7	5	4	936	576	480	126	116	107
503 Tillsynsvägledning	6	5	7	862	751	1 040	142	153	159
505 Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m fl författningar	8	6	8	879	728	987	108	131	130
511 Skydd av områden och arter (exkl vattenskyddsområden och kulturresevat)	105	183	70	11 064	10 774	10 191	105	59	145
512 Förvaltning och skötsel av skyddade områden	262	225	164	30 608	30 642	25 121	117	136	153
525 Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken	5	5	4	1 066	1 041	1 058	235	230	236
526 Tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd	5	3	3	879	589	532	176	169	197
535 Tillsyn av vattenverksamhet	8	7	13	1 277	1 117	1 461	167	156	112
555 Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	17	14	6	3 348	3 190	1 388	201	224	244
623 Fiskevård och fritidsfiske	3	1	0	313	214	37	118	147	118

Kommentar till Tabell H – Styckkostnader 2017–2019 för ärendeslag med stort antal ärenden år 2019

Länsstyrelsen hänvisar, efter överenskommelse med andra de andra länsstyrelserna, till redovisningen av kostnader för handläggning av jordbrukarstöd och landsbygdsstöd som har skickats i februari 2020 till Statens Jordbruksverk enligt deras anvisade mall. Samma rapportering har enligt instruktion i Regleringsbrevet 3.22 även skickats till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

I övriga ärendeslag har Länsstyrelsen bedömt att ärendegrupper med fler än 100 beslut under 2019 redovisas i tabellen.

Övriga återrapporteringskrav

Avsnittet innehåller övriga återrapporteringskrav enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet, enligt 3 kap. 2 §

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2017 ackumulerat utfall	2018 utfall intäkter	2018 utfall kostnader	2018 netto utfall	2019 budget intäkter	2019 utfall intäkter	2019 budget kostnader	2019 utfall kostnader	2019 netto budget	2019 netto utfall	2019 ackumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	105	296	166	130	380	288	380	155	0	133	376
Registreringsavgift för jaktområden	18	12	0	12	0	18	0	0	0	18	49
Delgivning	22	28	44	-17	26	29	26	165	0	-135	-138
Övrig offentligrättslig verksamhet	0	0	0	0	0	6	0	0	0	6	6
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	0	93	93	0	250	202	250	202	0	-0	0
Övrig uppdragsverksamhet	0	220	335	-115	0	168	0	184	0	-17	-131
Summa totalt	145	650	639	11	656	712	656	706	0	6	162
- fördelat på											
Summa offentligrättsligt	145	336	211	126	406	342	406	319	0	22	293
Summa uppdragsverksamhet	0	314	428	-115	250	370	250	387	0	-17	-131

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall av länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet i jämförelse mot budget. Uppställningen utgår från indelningen av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras enligt punkt 6.1 och bilaga 3 till länsstyrelsernas regleringsbrev.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 BW

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet:

Kostnader och intäkter för verksamheten Djur och lantbruk är svåra att budgetera. Utfallet påverkas av omständigheter som:

- 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
- 2) Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många bomkörningar.
- 3) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
- 4) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Från och med 2018 tar myndigheten ut avgifter även för administrativa uppföljande kontroller gällande Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller med mera). Dessa kontroller tar i sin tur mindre tid i anspråk jämfört med kontroller som görs på plats, vilket medfört lägre kostnader för verksamheten under året. Myndigheten räknar dock med att kontroller på plats kommer att fortsätta vara en viktig del i verksamheten och därmed ta högre kostnader i anspråk.

Kompetensförsörjning, enligt 3 kap. 3 §

3 § Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Länsstyrelsen gjorde under våren 2019 en kompetensförsörjningsanalys. Analysen bestod i en summering av personalstatistik, omvärldsanalys, material från avgångssamtal och från workshops med cheferna inom myndigheten. Resultatet av analysen mynnade ut i förslag på åtgärder inom fem huvudområden; koppla ihop kompetensförsörjningen med andra processer, utveckling av roller, chefsförsörjning, kompetensöverföring och marknadsföring. De identifierade förbättringsområdena är nu underlag till att åtgärder för kompetensförsörjningen inkluderas i verksamhetsplaneringen i första hand i relation till verksamhetsmålen kompetenskrav samt planering för pensionsavgångar. Inom chefskollektivet kommer flera pensionsavgångar ske inom en fem-årsperiod.

Vid rekryteringar använder vi kompetensbaserad rekrytering och vi arbetar aktivt med kompetensprofilen men vill knyta den tydligare till kompetensförsörjningsplanen.

Under hela 2019 arbetade myndigheten mycket med verksamhetens interna kultur och dess ledarskap med utgångspunkt i tillitsbaserad styrning och ledning. Målet är att möjliggöra ett ledarskap och en kultur som genomsyras av tillit, delaktighet och uppföljning. Länsstyrelsen har 4 heldagar (Ledarforum) där myndighetens samtliga chefer träffas för utbildning, inspiration och utveckling i ledarskapet. Arbetet fortsätter med medarbetarskap under 2020.

Personalomsättning

Personalomsättning ¹⁾	2019	2018	2017
Personalomsättning avgångar ²⁾	11,6 %	14,4 %	20,1 %
Medelantal anställda	184	172	158

1) I systemet räknas en provanställning som övergår till tillsvidareanställning som påbörjad-avslutad-och påbörjad igen. Att provanställningar ses som en avgång under året ger missvisande siffror. Vi följer ändå statistikens trender och har arbetat med åtgärder för att sänka omsättningen.

2) Personalomsättningen beräknas genom att det lägre av talen antal anställda som börjat och antal anställda som slutat sätts i relation till genomsnittligt antal anställda under perioden.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 BW

Personalomsättningen för avgångar har haft en topp under 2017 och successivt sjunkit till att nu vara 11,6%.

Sjukfrånvaro, enligt 7 kap. 3 §

Kön	Ålder	2019			2018		
		Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	3,1	5,8	64,1	3,3	1,2	
	30-49	33	1,9		29,2	1,5	
	50≥	29,7	4,4	46	28,9	2,5	35,6
	Alla	65,8	3,2	35,9	61,4	2,0	22,3
Kvinnor	≤29	12	9,6	69,1	10,1	8,5	65,4
	30-49	62,3	5,5	54,5	57,5	3,1	41,7
	50≥	43,8	4,2	61,9	42,6	4,9	59,8
	Alla	118,1	5,4	59,9	110,2	4,3	54,9
Samtliga	≤29	15,1	8,8	68,6	13,3	6,7	62,7
	30-49	95,2	4,2	48,2	86,7	2,6	34,7
	50≥	73,5	4,3	56,6	71,5	3,9	55,2
Summa		183,9	4,6	55,2	171,5	3,4	49,7

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

* Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron för Länsstyrelsen 2019 har ökat från 3,4 procent till 4,6 procent. Den totala sjukfrånvaron ligger nu nära snittet för samtliga länsstyrelser (4,5 procent). Långtidssjukskrivningarna är lägre för oss än för snittet (Södermanland 2,5 procent, snittet 2,8 procent) men korttidssjukskrivningarna hos oss har ökat och ligger över snittet (Södermanland 2,2 procent, snittet 1,7 procent).

De medarbetare som har drabbats av långtidssjukskrivningar ingår alla i rehabilitering och har individuella orsaker.

Korttidsfrånvaron har ökat från 1,9procent 2018 till 2,2 procent 2019. En orsak till ökningen tros vara att en del rekryteringar i slutet på 2018 och i början av 2019 sköts fram på grund av osäkerheten i regeringsbildningsfrågan och därmed budgeten. Vakanserna orsakade en ökad arbetsbelastning på befintlig personal. Generellt sett har även personalomsättningen samma effekt när glapp mellan avgående personal och inkommande personal påverkar arbetsbelastningen.

Vi följer utvecklingen noga i våra månadsrapporter.

Resultaträkning

Länsstyrelsen i Södermanland

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

	2019	2018	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	95 392	91 969	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	5 738	7 720	2
Intäkter av bidrag	81 816	75 584	3
Finansiella intäkter	12	18	4
Summa	182 958	175 292	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-122 844	-112 838	5
Kostnader för lokaler	-8 499	-7 792	6
Övriga driftskostnader	-49 909	-53 101	7
Finansiella kostnader	-125	-245	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 577	-1 305	9
Summa	-182 953	-175 281	
Verksamhetsutfall	6	11	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	6 273	6 427	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 273	-6 427	11
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	3 620	2 416	12
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	43 797	12 797	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-263	-66	14
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	282	470	15
Lämnade bidrag	-47 436	-15 617	16
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	6	11	17

Balansräkning

Länsstyrelsen i Södermanland

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	539	0	
Summa	539	0	18
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	508	522	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2 953	3 259	
Summa	3 461	3 781	19
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 329	2 089	20
Fordringar hos andra myndigheter	4 062	4 239	21
Övriga kortfristiga fordringar	98	4 176	22
Summa	5 489	10 504	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	1 748	1 725	
Upplupna bidragsintäkter	11 060	7 480	
Övriga upplupna intäkter	97	193	
Summa	12 905	9 398	23
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16 943	3 295	
Summa	16 943	3 295	24
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	22 405	37 538	25
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	696	686	26
Summa	23 101	38 223	
Summa tillgångar	62 438	65 201	

Länsstyrelsen i Södermanland

BALANSRÄKNING

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	156	145	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	6	11	
Summa	162	156	27
Fonder			
Fonder	-165	118	
Summa	-165	118	15
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	74	114	28
Övriga avsättningar	1 037	969	29
Summa	1 111	1 083	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	3 159	3 280	30
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	5 547	5 442	31
Leverantörsskulder	7 011	8 838	32
Övriga kortfristiga skulder	1 995	2 066	33
Depositioner	696	703	34
Summa	18 408	20 328	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	9 285	8 519	
Oförbrukade bidrag	32 040	34 912	
Övriga förutbetalda intäkter	1 598	85	
Summa	42 922	43 516	35
Summa kapital och skulder	62 438	65 201	

Anslagsredovisning

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT
Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 Länsstyrelserna m.m.	2 734	92 385	750	0	95 869	-98 270	-2 401	36
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	1 735	969	0	-1 735	969	-742	227	37
Summa	4 470	93 354	750	-1 735	96 838	-99 012	-2 174	

Kommentar: Anslagssparande avseende 19 01 001, Regionala tillväxtåtgärder, är större 10% av tilldelade medel. Detta beror på beslut som betalats ut 2020.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	370	408	
2537 Miljöskyddsavgift Täckavgift	4 690	4 947	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	100	112	
2714 01 Sanktionsavgifter	0	806	
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	700	0	
Summa	5 860	6 273	10

Kommentar: Utfallet av inkomster mot inkomsttitel är större än 10% av beräknat belopp vilket beror på att utfallet är svårt att prognosticera. Beräknat belopp enligt regleringsbrev avseende Övriga inkomster av statens verksamhet avser inkomsttitel 2714 01, Sanktionsavgifter.

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag / Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år				NOT
		2019	2019	2020	2021	2022	2023	
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	2 000	232	869	869	0	0	0	37

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- Förbättringsutgift på annans fastighet	högst 7 år
- Maskiner, inventarier m.m.	
IT-utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
Pågående nyanläggning	ingen avskrivning

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återsrapportering genom årsredovisningen ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnitt 1 "Mål och Återsrapporteringskrav", avsnitt 2 "Organisationsstyrning" och avsnitt 6 "Avgifter och bidrag" samt bilaga 1 "Mall för redovisning av statistik" i regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från

3 kap. 1 § FÅB.

Brytdatum, det vill säga det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari eller närmast föregående vardag.

De flesta belopp i resultatredovisningen och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av Excelerator. Detta innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor till och med brytdag har bokförts. Fakturor som inkommer efter brytdagen redovisas som periodavgränsningsposter. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 30 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 30 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner med mera.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst tre år och ett anskaffningsvärde på 30 tkr redovisas som anläggningstillgångar.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

Inköp av IT-utrustning sker genom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Äganderätten för nya IT-investeringar ligger hos Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Upplysning om avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

Vid redovisningen av de uppgifter som avses i 2 § 1–3 förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa bestämmelserna 3 kap. 1 § andra stycket FÅB om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § FÅB, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

De flesta belopp i resultatredovisningen är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser. Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där inte annat anges.

Resultatredovisningen

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2019 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

”Vid redovisningen av de uppgifter som avses i 2 § 1–3 förordningen med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa bestämmelserna 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Länsstyrelsen i Örebro län har inom ramen för uppdrag 2.2 i Regleringsbrevet för 2019 utgivit anvisningar för den struktur som denna och samtliga övriga länsstyrelser årsredovisning baseras på.

Styckkostnader

Enligt 3 kap. 1 § FÅB ska styckkostnader för handläggning av ärenden inom ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden redovisas. Myndigheten bedömer enligt ESV: s föreskrifter till bestämmelsen självständigt vad som avses med ett stort antal ärenden. Länsstyrelsens bedömning är att 100 antal ärenden ska betraktas som ett stort antal.

Enligt ESV: s allmänna råd till bestämmelsen i 3 kap. 1 § bör de ärendeslag som redovisas vara väsentliga att redovisa samt utgöra verksamhetens prestationer. Styckkostnaderna per ärendeslag bör beräknas som totala verksamhetskostnader, inklusive andel av gemensamma kostnader men exklusive transfereringar. Länsstyrelsens beräkning av styckkostnader (som återfinns i Tabell H) beräknas enligt följande:

- Totala verksamhetskostnader (S-kod 4–6999) inklusive overhead (konto 9800) men exklusive transfereringar för respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period dividerat med antalet *beslutade* ärenden inom respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period.

Länsstyrelsen har följande kommentarer om den valda beräkningsmetoden:

- Att *beslutade* ärenden utgör nämnaren i beräkningarna beror på att detta begrepp bäst motsvarar begreppet *prestation*.
- Det kan finnas undergrupperingar av ärendeslag inom en VÄS-kod på 3-ställig nivå, vilket gör att begreppet ärendeslag tolkas extensivt i vissa fall.
- De kostnader som finns redovisade under respektive VÄS-kod på 3-ställig nivå avser inte enbart kostnader för beslutade ärenden, utan även för t ex inkomna (ännu ej beslutade ärenden) vilket får styckkostnaden för beslutade ärenden att skenbart bli något högre än vad den de facto borde vara.
- Det finns ingen automatisk systemkoppling mellan vilken VÄS-kod ett ärende redovisas under och till vilken VÄS-kod en kostnad hänförs. Detta leder till att fullständig korrelation inte nödvändigtvis föreligger.
- Vad som utgör ett stort antal avgörs enbart utifrån 2019 års ärendemängd. Det innebär att ett ärendeslag som tidigare år har uppfyllt kriterierna för vad som bedöms vara ett stort antal riskerar att inte beräknas och vice versa.
- Länsstyrelsen gör bedömningen att den valda beräkningsmetoden trots ovanstående är tillräckligt tillförlitlig att dra slutsatser från.

Tabell G i tidigare årsredovisningar

Tidigare årsredovisningar har innehållit statistik om överklagade ärenden (tidigare Tabell G). Efter analys har det framkommit att kvaliteten på denna data är bristfällig. Därför har statistiken exkluderats i årets årsredovisning i väntan på att nya rapporter tas fram i ärendehanteringssystemet Platina.

Resultatindikatorer enligt 3 kap. 1 § FÅB

Enligt 3 kap. 1 § FÅB ska myndigheten även ta fram resultatindikatorer och redovisa enligt dessa, om det inte medför kostnader som menligt påverkar verksamheten. Länsstyrelsen i Södermanlands län har fått ett nytt regleringsbrevsuppdrag (3.3a) som ska redovisas den 30 oktober 2020. I uppdraget ingår framtagning bl a av indikatorer och utveckling av system för att kunna hantera sådana indikatorer, varför redovisningen 2019 sker utan sådana resultatindikatorer i avvaktan på projektresultatet.

Länsstyrelsen i Södermanland**Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag**

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Hagberg, Liselott	1 867 260 ¹⁾	Mälardalens högskola
Länsråd/Länsöverdirektör		
Gardberg Morner, Claudia	1 598 889 ²⁾	
Insynsråd		
Lindstedt, Monica	8 000	Sveriges television Coor Svenska Hus AB Apotea Hemfrid i Sverige AB Företagarna SNS
Ekström, Hans	2 678	Tysk-Svenska Handelskammaren Sundbyholmsstiftelsen ALMI Företagspartner Stockholm Sörmland AB Sparbanksstiftelsen Nya Eskilstuna logistik och etablering AB Robotdalen
Kruhsberg, Jan	2 145	Eskilstuna kommun Näshultagården AB Reinhold Gustavsson Förvaltnings AB Hanebergs Lantbruk AB
Caxton, Njuki	9 866	Sörmlands Sparbank Leader Sörmlandskusten Make a Change NyföretagarCentrum Östra Sörmland
Portnoff, Daniel	3 887	Kollektivtrafikmyndigheten i Södermanland Regionstyrelsen Ostlänken AB Mälab
Pettersson, Paul	5 655	Mälardalens högskola UP4ALL International AB Compratio AB
Malmquist, Margareta	14 846	Länsstyrelsen i Västmanlands län LRF Sörmland

¹⁾ Landshövdingens skattepliktiga förmån utgjorde 3 600 kronor och avser hyreskostnaden för parkeringsplats.

²⁾ Länsrådets skattepliktiga förmån utgjorde 95 261 kronor och avser hyreskostnad för lägenhet.

Länsstyrelsen i Södermanland

Noter till resultaträkningen

Not 1 Intäkter av anslag	2019	2018
01 05 001 Förvaltningsanslag	94 650	90 179
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	742	1 790
Summa intäkter av anslag	95 392	91 969

Bidragsintäkter motsvarande 3 596 tkr har under 2018 reducerat intäkter av anslag avseende nedlagda kostnader som redovisats mot intäkter av anslag under åren 2013–2017 (se not 3).

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2019	2018
Offentligrättsliga avgifter	1 031	1 288
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	3 932	6 330
Intäkter av andra ersättningar	776	101
Summa	5 738	7 720
Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av		
Intäkter uthyrning	376	291
Intäkter utbildning/konferenser	467	719
Intäkter konsultuppdrag	2 190	4 733
Intäkter övriga 4 § avgifter	899	588
	3 932	6 330

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Gruppen intäkter av andra ersättningar har utökats utifrån att verksamhet angående omhändertagande av djur övertogs från Polisen den 1 juni 2018 och är anslagsfinansierad. Verkställighetskostnader minus ersättning för försålda djur anses utgöra sanktionsavgift och redovisas här.

Not 3 Intäkter av bidrag	2019	2018
Bidrag från statliga myndigheter	81 218	71 608
varav		
Kammarkollegiet	0	-5
Riksantikvarieämbetet	1 601	760
Länsstyrelsen i Dalarnas län	352	248
Länsstyrelsen i Jönköpings län	369	20
Länsstyrelsen i Kalmar län	1 140	0
Länsstyrelsen i Stockholms län	102	101
Länsstyrelsen i Södermanlands län	945	0
Länsstyrelsen i Uppsala län	183	33
Länsstyrelsen i Västmanlands län	-615	-430
Länsstyrelsen i Örebro län	17 556	16 795
Länsstyrelsen i Östergötlands län	4 177	4 428
Socialstyrelsen	100	549
Lunds universitet	0	14
Länsstyrelsen i Skåne län	37	55
Skogsstyrelsen	410	11
Arbetsförmedlingen	202	812
Statens Tjänstepensionsverk	0	45
Naturvårdsverket	27 925	27 009
Skatteverket	177	1 214
Sveriges lantbruksuniversitet	-60	0
Statens jordbruksverk	7 948	3 975
Post- och telestyrelsen	1 901	630
Affärsverket svenska kraftnät	0	22
Statens energimyndighet	380	389
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	4 991	4 110
Tillväxtverket	-693	721
Trafikverket	1 086	3 915
Havs- och vattenmyndigheten	10 723	6 372
Övriga motparter	281	14
Bidrag från övriga	598	3 977
varav bidrag från EU:s fonder		
Summa	81 816	75 584

Bidragsintäkter från Trafikverket motsvarar kostnader redovisade mot intäkter av anslag mellan åren 2013–2018 och avser tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken relaterat till planerat byggande av Ostlänken. Bidragsintäkter motsvarande 3 596 tkr avser åren fram till och med 2017 och motsvarande belopp har under 2018 reducerat tidigare års redovisade intäkter av anslag.

Anledningen till att bidragsintäkterna inte tidigare matchat nedlagda kostnader är ett sent inkommet beslut om ersättning från Trafikverket.

Fr o m 2019 används en ny projektkod för ersättningen från Trafikverket.

Not 4 Finansiella intäkter	2019	2018
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	8	17
Övriga finansiella intäkter	4	2
Summa	12	18

Not 5 Kostnader för personal	2019	2018
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-81 407	-74 981
<i>varav</i>		
<i>Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>	-589	-864
Övriga kostnader för personal	-41 437	-37 857
Summa	-122 844	-112 838

Antal årsarbetskrafter har ökat från 157 till 166 mellan jämförelseåren, vilket medfört högre kostnader för personal pga helårseffekter av lönekostnader per anställd.

Not 6 Kostnader för lokaler	2019	2018
------------------------------------	-------------	-------------

Kostnader för lokaler	-8 499	-7 792
-----------------------	--------	--------

Lokalkostnaderna som redovisas i tabell E i resultatredovisningen överensstämmer inte med denna not (se not 1 under tabell E)

Ökningen av de totala lokalkostnaderna för 2019 beror dels på helårseffekter av hyran för lokaler på Östra kyrkogatan samt utökade kostnader pga ombyggnationen.

Not 7 Övriga driftskostnader	2019	2018
-------------------------------------	-------------	-------------

Övriga driftskostnader	-49 909	-53 101
------------------------	---------	---------

Den främsta anledningen till driftskostnadsminskningen är att konsulttjänster minskat mellan åren med drygt 2 000 tkr. Under 2018 anlätades fler konsulter pga underbemanning inom vissa områden.

Not 8 Finansiella kostnader	2019	2018
------------------------------------	-------------	-------------

Räntekostnader i Riksgälden	-89	-226
Övriga finansiella kostnader	-35	-19
Summa	-125	-245

Ett högre medelsutnyttjande samt senare medelutbetalningar mellan jämförelseåren har medfört att likvida medel på räntekontot varit lägre per period än 2018.

Not 9 Avskrivningar och nedskrivningar	2019	2018
---	-------------	-------------

Avskrivningar och nedskrivningar	-1 577	-1 305
----------------------------------	--------	--------

Inköp av inventarier till arbetsplatser är högre mellan jämförelseåren, varför avskrivningarna därmed ökat. Inköpen har varit nödvändiga för att kunna förtäta arbetsplatser.

Not 10	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2017	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2017-2019
		netto utfall	netto utfall	budget intäkter	utfall intäkter	budget kostnader	utfall kostnader	netto budget	netto utfall	Ackumulerat utfall
	Avgifter med bestämt ekonomiskt mål	-474	-1 316	5 160	5 467	0	6 954	5 160	-1 488	-3 255
	2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	-2 613	-1 999	370	408	0	2 147	370	-1 739	-6 351
	2528 Avgifter vid bergstaten	-5	-2	0	0	0	1	0	-1	-8
	2537 Miljöskyddsavgift	2 130	649	4 690	4 947	0	4 740	4 690	207	2 986
	2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter	14	36	100	112	0	67	100	45	118
	<i>varav</i>									
	- Avgifter enligt avfallsförordningen	32	41	100	112	0	67	100	45	118
	- Övriga avgifter	-18	-5	0	0	0	8	0	-8	-30
	Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	696	867	700	806			700		1 563
	2714 Sanktionsavgifter	696	867	700	806			700		1 563
	Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	222	-449	5 860	6 273		6 954	5 860	-1 488	-1 692

Kommentar: Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. På de avgifter som har bestämt ekonomiskt mål är lönekostnaderna hämtade utifrån redovisning på respektive verksamhetskod med finansiering förvaltningsanslag. På de kostnaderna läggs OH på utifrån Tabell B. Ackumulerat utfall avser 2017 - 2019 enligt den länsstyrelsegemensamma mallen. Det ackumulerade utfallet avseende miljöskyddsavgifter har ökat. Detta beror på ökade intäkter pga fler företag samtidigt som resursinsatsen inte ökat i samma omfattning pga effektivare handläggningssystem.

Not 11	Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2019	2018
	Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 273	-6 427

Not 12	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2019	2018
	01 05 001 000 Förvaltningsanslag	3 620	2 065
	19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	0	351
	Summa	3 620	2 416

Ökningen avser medel till Region Sörmland enligt beslut i regleringsbrevet 2019.

Not 13	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2019	2018
	Från myndighet		
	Riksantikvarieämbetet	9 232	0
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	-744	0
	Länsstyrelsen i Örebro län	23	146
	Socialstyrelsen	2 717	2 767
	Naturvårdsverket	20 813	6 079
	Post- och telestyrelsen	97	93
	Havs- och vattenmyndigheten	11 658	3 713
	Summa	43 797	12 797

Ökningen av erhållna bidrag från Riksantikvarieämbetet hänförs till utbetalningar till pga byggnadsvård. Uppdraget har flyttats från Riksantikvarieämbetet till länsstyrelserna under 2019.

Minskningen för bidrag från Länsstyrelsen i Jönköpings län beror på en återbetalning av integrationsmedel från kommunerna enligt 37 § förordning (SFS 2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Ökningen av bidrag från Naturvårdsverket och Havs och vattenmyndigheten mellan åren beror på utökade finansieringsmöjligheter inom utgiftsområde 20.

Not 14	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2019	2018
	Eskilstuna kommun	0	300
	Gnesta kommun	0	70
	Älgvårdsfonden	-263	-436
	Summa	-263	-66

Not 15	Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2019	2018
	Ingående balans	118	587
	Årets förändring	-282	-470
	Utgående balans	-165	118
	Uppdelat på		
	Älgvårdsfonden		
	<i>Ingående balans</i>	<i>118</i>	<i>587</i>
	<i>Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag</i>	<i>-263</i>	<i>-436</i>
	<i>Lämnade bidrag</i>	<i>-20</i>	<i>-34</i>
	<i>Utgående balans</i>	<i>-165</i>	<i>118</i>

Underskottet i älgvårdsfonden beror på att inbetalningar av fällavgifter kommer ske under januari - mars 2020. Jaktperioden är mars - februari.

Not 16 Lämnade bidrag	2019	2018
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-34 763	-12 034
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-12 673	-3 583
Summa Lämnade bidrag	-47 436	-15 617
inom verksamhetsområden		
<i>Allmänt och övergripande inom myndighetsövergripande verksamhet</i>	-78	0
<i>Jakt och viltvård</i>	-356	-132
<i>Allmänt och övergripande inom regional tillväxt</i>	-3 620	-2 065
<i>Regional projektverksamhet</i>	0	-121
<i>Kommunikationsplanering</i>	-97	-134
<i>Fornminnen</i>	-82	0
<i>Byggnadsvård</i>	-8 027	0
<i>Fornminnes- och kulturlandskapsvård</i>	-1 120	0
<i>Kultuhistoriskt värdefulla miljöer</i>	-3	0
<i>Miljömål</i>	-1 519	-5 959
<i>Miljöövervakning</i>	0	138
<i>Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)</i>	-325	0
<i>Förvaltning och skötsel av skyddade områden</i>	-3 718	-281
<i>Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön</i>	-4 969	-38
<i>Efterbehandling av förorenade områden</i>	-15 308	-1 522
<i>Restaurering eutrofa (närlingsrika) sjöar</i>	-4 950	0
<i>Fiskerinäring</i>	-200	-181
<i>Fiskevård och fritidsfiske</i>	-1 147	-1 880
<i>Tillsyn och rådgivning inom alkohol- och tobak</i>	-23	0
<i>Främjande insatser inom folkhälsoområdet</i>	0	-65
<i>Jämställdhetsfrågor</i>	0	-40
<i>Frågor inom mänskliga rättigheter</i>	-2 717	-2 737
<i>Integrationsfrågor</i>	822	-600
	-47 436	-15 617
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		

Jämförelsetalen avseende 2018 har ändrats avseende Miljöövervakning och Fiskevård och fritidsfiske. De största förändringar är utbetalade medel till byggnadsvård pga övertaget uppdrag som tidigare låg hos Riksantikvarieämbetet, bidrag till sanering av förorenade områden som kommuner sökt samt projekt med syfte att förbättra vattenmiljöer i sjöar och hav. I många fall är utbetalningarna hänförliga till prestationer som borde utfallit tidigare år, men som pga handlägningsåtgärder inte fått beslut förrän under 2019.

Not 17 Årets kapitalförändring	2019	2018
Verksamhetsutfall		
	6	11
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan		
Summa verksamhetsutfall	6	11

Länsstyrelsen i Södermanland

Noter till balansräkningen

Not 18	Immateriella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
	Balanserade utgifter för utveckling		
	Årets anskaffning	539	0
	Utgående anskaffningsvärde	539	0
	Bokfört värde	539	0
	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	2 314	2 314
	Utgående anskaffningsvärde	2 314	2 314
	Ingående avskrivningar	-2 314	-2 314
	Utgående avskrivningar	-2 314	-2 314
	Bokfört värde	0	0

Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar**539****0**

Årets anskaffning avser projekt PRISMA som syftar till att utveckla en systematisk och digitaliserad modell för omvärlds- och verksamhetsanalys.

Not 19	Materiella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	1 459	1 122
	Årets anskaffning	201	337
	Utgående anskaffningsvärde	1 660	1 459
	Ingående avskrivningar	-937	-768
	Årets avskrivningar	-215	-169
	Utgående avskrivningar	-1 152	-937
	Bokfört värde	508	522
	Maskiner, inventarier, installationer mm.		
	Ingående anskaffningsvärde	14 447	12 855
	Årets anskaffning	1 055	1 621
	Årets försäljning, utrangering	0	-30
	Utgående anskaffningsvärde	15 502	14 447
	Ingående avskrivningar	-11 188	-10 081
	Årets avskrivningar	-1 361	-1 137
	Årets försäljning, utrangering	0	30
	Utgående avskrivningar	-12 549	-11 188
	Bokfört värde	2 953	3 259
	Pågående nyanläggningar		
	Bokfört värde	0	0
	Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	3 461	3 781

Anskaffningar på lokaler beror på ombyggnationen i Residenset, vilken också inneburit en större anskaffning av inventarier till arbetsplatser pga förtätning.

Not	20	Kundfordringar	2019-12-31	2018-12-31
		Kundfordringar	1 329	2 089
		Minskningen av kundfordringar beror på att 2018 fanns större belopp avseende kundfordringar gällande projektverksamhet.		
Not	21	Fordringar hos andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
		Diverse fordringar andra myndigheter	2 125	1 861
		Mervärdesskatt	1 937	2 378
		Summa	4 062	4 239
Not	22	Övriga kortfristiga fordringar	2019-12-31	2018-12-31
		Uppbördsfordringar	89	4 175
		Övriga kortfristiga fordringar	9	1
		Summa	98	4 176
		2018 års uppbördsfordring inkluderar fakturering i december för prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet kopplat till inkomsttitel 2537 115 Miljöskyddsavgift som inte finns 2019.		
Not	23	Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
		Förutbetalda kostnader		
		Förutbetalda hyror	1 627	1 603
		Övriga förutbetalda kostnader	120	122
		Summa förutbetalda kostnader	1 748	1 725
		Upplupna bidragsintäkter		
		Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter varav	11 046	7 480
		<i>Riksantikvarieämbetet</i>	17	0
		<i>Länsstyrelsen i Dalarnas län</i>	21	0
		<i>Länsstyrelsen i Stockholms län</i>	46	22
		<i>Länsstyrelsen i Södermanlands län</i>	0	0
		<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	117	77
		<i>Länsstyrelsen i Skåne län</i>	37	0
		<i>Naturvårdsverket</i>	234	124
		<i>Skatteverket</i>	4	37
		<i>Sveriges lantbruksuniversitet</i>	64	0
		<i>Statens jordbruksverk</i>	9 149	5 219
		<i>Post- och telestyrelsen</i>	192	0
		<i>Försäkringskassan</i>	0	0
		<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	0	0
		<i>Tillväxtverket</i>	28	721
		<i>Trafikverket</i>	941	1 280
		<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	196	0
		Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner varav finansiering genom EU-fonder	14	0
		Totala upplupna bidragsintäkter	11 060	7 480
		Övriga upplupna intäkter	97	193
		Summa periodavgränsningsposter	12 905	9 398

Ökningen mot Statens jordbruksverk hänförs till TA-medel med 1 533 tkr, arbete med livsmedelsstrategin 1 272 tkr samt ökade insatser för rådgivning och kompetensutveckling mot näringsidkare inom branschen.

Not 24	Avräkning med statsverket	2019-12-31	2018-12-31
	Uppbörd		
	<i>Ingående balans</i>	-4 186	-729
	Redovisat mot inkomstitel (-)	-6 273	-6 427
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	10 370	2 971
	Fordringar/skulder avseende uppbörd	-89	-4 186
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	-88	0
	Redovisat mot anslag (+)	742	2 142
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-487	-2 229
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	167	-88
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	-2 734	-3 266
	Redovisat mot anslag (+)	98 270	92 249
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-93 135	-92 407
	Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	689
	Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	2 401	-2 734
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	<i>Ingående balans</i>	0	6
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	0	-6
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	<i>Ingående balans</i>	10 302	7 125
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	67 378	41 656
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-53 334	-37 737
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	-9 882	-741
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	14 464	10 302
	Summa utgående balans avräkning med statsverket	16 943	3 295
	Ökningen beror på skillnaden på anslagssparande och anslagskredit samt ökning av oförbrukade bidrag avseende transfereringar.		

Not 25	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
	Räntekonto i Riksgälden	22 405	37 538
	Utökade bidragsutbetalningar under 2019 har minskat saldot mellan åren.		
	Beviljad kreditram	5 000	4 900

Not 26 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret**2019-12-31****2018-12-31**

Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar

696

686

Not 27 Myndighetskapital

	Stats- kapital	Dona- tions- kapital	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgifts- belagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2018	0	0	0	145	0	11	156
varav Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	145	0	11	156
Ingående balans 2019	0	0	0	145	0	11	156
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	11	0	-11	0
Årets förändring varav Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	6	6
Summa årets förändring	0	0	0	0	0	6	6
Utgående balans 2019	0	0	0	156	0	6	162

**Not 28 Avsättningar för pensioner och liknande
förpliktelser****2019-12-31****2018-12-31**

Ingående avsättningar

114

338

Årets pensionskostnader

78

-24

Årets pensionsutbetalningar

-119

-199

Utgående avsättning**74****114**

Not	29	Övriga avsättningar	2019-12-31	2018-12-31
		Lokalt omställningsarbete		
		Årets förändring	68	220
		Utgående balans	1 037	969
		Omstruktureringsåtgärder		
		Årets förändring	0	0
		Summa övriga avsättningar	1 037	969

Länsstyrelsen bedömer att behovet av bredare kompetensprofiler under kommande år är stor, varför en extra satsning kommer att göras under 2020 med 500 tkr.

Not	30	Lån i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
		Ingående balans	3 280	3 128
		Under året upptagna lån	1 462	1 447
		Årets amorteringar	-1 582	-1 294
		Utgående balans	3 159	3 280
		Beviljad låneram	6 000	4 000

Not	31	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
		Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	2 926	2 766
		Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 104	2 256
		Mervärdesskatt	516	420
		Summa	5 547	5 442

Not	32	Leverantörsskulder	2019-12-31	2018-12-31
		Leverantörsskulder	7 011	8 838

Not 33	Övriga kortfristiga skulder	2019-12-31	2018-12-31
	Personalens källskatt	1 842	2 058
	Övriga kortfristiga skulder	153	8
	<i>Bestående av</i>		
	<i>Transfereringar under utbetalning</i>	0	5
	<i>Övrigt</i>	153	3
	Summa	1 995	2 066

Not 34	Depositioner	2019-12-31	2018-12-31
	Depositioner	696	703

På grund av depositionernas natur är det inte möjligt att bedöma hur stor del som kommer att regleras inom 12 månader.

Not 35	Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
	Upplupna kostnader		
	Upplupna löner, arvoden inkl social avg	1 051	189
	Upplupna semesterlöner inkl social avg	6 988	6 652
	Övriga upplupna kostnader	1 245	1 678
	Summa upplupna kostnader	9 285	8 519

Skillnaden mellan jämförelseåren beror på en lönerevisionsutbetalning i januari hänförlig till 2019.

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	31 808	34 339
<i>varav</i>		
<i>Kammarkollegiet</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
<i>Riksantikvarieämbetet</i>	<i>42</i>	<i>0</i>
<i>Länsstyrelsen i Dalarnas län</i>	<i>91</i>	<i>85</i>
<i>Länsstyrelsen i Jönköpings län</i>	<i>374</i>	<i>0</i>
<i>Länsstyrelsen i Stockholms län</i>	<i>403</i>	<i>481</i>
<i>Länsstyrelsen i Uppsala län</i>	<i>0</i>	<i>183</i>
<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>	<i>4 457</i>	<i>3 742</i>
<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	<i>7 346</i>	<i>7 591</i>
<i>Länsstyrelsen i Östergötlands län</i>	<i>410</i>	<i>3 310</i>
<i>Socialstyrelsen</i>	<i>82</i>	<i>66</i>
<i>Länsstyrelsen i Skåne län</i>	<i>92</i>	<i>92</i>
<i>Skogsstyrelsen</i>	<i>0</i>	<i>239</i>
<i>Naturvårdsverket</i>	<i>12 013</i>	<i>9 944</i>
<i>Statens jordbruksverk</i>	<i>1 006</i>	<i>870</i>
<i>Post- och telestyrelsen</i>	<i>576</i>	<i>1 082</i>
<i>Affärsverket svenska kraftnät</i>	<i>18</i>	<i>18</i>
<i>Statens energimyndighet</i>	<i>327</i>	<i>706</i>
<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	<i>391</i>	<i>1 303</i>
<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	<i>4 176</i>	<i>4 622</i>

Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:

- Inom tre månader	13 173	8 585
- mer än tre månader till ett år	18 635	25 754
- mer än ett år till tre år		
- mer än tre år		

**Oförbrukade bidrag från ickestatliga
organisationer eller privatpersoner**
varav finansiering genom EU-fonder

232

573

Summa oförbrukade bidrag

32 040

34 912

Minskningen av oförbrukade bidrag ligger i linje med ökningen av bidragsfinansierad verksamhet i stort.

Övriga förutbetalda intäkter

Övriga förutbetalda intäkter, utomstatliga

1 598

85

Summa förutbetalda intäkter

1 598

85

Ökningen för förutbetalda intäkter avser virkesintäkter med 1 461 tkr omfört enligt förslag från tidigare revisioner.

Summa periodavgränsningsposter

42 922

43 516

Länsstyrelsen i Södermanland**Noter i anslagsredovisningen**

Belopp i tkr

	Anslag/Benämning	Villkor	Tilldelat Belopp	Utfall
NOT 36	01 05 001 003	Anslagskredit	2 801	2 401
	Länsstyrelserna m.m., Södermanlands län	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	0	0
		Kredit på räntekonto	5 000	0
		Låneram för anläggningstillgångar	6 000	3 159
		Utfall kostnader för PRISMA är 199 tkr. Immateriell anläggningstillgång uppgår till 539 tkr.		
		Finansiering av förvaltningskostnader hos Region Sörmland	3 620	3 620
NOT 37	19 01 001 003	Anslagskredit	96	0
	Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Södermanlands Län	Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
		Uppföljning och utvärdering	100	98
		Beställningsbemyndigande	2 000	869
		Åtagande som maximalt får infrias mot bemyndigande 2020	969	869
		Anslaget har minskat kraftigt 2019 vilket verksamheten anpassat sig till och bemyndigande för året skiljer sig därför i hög grad mot det tilldelade beloppet. Bemyndiganden för 2020 får maximalt vara 969 tkr.		

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

Sammanställning väsentliga uppgifter	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	6 000	4 000	15 500	12 400	2 500
Utnyttjad	3 159	3 280	3 128	4 030	2 339
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	5 000	4 900	4 900	4 900	4 900
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	0	0	0	0	0
Räntekostnader	-89	-226	-107	-68	-34
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	656	269	269	280	317
Utfall enligt resultaträkning	5 738	7 720	8 922	5 189	7 138
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	5 860	4 332	3 868	3 300	3 120
Utfall	6 273	6 427	5 829	4 332	3 869
Anslagskredit					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse</i>					
01 05 001 003 Länsstyrelserna m.m. Södermanlands län					
Beviljad	2 801	2 772	3 410	3 192	3 107
Utnyttjad	2 401	0	0	0	3 016
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt</i>					
19 01 001 003 Länsstyrelserna m.m. Södermanlands län					
Beviljad	96	387	387	388	312
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse</i>					
01 05 001 003 Länsstyrelserna m.m. Södermanlands län					
Summa anslagssparande	0	2 734	3 266	2 457	0
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt</i>					
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder, Södermanlands län					
Summa anslagssparande	227	1 735	30	51	1 165
Bemyndiganden					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse</i>					
01 05 001 Länsstyrelserna m.m. Södermanlands län					
Tilldelat	2 000	3 000	6 500	9 000	6 500
Åtaganden	869	232	2 420	2 705	0
Personal					
Antal årsarbetskrafter	166	157	143	134	139
Medeltal anställda ¹⁾	184	172	158	149	155

Sammanställning väsentliga uppgifter	2019	2018	2017	2016	2015
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 090	1 103	1 030	1 024	963
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	6	11	216	0	16
Balanserad kapitalförändring	156	145	-71	-71	-87

¹⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Kommentar till tabellen sammanställning över väsentliga uppgifter

Definitionen av medelantal anställda ändrades år 2016. Omräkning av jämförelsetalen har skett för åren 2015 i verktyget LISA.

Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

Utestående åtaganden per 2017-12-31 avseende beställningsbemyndiganden redovisades i årsredovisningen 2017 till 4 100 tkr, men har i tabellen ovan korrigerats till det korrekta beloppet 2 420 tkr.

Å R S R E D O V I S N I N G 2019

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som vi tar hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen främjar länets utveckling. Vi utgår från länets behov och visar på möjligheter.

Helhetssyn Ansvar Respekt

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

POST ADRESS: 611 86 NYKÖPING • B E S Ö K S A D R E S S : S T O R A T O R G E T 13 010-223 40 00 •
SODERMANLAND@LANSSTYRELSEN.SE

W W W . L A N S S T Y R E L S E N . S E / S O D E R M A N L A N D